ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΩΘΕΙΤΕ!

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

διμηνη θεωρητικη και πολιτικη επιθεωρηση παλης κριτικης και συζητησης στο χωρο του επαναστατικου μαρξισμου

Μετὰ τὶς Δημοτικὲς ἐκλογὲς

Ἡ μεγάλη Περσικὴ Ἐπανάσταση

Ἡ ἀναπάντεχη συμμαχία Πεκίνου - Οὐάσιγκτων

Μερικὲς σκέψεις πάνω στὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς νέου Μεταβατικοῦ Προγράμματος

Τὰ 40 χρόνια τῆς IVης Διεθνοῦς

Νικαράγουα: ἕνα νέο μάθημα τῆς Λατινοαμερικάνικης Ἐπανάστασης

Νοέμβρης Δεκέμβρης 1978 13 Δρχ. 20

Μετὰ τὶς Δημοτικὲς ἐκλογὲς

Οἱ δημοτικὲς ἐκλογὲς τοῦ περασμένου Ὀκτώβρη ἐπιβεβαίωσαν τὴν ἄνοδο τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἀριστερᾶς στὴ χώρα μας, μὲ τὴν ἀνάδειξη ὑποψηφίων της στὶς κυριότερες πόλεις καὶ τὴν αὔξηση τῶν ψήφων ποὺ συγκέντρωσε.

Γενικότερα ἐπιβεβαιώθηκε ἡ τάση πρὸς κοινωνικὴ πόλωση ἀνάμεσα σὲ «Δεξιὰ» καὶ «Ἀριστερά», μὲ πρακτικὴ ἐξαφάνιση τῶν ἐνδιαμέσων πολιτικῶν σχηματισμῶν, «κεντρώων» ἢ «κεντριστικῶν».

Ἡ Δεξιὰ συγκέντρωσε τὶς δυνάμεις της στὸ Κόμμα τῆς «Νέας Δημοκρατίας», ποὺ φαίνεται νἄχει γιὰ τὴν ὥρα πραγματοποιήσει τὸ μέγιστο τῆς διεύρυνσής του, πρὸς τὴν Ἀκροδεξιὰ καὶ τὴν Κεντροδεξιά.

Ἡ διεύρυνση αὐτὴ ἦταν μᾶλλον περιορισμένη, καθὼς ἡ γενικὴ τάση τῶν μαζῶν ἐξακολουθεῖ νἄναι πρὸς «τ' ἀριστερά» καὶ οἱ καθαυτὸ ἀκροδεξιές, φιλοχουντικὲς καὶ φιλοβασιλικὲς δυνάμεις, ἐξακολουθοῦν νὰ διατηροῦνται ξέχωρες, ἂν καὶ μὲ ἐπιρροὴ μᾶλλον στάσιμη. Ὅταν μιλᾶμε γιὰ τάση τῶν μαζῶν πρὸς «τ' ἀριστερά», ἐννοοῦμε τὸ σύνολο τῶν ἐργαζομένων, παραδοσιακῶν καὶ νέων στρωμάτων τους, ποὺ ψηφίζει Κόμματα τὰ ὁποῖα οἱ ἐργαζόμενοι αὐτοὶ νομίζουν ὅτι ταξικὰ τοὺς «ἐκφράζουν».

Σὴ χώρα μας, σήμερα, οἱ κύριοι αὐτοὶ σχηματισμοὶ εἶναι ἀφ' ἑνὸς τὰ δύο Κ.Κ. καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ΠΑΣΟΚ.

Οἱ ἐκλογὲς ἀπέδειξαν ὅτι τὸ Κ.Κ. «ἐξωτερικοῦ», χάρη στὴ δύναμη τῆς παράδοσης, καὶ τῶν οἰκονομικῶν του μέσων, χάρη ἐπίσης σὲ μιὰ ἔντεχνη προπαγάνδα του, κατόρθωσε νὰ ὑπερφαλαγγίσει ὁριστικὰ ἴσως τὸ Κ.Κ. «ἐσωτερικοῦ», ποὺ ἔχασε ὅλες τὶς εὐκαιρίες ν' ἀναδειχθεῖ καὶ νὰ σταθεῖ σὰν «ἀνανεωτικὸ» στὸ χῶρο τῆς παραδοσιακῆς Ἑλληνικῆς κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς.

Τὸ Κ.Κ. «ἐξωτερικοῦ» ἀκολουθεῖ στὴν οὐσία κι αὐτὸ δεξιά, ὀππορτουνιστικὴ πολιτική, ποὺ ἐλάχιστα ἐνοχλεῖ τὴν κυβερνητικὴ παράταξη, καὶ ποὺ ἐπιτρέπει στὴ Δεξιὰ νὰ κυβερνᾶ μὲ ἄνεση, οὐδετεροποιώντας ἕνα ποσοστὸ γύρω τώρα ἀπὸ τὸ 15% τῶν ψηφοφόρων τῆς χώρας.

Τὸ Κ.Κ.ἐξωτερικοῦ δὲν ἔχει καμμιὰ διάθεση νὰ καταπολεμήσει συστηματικὰ καὶ σοβαρὰ τὴν ἀστικὴ πολιτικὴ τῆς σημερινῆς Κυβέρνησης καὶ νὰ προετοιμάσει ἐναλλακτικὴ λύση τῆς ἑνωμένης Ἀριστερᾶς ποὺ ν' ἀνοίξει τὸ δρόμο γιὰ τὸ σοσιαλισμό.

Ἀρκεῖται νὰ χαίρεται τὰ ἀγαθὰ τῆς νομιμότητάς του, καὶ νὰ αὐξάνει τὴν ἐπιρροή του μέσα στὶς ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων καὶ τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, μὲ κύριο στόχο, στὴ φάση τουλάχιστον αὐτή, τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς, σὲ σχέση μὲ μιὰ χώρα ὅπως ἡ Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὸ Κ.Κ. ἐξωτερικοῦ ἐκμεταλλεύεται πιὸ ἔντεχνα, πιὸ ἀποτελεσματικά, μιὰ διάχυτη ριζοσπαστικοποίηση ὁρισμένων παληῶν καὶ νέων δυνάμεων στὴ χώρα μας, χρησιμοποιώντας κομμουνιστικὴ ἐπαναστατικοφανῆ, κατὰ τὶς περιστάσεις, φρασεολογία, ποὺ οἱ δυνάμεις αὐτὲς τὴν ἐκλαμβάνουν σὰν τάχα πιὸ «ἀριστερὴ» καὶ ἀπὸ ἐκείνη π.χ. τοῦ Κ.Κ. «ἐσωτερικοῦ».

Έτσι διατηρεῖ ἀνάμεσα σὲ ὁρισμένα στρώματα τὸ μύθο τοῦ ἐκφραστῆ τοῦ «προλεταριάτου» τῆς χώρας μας. Ἀλλὰ τὸ «προλεταριάτο» δὲν εἶναι πιὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα ἐκεῖνο τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς, οὔτε ἐκεῖνο ποὺ ἦταν ἕως τὸ 1960. Δημιουργήθηκαν καὶ στὴν Ἑλλάδα νέα στρώματα ἐργαζομένων, ὑπαλλήλων καὶ τεχνικῶν, ποὺ ξεπερνοῦν σὲ ἀναλογία στὸ σύνολο τοῦ ἐνεργητικοῦ πληθυσμοῦ, τὸ ποσοστὸ τῶν παραδοσιακῶν ἐργατῶν.

Ἡ νέα μεγάλη, ἀπαραίτητη συμμαχία γιὰ τὴν προώθηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ σχεδίου κοινωνίας εἶναι τώρα ὄχι ἡ κλασσικὴ συμμαχία «Ἐργατῶν - Ἀγροτῶν», ἀλλὰ ἐκείνη ἀνάμεσα στὰ διάφορα στρώματα, παληὰ καὶ νέα, τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων.

Μιὰ τέτοια συμμαχία ἐκφράζεται πολιτικὰ κυρίως στὰ διάφορα μαζικὰ κόμματα τῆς «Ἀριστερᾶς» σοσιαλιστικὰ καὶ κομμουνιστικά.

Στὴν Ἑλλάδα ἐκφράζεται ἀφ' ἑνὸς στὰ δύο Κ.Κ. καὶ ἀφ' ἑτέρου στὸ ΠΑΣΟΚ, ἰδιότυπο ὑποκατάστατο Σοσιαλιστικοῦ μαζικοῦ Κόμματος.

Τὸ νὰ θεωρεῖ κανεὶς ὅτι μόνο τὸ Κ.Κ. ἐξωτερικοῦ ἐκφράζει τὸ «προλεταριάτο» τῆς χώρας μας, θὰ σήμαινε νὰ περιορίζει τὴ δύναμη τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων τῆς χώρας, βάση τῆς Ἐπανάστασης καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ, στὸ 15%.

Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἡ ὅλη τακτικὴ καὶ στρατηγικὴ ὁδηγεῖται σὲ τραγικὰ σφάλματα, καὶ τελικὰ σὲ ἀδιέξοδο.

Τὸ Κ.Κ. «ἐσωτερικοῦ», ὅπως σημειώσαμε, ἔχασε ὅλες τὶς εὐκαιρίες ποὺ τοῦ δόθηκαν, π.χ. μὲ τὴν ἀντιστασιακὴ δράση τοῦ «Ρήγα Φεραίου» στὸ διάστημα τῆς δικτατορίας, καὶ τὸ ρόλο τοῦ «εὐρωκομμουνισμοῦ» στὴν Εὐρώπη, νὰ ὑπερφαλαγγίσει ὁριστικὰ ἐκεῖνο τοῦ «Ἐξωτερικοῦ».

«Ὑπερπατριωτικό», «ὑπερρεφορμιστικὸ», μπλέχτηκε σὲ «Συμμαχίες» χωρὶς νόημα καὶ βάση, ἀποδυναμώνοντας τὴν ἰδιαίτερη «κομμουνιστική» του ὀντότητα, πρὸς καθαρὸ ὄφελος τῶν «Ἐπαναστατῶν» τοῦ «Ριζοσπάστη».

Θἄλεγε κανεὶς ὅτι διάφοροι συνετέλεσαν σχεδὸν συνειδητά, στὸ νὰ σαμποτάρουν τὴν «ἀνανεωτικὴ» προσπάθεια καὶ νὰ πολωθεῖ πάλι ἡ παραδοσιακή κομμουνιστικὴ Ἀριστερὰ γύρω ἀπὸ τὴν φιλοσοβιετικὴ ἡγεσία μὲ τόσο ἔνδοξο παρελθὸν σὲ ἰδέες, γραμμή, πράξεις, φιλοσοφία καὶ ἠθική.

Τέτοια ἐξέλιξη εὐνοεῖ τόσο τὴ Δεξιά, ὅσο καὶ τὴ σημερινὴ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Ἡ Δεξιὰ χαίρεται νἄχει ἕνα παραδοσιακό, «σταλινικὸ» Κ.Κ., περιορισμένης ἀναγκαστικὰ ἐπιρροῆς, «μπαμπούλα» γιὰ ὁρισμένα μικροαστικὰ στρώματα, καὶ ἰδίως ποὺ ἀποδυναμώνει τὸ ἑνιαῖο Μέτωπο τῆς Ἀριστερᾶς καὶ κάνει πρακτικὰ ἀνέφικτη τὴν ἐναλλακτικὴ λύση τῆς τελευταίας.

Τὸ ΠΑΣΟΚ, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἔχει λόγους νὰ δικαιολογεῖ τὴν ἄρνηση συστηματικῆς ἑνιαιομετωπικῆς πολιτικῆς μὲ τὸ Κ.Κ. «ἐξωτερικοῦ», ποὺ νὰ συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν προοπτικὴ κοινῆς Κυβέρνησης μαζί του.

Τὸ ΠΑΣΟΚ ἐξακολουθεῖ νὰ κερδίζει ἔδαφος στὸ χῶρο τοῦ Κέντρου καὶ ἀκόμα καὶ τῆς «Ν.Δ.», χωρὶς νὰ χάνει σημαντικὰ πρὸς ὄφελος τοῦ Κ.Κ. ἐξωτερικοῦ. Ἀλλὰ κινδυνεύει ἀπὸ μιὰ στιγμὴ καὶ πέρα ν' ἀποκαλυφθεῖ σὰν πρακτικὰ κι αὐτὸ «ρεφορμιστικό», «σοσιαλδημοκρατικό», χωρὶς πραγματικὴ βάση καὶ ὀργάνωση ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζόμενους, καὶ ἰδιαίτερα τὰ πιὸ φτωχὰ τους στρώματα, σὰν κυρίως ἐκλογικὸς μηχανισμὸς γιὰ τὴν ἀναρρίχηση — μὲ ὁρισμένες ἀβαρείες «ἀρχῶν» καὶ ἔντεχνες προσαρμογὲς — στὴν Κυβέρνηση.

Πόσο καιρὸ ἀκόμα τὸ ΠΑΣΟΚ θὰ ἐναντιώνεται πραγματικά, πρακτικά, μὲ συστηματικὸ ἀγώνα, κι ὄχι φθηνὴ φρασεολογία σὲ ἀγορεύσεις στὴ Βουλή, στὴν ἔνταξη στὴν «Κοινὴ Ἀγορά», ἢ τὸ ΝΑΤΟ;

Ὁπωσδήποτε οἱ δημοτικὲς ἐκλογὲς πρόκειται τώρα νὰ ἐπιταχύνουν κι ἄλλες πολιτικὲς ἐξελίξεις.

Μὲ τὴν προοπτικὴ γρήγορης ἔνταξης τῆς Ἑλλάδας στὴν «Κοινὴ Ἀγορά», πλησιάζουμε στὴν ἀναρρίχηση τοῦ σημερινοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας στὴν Προεδρεία τῆς Δημοκρατίας καὶ τὴν ἄσκηση πιὸ «στιβαροῦ» προεδρικοῦ καθεστῶτος.

Τέτοια καθεστῶτα εἶναι τώρα τῆς «μόδας» στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη, ἀρχίζοντας ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς Γαλλίας.

Ἀποσκοποῦν μία «προηγμένη φιλελεύθερη» κοινωνία ποὺ νὰ στηρίζεται πάνω σ' ἕνα δυναμικὸ τομέα μονοπωλιακῆς βιομηχανικῆς καὶ χρηματιστικῆς κεφαλαιοκρατίας. Τέτοιο στήριγμα εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ ν' ἀνθέξουν οἱ χῶρες αὐτὲς στὸν ἐπιτεινόμενο οἰκονομικὸ ἀνταγωνισμό, ἂν ὄχι στὸν καθαρὸ οἰκονομικὸ πόλεμο ποὺ διεξάγεται παγκόσμια. Μόνο ἔτσι θὰ μποροῦσαν ν' ἀποφύγουν σοβαρὴ ὀπισθοδρόμηση καὶ κρίση, ποὺ θὰ τὶς ἀνάγκαζε νὰ κατεβάσουν ἀπότομα τὸ βιωτικὸ ἐπίπεδο τῶν μαζῶν καὶ ν' ἀφαιρέσουν βίαια ὅλες τους τὶς κατακτήσεις.

Ἀλλὰ τὸ γενικὸ οἰκονομικὸ κλίμα τοῦ καπιταλισμοῦ δὲν εὐνοεῖ τώρα τέτοιο σχέδιο «προηγμένης φιλελεύθερης» ἀστικῆς κοινωνίας.

Σὲ χῶρες δὲ ὅπως ἡ Ἑλλάδα, ἔνταξη ὑπὸ τὶς σημερινὲς διεθνεῖς συνθῆκες στὴν «Κοινὴ Ἀγορά», καὶ ἐκσυγχρονισμὸς ποὺ συνεπάγεται τῆς οἰκονομίας της, μὲ τὴ δημιουργία δυναμικοῦ μονοπωλιακοῦ τομέα, θὰ σημάνει ἀναπόφευκτα «θυσίες», ὄχι μόνο τῶν μικροεπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ τοῦ συνόλου τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων, τόσο ἐξ αἰτίας τῆς ἀνόδου τοῦ κόστους ζωῆς, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ταυτόχρονη περιορισμένη προσαρμογὴ τῶν εἰσοδημάτων τους στὸ ἀνερχόμενο αὐτὸ κόστος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπέκταση τῆς ἀνεργίας.

Χωρὶς προοπτικὴ ἐναλλακτικῆς κυβερνητικῆς λύσης ἀπὸ τὴ μεριὰ τῆς Ἀριστερᾶς, ἡ Δεξιά, βοηθούμενη ἀπὸ τὸ «στιβαρὸ» Προεδρικὸ καθεστώς, θὰ συνεχίσει τὴν ἐπίθεσή της, παρὰ τὴν μειωμένη ἐκλογική της δύναμη.

Πρέπει ἑπομένως, παρὰ τὶς πολλαπλὲς δυσκο-

λίες στὸ χῶρο τῆς 'Αριστερᾶς, νὰ ἐνταθοῦν οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἑνιαίου μετώπου της στὸ συνδικαλιστικὸ καὶ πολιτικὸ τομέα, ποὺ σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ θὰ μποροῦσε νὰ διεκδικήσει τὴν Κυβέρνηση, πάνω σ' ἕνα ριζοσπαστικὸ ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα.

'Αλλὰ γιὰ τέτοιο ἐπίτευγμα χρειάζεται ἀφ' ἑνὸς μεθοδικὴ ὀργάνωση τῶν μαζῶν στὴ βάση καὶ ἀφ' ἑτέρου ὕπαρξη ἀνεξάρτητης ἐπαναστατικῆς μαρξιστικῆς 'Οργάνωσης, ἱκανῆς στὸν ὑποκειμενικὸ τομέα νὰ ἐκφράζει καὶ νὰ ὑπερασπίζει σωστὰ τὸ πρόγραμμα καὶ τὴν τακτικὴ ποὺ ἀπαιτοῦνται, καὶ νἄχει τὴ δύναμη νὰ ἐπηρεάζει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση τὸ μαζικὸ κίνημα.

Αὐτὸ τὸ καθῆκον θἄπρεπε νὰ συνειδητοποιήσουν οἱ σκόρπιες δυνάμεις τῆς 'Επαναστατικῆς 'Αριστερᾶς, γιὰ νὰ βροῦν τὸν τρόπο νὰ συγκεντρωθοῦν σὲ μιὰ ἑνιαία δυναμικὴ 'Οργάνωση, καὶ νὰ παίξουν ἕνα θετικὸ ρόλο στὴν πολιτικὴ τῆς χώρας καὶ τὸ ἐργατικό της κίνημα.

'Αλλοιῶς ἀφήνεται ἐλεύθερη ἡ Δεξιὰ νὰ συνεχίζει τὴν ἐπίθεσή της, καὶ ἡ ρεφορμιστικὴ 'Αριστερὰ τῶν Κομμουνιστῶν καὶ Σοσιαλιστῶν νὰ καταναλώνει τὴ δραστηριότητά της σὲ φρασεολογικὴ ἀντιπολίτευση, χωρὶς νὰ προετοιμάζεται πραγματικὴ ἐναλλακτικὴ κυβερνητικὴ λύση, ποὺ θἄνοιγε πιὸ ἐλπιδοφόρες προοπτικὲς γιὰ τὸ ἐργατικὸ κίνημα τῆς χώρας, καὶ τὴν πορεία πρὸς τὸ Σοσιαλισμό.

Νοέμβρης 1978

SOUS LE DRAPEAU DU SOCIALISME

ORGANE DE LA TENDANCE MARXISTE - REVOLUTIONNAIRE INTERNATIONALE
42, RUE D' AVRON - 75020 PARIS FRANCE
Συνδρομή: γιὰ 6 τεύχη 30 γαλ. φράγκα. Κάθε τεῦχος 5 γαλ. φράγκα.

Ἀπό τή σκοπιά μας

Ἡ μεγάλη Περσική Ἐπανάσταση

Ὅπως καὶ ἄλλοτε τὸ τονίσαμε, στὴν Περσία ἔχει ἀρχίσει μεγάλη πραγματικὴ κοινωνικὴ ἐπανάσταση. Οἱ ἐπαναστάσεις δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα προϋπαρξῆς τοῦ «Κόμματος», ἀλλὰ τῶν κοινωνικῶν ἐκρηκτικῶν ἀντιθέσεων, εἰδικῆς μορφῆς σὲ κάθε περίπτωση.

Τὸ «Ἐπαναστατικὸ Κόμμα» βρίσκει τὴν εὐκαιρία ν' ἀναπτυχθεῖ μέσα σὲ μιὰ ἀντικειμενικὰ ἐπαναστατικὴ κατάσταση, καὶ γίνεται ἀπαραίτητο γιὰ τὴν τελικὴ νίκη τῆς ἀρχινισμένης Ἐπανάστασης.

Σὲ περίπτωση βέβαια ποὺ θὰ πρόκειται γιὰ πραγματικὸ Ἐπαναστατικὸ Κόμμα, μὲ ὀρθὸ πρόγραμμα, τακτικὴ καὶ ὀργάνωση, καὶ ὄχι γιὰ αὐτοκαλούμενη «ἐπαναστατικὴ πρωτοπορεία», ποὺ θέλει νὰ «ἐλέγχει» καὶ νὰ «καθοδηγεῖ» τὶς μάζες, χωρὶς πραγματικὴ βάση σ' αὐτές, καὶ ὀργανικὸ σύνδεσμο μαζί τους.

Ἡ θυελλώδης ἀνάπτυξη τῆς μεγάλης Περσικῆς Ἐπανάστασης ἔχει πάρα πολλὰ νὰ διδάξει στὶς διάφορες αὐτοκαλούμενες «Πρωτοπορεῖες» καὶ σ' ὁλόκληρη τὴν Ἐπαναστατικὴ Ἀριστερά.

Ἡ Περσικὴ Ἐπανάσταση ἄρχισε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐξελίσσεται κατὰ τρόπο ἰδιότυπο, ὅπως κάθε μεγάλη κοινωνικὴ Ἐπανάσταση, ἔξω ἀπὸ σχήματα καὶ «κανόνες».

Πολλοὶ παραξενεύονται: πῶς γίνεται καὶ καθοδηγεῖται ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἰσλαμικὴ κάστα τῶν Ἀγιοτολᾶ καὶ τῶν Μολλᾶ, κι ὄχι ἀπὸ τὸ παραδοσιακὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, ἢ τὶς διάφορες ἐπαναστατικὲς ὁμάδες ποὺ διεξήγαγαν ἐπὶ χρόνια μιὰ ἡρωϊκὴ ἔνοπλη πάλη στὶς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρο.

Ἡ ἐξήγηση βρίσκεται βέβαια στὴ συγκεκριμένη κοινωνικὴ σύνθεση τῆς χώρας καὶ τὴν ἱστορία της. Οἱ χιῖτες μουσουλμάνοι τῆς Περσίας ἔχουν μακρυὰ δημοκρατικὴ καὶ ἀντικαθεστωτικὴ παράδοση, κι ὅπως οἱ πρωτόγονοι Χριστιανοί, ἀποβλέπουν σ' ἕνα εἶδος «κομμουνιστικῆς» κοινωνίας, χωρὶς ἀτομικὴ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς (τῆς γῆς ἰδίως) καὶ χωρὶς ἐκμετάλλευση τοῦ «ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο».

Αὐτὸ τὸ κήρυγμα ἔχει ἀπήχηση κυρίως στὶς φτωχὲς καὶ φτωχοποιημένες μάζες τῆς χώρας, καὶ γι' αὐτὸ ἀκολουθοῦν τοὺς Ἱερωμένους τους, ποὺ συχνὰ ἔχουν πληρώσει μὲ χρόνια φυλακὴ καὶ ἐξορία τὸ τέτοιο τους κήρυγμα.

Ὅπως καὶ σ' ἄλλες ἱστορικὲς περιπτώσεις, ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς θρησκείας, ἡ πάλη κρύβει βαθὺ κοινωνικὸ περιεχόμενο, ἀνάμεσα, σὲ τελευταία ἀνάλυση, σὲ «φτωχοὺς» καὶ «πλούσιους», καταπιεζόμενους καὶ καταπιεστές.

Μιὰ πραγματικὴ ἐπαναστατικὴ, μαρξιστικὴ «Πρωτοπορεία» σήμερα στὴν Περσία δὲν θὰ πρέπει ν' ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸ μαζικὸ κίνημα, ἀλλὰ νὰ συλλάβει τὸ βαθύτερο περιεχόμενό του καὶ μὲ μιὰ κατάλληλη τακτικὴ νὰ βοηθήσει νὰ προωθηθεῖ σὲ ἀνώτερο ἰδεολογικὸ καὶ πολιτικὸ ἐπίπεδο.

Κάθε μεγάλη κοινωνικὴ Ἐπανάσταση σὲ χῶρες καὶ σὲ συνθῆκες, ὅπως αὐτὲς ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν Περσία, ἀναπόφευκτα περνᾶ ἀπὸ μιὰ πρώτη «δημοκρατικὴ» φάση, ὅπου πρωτεύουν συνθήματα, ὅπως ἡ ἀνατροπὴ τῆς Δυναστείας, ἡ ἀνακήρυξη τῆς Δημο-

κρατίας, ἡ ριζικὴ ἐκκαθάριση ἀπὸ τοὺς ντόπιους καὶ ξένους στυλοβάτες καὶ πράχτορες τῆς Δικτατορίας, ἡ σύγκληση ἐπαναστατικῆς Συνταχτικῆς Ἐθνοσυνέλευσης κλπ.

Ἄλλα μεταβατικὰ συνθήματα πρέπει κατάλληλα νὰ ἐντάσσονται στὴ λογικὴ καὶ δυναμικὴ τῆς «δημοκρατικῆς» φάσης ποὖναι μιὰ καὶ μόνο στιγμὴ ἑνὸς μακρύτερου προτσέσου. Π.χ. τὸ σύνθημα τῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ συνδεθεῖ μὲ ἐκεῖνο ἑνιαιομετωπικῶν, δημοκρατικῶν Ἐπιτροπῶν στὴ βάση γιὰ τὴ σύγκληση καὶ ὑπεράσπισή της. Τέτοιες Ἐπιτροπὲς μέσα στὴ σημερινὴ κατάσταση θἄπαιρναν γρήγορα τὸ χαρακτήρα «Συμβουλίων», δηλαδὴ ὀργάνων δυαδικῆς ἐξουσίας, μὲ ὁλοένα καὶ μεγαλύτερο βάρος.

Πρῶτος κύριος στόχος τῆς ἐπαναστατικῆς ἐξέγερσης τῶν Περσικῶν μαζῶν εἶναι ὀρθὰ ἡ πτώση τοῦ Σάχη καὶ τῆς Δυναστείας του. Ἀλλὰ ἡ Ἐπανάσταση θὰ ἐξακολουθήσει, διαρκής, περνώντας ἀπὸ διάφορες φάσεις, ποὺ δὲν μποροῦμε ἀπὸ τώρα νὰ τὶς προβλέψουμε. Πρὶν τελικὰ νικήσει ἢ καταλήξει σὲ νέα ἧττα τῶν μαζῶν, μπορεῖ νὰ διαγράψει κύκλο πολλῶν ἐτῶν, πολλῶν φάσεων.

Ἡ νίκη ἢ ἡ ἧττα τους τελικὰ θὰ κριθεῖ ἀπὸ τὴν ἀνάδειξη μιᾶς πραγματικῆς ἐπαναστατικῆς ἡγεσίας, καὶ ἀπὸ ἕνα σύμπλεγμα παραγόντων ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς μορφῆς, στὴν ἀλληλεπίδρασή τους.

Ἐκεῖνο ποὖναι βέβαιο, εἶναι πὼς ἡ πάλη θἆναι σκληρὴ καὶ δύσκολη, καθὼς ἡ Περσία ἀποτελεῖ σημαντικώτατο οἰκονομικὸ καὶ στρατηγικὸ προπύργιο τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ.

Οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ μὴν παραδώσουν αὐτὴ τὴν καίρια θέση στὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τοῦ πετρελαίου, τελικὰ στοὺς Σοβιετικούς.

Οἱ Σοβιετικοὶ θὰ προσπαθήσουν ν' ἀποκτήσουν τὸν ἔλεγχο τῆς θέσης αὐτῆς γιὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια μέσα πίεσής τους πάνω στοὺς Ἀμερικανούς, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια τώρα τῶν Γιαπωνέζων καὶ τῶν Κινέζων, διαγράφουν νέο περικύκλωμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης.

Ἀλλὰ τὸ Κρεμλίνο φοβᾶται ἐπίσης τὸν ἐπαναστατικὸ δυναμισμὸ τῶν ἰσλαμικῶν μαζῶν τῆς Περσίας, ποὺ μπορεῖ νὰ ξεσηκώσει καὶ τοὺς δικούς του ἰσλαμικοὺς πληθυσμοὺς στὰ ἰρανοσοβιετικὰ σύνορα.

Τὸ παιχνίδι του σ' αὐτὸν τὸν χῶρο μπορεῖ ν' ἀποδειχθεῖ πιὸ δύσκολο καὶ ἐπικίνδυνο ἀπὸ ἐκεῖνο π.χ. στὸ «Κέρας τῆς Ἀφρικῆς» καὶ τὴν Αἰθιοπία.

Πάντα συμφέρον τῶν πραγματικὰ μαρξιστικῶν ἐπαναστατικῶν διεθνῶν δυνάμεων εἶναι νὰ βοηθήσουν τὴ μεγάλη Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση ν' ἀναπτυχθεῖ ἐλεύθερα.

Οἱ θετικές της ἐπιπτώσεις σ' ὅλο τὸν Κόσμο, καὶ ἰδιαίτερα τὴ Μέση Ἀνατολή, καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐπίσης θἆναι μεγάλες.

Ἤδη τὰ σχέδια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ἔχουν σημαντικὰ ἀνατραπεῖ. Ὁ Περσικὸς Στρατός, κύρια βάση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ γιὰ τὴν ἀστυνόμευση τῆς περιοχῆς τοῦ πετρελαίου, σὲ συνδυασμὸ μὲ κεῖνον τῆς Τουρκίας καὶ τοῦ Ἰσραήλ, ἔγινε ἄχρηστος γιὰ τέτοιο ρόλο.

Ἀντίθετα, στὸ χῶρο αὐτὸ πνέει τώρα ἡ θύελλα τῆς Ἐπανάστασης, ποὺ κινδυνεύει νὰ συμπαρασύρει κι ἄλλα ἀντιδραστικὰ καθεστῶτα τῆς περιοχῆς, δημιουργώντας τεράστια προβλήματα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ στρατηγικὴ ἰσορροπία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Νοέμβρης 1978

Γιὰ ποιὰ «συσπείρωση τῆς Ἀριστερᾶς» πρόκειται

«Συσπείρωση» ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς Ἀριστερᾶς φιλοδοξεῖ τὸ Κ.Κ.Ε., δήλωσε ὁ Φλωράκης στὸ γιορτασμὸ τῶν 60 χρόνων τοῦ Κόμματος.

Σωστὴ ἐπιδίωξη ἂν πρόκειται γιὰ τὸ Ἑνιαῖο Ἐργατικὸ Μέτωπο, ποὺ συγκροτεῖται ἀπὸ τὰ πάνω καὶ τὰ κάτω, συμπεριλαμβάνει ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς, πάνω σ' ἕνα καθαρὰ ταξικό, ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα, ποὺ ἀποβλέπει σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ νὰ διεκδικήσει πάνω σ' αὐτὸ τὸ πρόγραμμα τὴν Κυβέρνηση τῆς χώρας.

Τέτοιο Μέτωπο εἶναι πραγματικὰ δημοκρατικὸ στὴ συγκρότησή καὶ λειτουργία του καὶ ἀποκλείει ταυτόχρονα κάθε σεχταρισμό, ἀλλὰ καὶ κάθε διεύρυνση πρὸς δυνάμεις ποὺ ἀπὸ ἄποψη προγράμματος, κοινωνικῆς σύνθεσης καὶ πολιτικῆς δράσης, δὲν ἀνήκουν στὴν Ἀριστερά.

Οἱ φόρμουλες ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Φλωράκης, δὲν διευκρινίζουν καθόλου αὐτὰ τὰ καίρια σημεῖα γιὰ κάθε πραγματικὴ «συσπείρωση τῆς Ἀριστερᾶς».

Ὑπάρχει κίνδυνος τὴ «συσπείρωση» αὐτὴ νὰ τὴν ἐννοεῖ τὸ Κ.Κ.Ε. γύρω ἀπὸ τὸ ἴδιο, τὴν καθοδήγηση καὶ τὸν ἔλεγχό του.

Τότε θὰ ἐπρόκειτο γιὰ νέο τάχα «Μέτωπο» ἀπὸ ὀργανώσεις ποὺ στὴν οὐσία δὲν θἄχουν καμμιὰ δικιά τους βάση καὶ ὀντότητα, ἀλλὰ θἆναι δημιουργήματα τοῦ Κ.Κ.Ε.

Συχνὰ εἴδαμε τέτοια «Μέτωπα» στὸ παρελθὸν μὲ σκιώδη π.χ. «Ἀγροτικὰ» ἢ «Σοσιαλιστικὰ» ἢ «Δημοκρατικὰ» Κόμματα, ἐλεγχόμενα ἀπὸ τὸ Κ.Κ.Ε.

Μήπως τέτοιος θἆναι ὁ αὐριανὸς «Ἑαμογενὴς» σχηματισμὸς ποὺ πάει τώρα νὰ στήσει ὁ ἀπερίγραπτος «ἐθνικὸς» μας Μίκης;

Ὅλα εἶναι δυνατὰ σ' αὐτὸν τὸν τόπο, ὅπου οὔτε ἡ μνήμη, οὔτε ἡ πεῖρα, παίζουν φαίνεται ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴ μεθόδευση τῆς πολιτικῆς σκέψης ὁρισμένων πολιτῶν, κάθε γένους καὶ ἡλικίας.

Περιμένουμε περισσότερες διευκρινίσεις, ἀλλὰ ὁμολογοῦμε ὅτι ἡ «συσπείρωση» ποὺ ἀνήγγειλε ὁ Γραμματεὺς τοῦ Κ.Κ.Ε., κάθε ἄλλο παρὰ προοιωνίζει τὸ ἀπαραίτητο Ἑνιαῖο Ἐργατικὸ Μέτωπο, μὲ δημοκρατικὲς δομές, ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα καὶ διάθεση πραγματικῆς πάλης γιὰ τὴ μεταβατικὴ Κυβέρνηση πρὸς τὸ Σοσιαλισμό.

Μετὰ τὴν Καλαμάτα

Λίγες μόνο μέρες μετὰ ἀπὸ τὸ περιβόητο «Συνέδριο» τῆς Καλαμάτας, οἱ ἐργαζόμενοι τῆς χώρας ἀποδείχνουν πὼς οἱ ὑπηρέτες τῆς ἀστικῆς τάξης στὸ συνδικαλισμό, δὲν ἐλέγχουν παρὰ τὶς «καρέκλες» καὶ τὴ σφραγίδα τῆς Γ.Σ.Ε.Ε.

Οἱ ἀγῶνες τῶν ἐργαζομένων ἀναπτύσσονται καὶ πάλι αὐτὴ τὴν περίοδο, κάτω ἀπὸ τὴ συρρίκνωση τῶν πραγματικῶν τους ἀποδοχῶν, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βασικότερο ὅπλο τῶν οἰκονομικῶν «ἐγκεφάλων» τῆς Κυβέρνησης γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, μὲ ἰδιαίτερη ἔξαρση στὴ φάση αὐτή, καὶ ἐν ὄψει τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ, στὸν τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐπιχειρήσεων ποὺ ἀνήκουν ἢ ἐλέγχονται ἀπὸ τὸ δημόσιο. Οἱ ἀποφάσεις τοῦ «συνεδρίου» γιὰ ἐργασιακὴ εἰρήνη καὶ γιὰ βοήθεια στὴν Κυβέρνηση ἀπ' τὴν ἄποψη αὐτή, δέν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀπορριφθοῦν ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους, στοὺς ὁποίους ἄλλωστε κανένα πραγματικὸ κῦρος δὲν ἔχει ἡ σημερινὴ Γ.Σ.Ε.Ε.

Στὴν πράξη λοιπόν, παρὰ τὴ μεθόδευση γιὰ τὸν ἀποκλεισμὸ ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ κινήματος τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἀριστερᾶς, ἀκόμα καὶ σὰν μειοψηφία, παρὰ τὴ στενὴ συνεργασία καὶ ἑνότητα ποὺ παρουσιάζουν οἱ διαφόρων ἀποχρώσεων ὑπηρέτες τοῦ κεφάλαιου στὸν συνδικαλισμό, μὲ τελικὸ σκοπὸ τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν ἀναστολὴ τῶν ἐργατικῶν κινητοποιήσεων, κάτι τέτοιο εἶναι ὁπωσδήποτε ἀδύνατο.

Ὡστόσο, ἡ κατάσταση στὸν τομέα τῆς ὀργάνωσης τοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος, δὲν εἶναι ὁπωσδήποτε εὐχάριστη.

Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν ἐργαζομένων δὲν εἶναι καθόλου συνδικαλισμένοι, ἐνῶ τὸ συνδικαλιστικὸ σύστημα, ἀπὸ τὴν ἄλλη, παρουσιάζει ἀπαράδεκτη εἰκόνα μὲ πολλὰ καὶ μεγάλα σωματεῖα καὶ ὁμοσπονδίες ἔξω ἀπὸ τὴ ΓΣΕΕ, τὴν ὕπαρξη πολλῶν σωματείων - σφραγίδων καὶ ἀντισυνδέσμων, τὸν κατακερματισμὸ σὲ πολλὰ καὶ ὀλιγομελῆ σωματεῖα πάνω στὴν ἀναχρονιστικὴ βάση τοῦ «κλάδου» κλπ.

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἑνοποίηση καὶ ἐκσυγχρονισμὸ τοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος ἔχει λοιπὸν βασικὴ σημασία, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχει ἀκόμα ἀναληφθεῖ σοβαρὰ ἀπὸ τὶς δυνάμεις τῆς μαζικῆς Ἀριστερᾶς, τὶς μόνες ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ πραγματοποιήσουν κάτι τέτοιο.

Θεωροῦμε ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐπιτυχία ἑνὸς τέτοιου ἀγώνα, τὴ συγκρότηση πρῶτα - πρῶτα τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῆς Ἀριστερᾶς στὸ συνδικαλιστικὸ τουλάχιστον χῶρο.

Ἡ Ἀριστερά μας, ἀντὶ τὶς εὐκαιριακὲς συμπράξεις ποὺ κάνει, ὅπως π.χ. ἐκείνη τῆς Καλαμάτας, θὰ μποροῦσε εὔκολα νὰ δημιουργήσει ἕνα πραγματικὸ συνδικαλιστικὸ μέτωπο, μὲ ἕνα κοινὸ πρόγραμμα.

Πρόγραμμα ποὺ ἕνας βασικός του στόχος θὰ ἦταν ἡ ἑνοποίηση τοῦ συνδικαλισμοῦ τῶν ἐργαζομένων καὶ ἡ ἐπέκτασή του σ' ὅλους τοὺς μὴ συνδικαλισμένους ἐργάτες. Κάτι τέτοιο βέβαια ἀπαιτεῖ ὑποδειγματικὴ δημοκρατικὴ διεύθυνση τῶν σωματείων ποὺ ἐλέγχονται ἀπ' τὴν Ἀριστερὰ καὶ ἐλεύθερη ἔκφραση σ' αὐτὰ ὅλων τῶν τάσεων τῶν ἐργαζομένων, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴ δημοκρατικὴ λειτουργία τῶν ἴδιων τῶν ἑνιαιομετωπικῶν ἐπιτροπῶν τῆς βάσης καὶ τοῦ συνόλου τοῦ μετώπου.

Ἀπαιτεῖ ἐπίσης συνέπεια στὴν ὑποστήριξη τῶν αἰτημάτων τῶν ἐργαζομένων, καθὼς καὶ ἄμεση συμμετοχὴ τῆς ἴδιας τῆς βάσης στὶς ἀποφάσεις ποὺ τὴν ἀφοροῦν, ὥστε ὁ ἐργάτης νὰ καταλαβαίνει πὼς παίρνει στὰ ἴδια του τὰ χέρια τὴν ὑπόθεσή του καὶ πὼς τὸ σωματεῖο δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνο γιὰ τὰ συμφέροντά του.

Ἰδιαίτερη σημασία στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει ἡ πεῖρα ἀπ' τὰ καινούργια ἐργοστασιακὰ σωματεῖα, ποὺ ἐκτὸς ἀπ' τὸ ὅτι εἶναι μιὰ σύγχρονη μορφὴ ἐργατικῆς ὀργάνωσης, ποὺ μὲ τὴν ὁλοκλήρωσής της στὴ μορφὴ τῶν ὁμοσπονδιῶν κατὰ τομεῖς παραγωγῆς, σ' ἀντίθεση μὲ τὸν κλαδικὸ - συντεχνιακὸ κατακερματισμό, θὰ λύσουν τὸ πρόβλημα τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος, λειτούργησαν ἐπίσης μὲ ὑποδειγματικὴ δημοκρατία, ἰδίως στὴν περίοδο τῶν κινητοποιήσεών τους.

Ἡ προπαγάνδιση γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ συνδικαλιστικοῦ Μετώπου τῆς Ἀριστερᾶς ἀπὸ τὴ βάση στὴν κορυφὴ καὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴ στὴ βάση, εἶναι βασικὰ καθῆκον τῶν Ἐπαναστατικῶν Μαρξιστικῶν δυνάμεων ποὺ δροῦν στὸ Συνδικαλιστικὸ χῶρο. Οἱ δυνάμεις αὐτὲς εἶναι οἱ μόνες στὴν οὐσία ποὺ κατανοοῦν τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ Ἑνιαίου ἐργατικοῦ Μετώπου, καὶ ἑπομένως καὶ τοῦ μετώπου στὸ συνδικαλιστικὸ χῶρο, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει προοίμιό του, παράλληλα μὲ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς καθημερινῆς διεκδικητικῆς καὶ πολιτικῆς πάλης, ὥστε νὰ ἀποκατασταθεῖ κάποια στιγμὴ καὶ στὴ χώρα μας ἡ ἀπαραίτητη ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζομένων γενικότερα.

Ἐκκλησία - Θρησκεία - Κράτος

Συχνὰ διάφορες ἐκδηλώσεις καὶ σκάνδαλα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας, προσηλώνουν τὴν προσοχὴ πάνω στὸ τόσο καίριο, καὶ ἀκόμα ἄλυτο, ζήτημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας — Κράτους.

Γιὰ γνωστοὺς ἱστορικοὺς λόγους, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἔπειτα ἰδιαίτερα, ἡ Ὀρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δέθηκε τόσο στενὰ μὲ τὴν ὅλη κοινωνικὴ ζωὴ τῆς χώρας καὶ τὸ Κράτος της ὅταν ἀπελευθερώθηκε.

Στὴν ἐποχὴ πάλι τῆς ἀστικῆς παρακμῆς, ἡ Ἐκκλησία ἀποχτᾶ καινούργια αἴγλη, καθὼς πάει νὰ γίνει, μαζὶ μὲ τὸ Στρατό, τὸ κύριο στήριγμα τῶν ἀντιδραστικῶν κοινωνικῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολιτικῶν καθεστώτων ποὺ ἀνταποκρίνονται στὰ συμφέροντά τους.

Εἶναι νωπὸς στὴ μνήμη μας ὁ ἄθλιος ρόλος ποὺ

ἔπαιξε ἡ Ἱεραρχία μας στὴν πρόσφατη στρατιωτικὴ δικτατορία.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ποτὲ δὲν ἀπέκτησε τὴ μόρφωση καὶ τὴν ἐπιφανειακὴ τουλάχιστον πνευματικότητα ποὔχει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, σὲ χῶρες π.χ. ὅπως ἡ Γαλλία ἢ οἱ Διαμαρτυρόμενοι στὶς Βόρειες Εὐρωπαϊκὲς χῶρες.

Πρόκειται γιὰ μηχανισμὸ στὸ ἐπίπεδο τῆς γενικότερης χαμηλῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας, ποὺ σκοπὸ ἔχει νὰ κατεβάσει ἀκόμα χαμηλότερα αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο, καὶ νὰ διαιωνίζει μεσαιωνικὲς ἀντιλήψεις καὶ συσκότιση σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴ ζωή, τὰ προβλήματα, τὶς δυνατότητες τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας.

Ὅτι ἀνώτατοι Ἱεράρχες τόλμησαν, σὰν ἄλλοι ξεπερασμένοι Δίες — ἢ καλύτερα Δὸν Κιχῶτες — νὰ κατακεραυνώσουν μὲ κούφια λόγια καὶ ν' ἀπειλήσουν μὲ «ἀφορισμὸ» τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, εἶναι ἐνδεικτικὸ τῆς παλαιοημερολογίτικης νοοτροπίας τους, καὶ τῆς φοβερῆς καθυστέρησής τους.

Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιβάλλεται πιὰ τὸ ταχύτερο νὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸν μηχανισμὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὑλικὴ καὶ τρομοκρατικὴ του βάση, κρατικοποιώντας, χωρὶς ἀποζημίωση, τὴν τεράστια περιουσία της, καὶ χωρίζοντας, μιὰ γιὰ πάντα, Ἐκκλησία καὶ Κράτος.

Σὲ μιὰ σύγχρονη κοινωνία, ἡ ἐλευθερία θρησκευτικῆς συνείδησης καὶ πεποίθησης πρέπει νἄναι ταυτόχρονα ἐλεύθερη καὶ ζήτημα ἰδιωτικό.

Κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταργήσει, μὲ νόμους ἢ μὲ τὴ βία, τὴν ὁποιαδήποτε θρησκεία, ἀλλὰ καὶ κανεὶς δὲν ἔχει ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἐπιβάλλει ἄμεσα ἢ ἔμμεσα.

Οἱ λάτρεις, οἱ ὀπαδοὶ μιᾶς ὁρισμένης θρησκείας, συντηροῦν μὲ τοὺς δικούς τους πόρους, κι ὄχι ἐκείνους τοῦ Κράτους, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι στὸν τομέα αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει τὴν ὁλότητα, τὸν μηχανισμὸ τῆς Ἐκκλησίας τους.

Σὰν ἐπαναστάτες Μαρξιστές, ξεχωρίζουμε τὴν Θρησκεία ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Ἀναγνωρίζουμε πὼς προαιώνιες βιολογικές, ὑπαρξιακὲς καὶ κοινωνικὲς αἰτίες ἐξηγοῦν τὴν διάρκεια τοῦ θρησκευτικοῦ φαινόμενου, καὶ ἀποφεύγουμε κάθε καταπιεστικὸ μέσο ἐνάντια ὁποιουδήποτε δόγματος, ὁποιασδήποτε Ἐκκλησίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βάζει ἐρωτήματα πάνω στὴν προέλευση, τὴ ζωή του, τὸ μέλλον του, καὶ νὰ αἰσθάνεται μιὰ ἀναπάντητη «βιολογικὴ» ἀνησυχία, ποὺ ἐπιδεινώθηκε ἀπὸ τὴν ταξικὴ ὡς τώρα διάρθρωση τῆς κοινωνίας.

Γι' αὐτὸ καὶ τὸ θρησκευτικὸ φαινόμενο θὰ βρεῖ τὴ λύση του μὲ τὴν ἱστορικὴ προοδευτικὴ κοινωνικὴ ἐξέλιξη τῆς Ἀνθρωπότητας κατὰ τρόπο ποὺ εἶναι ἀκόμα ἀπρόβλεπτος.

Ἐπομένως κάθε καταδίωξη ἢ καταπίεση τῶν ὅσων «πιστεύουν» καὶ θέλουν νὰ ὀργανώσουν τὴ λατρεία τῆς πίστης τους σὲ μιὰ «Ἐκκλησία» μὲ τεμένη, κλῆρο, ἱεροτελεστίες κλπ., πρέπει νἄχουν ἀπόλυτα τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάνουν, φτάνει νὰ μὴν ἀναμιγνύουν σ' αὐτὸ τὴν Ὁλότητα, τοὺς πόρους, τὰ μέσα της, τοὺς θεσμούς της.

Ὀκτώβρης 1978

Πόσο γέρικη γίνεται ἡ Ἑλλάδα

Οἱ Ἱεράρχες μας, ἄγρυπνοι Φρουροὶ τῶν «χρηστῶν» μας ἠθῶν καὶ ἐθίμων (ποὺ καὶ κατὰ τὸ Κ.Κ.Ε. ἐξωτερικοῦ, κινδυνεύουν τώρα νὰ διαφθαροῦν, ἂν μποῦμε ...στὴν «Κοινὴ Ἀγορά»!), δὲν χάνουν εὐκαιρία νὰ σημάνουν «τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου»: Ἀπειλεῖται ἡ χώρα νὰ καταντήσει βασίλειο τῆς «Τρίτης ἡλικίας», καθὼς λιγοστεύουν οἱ γεννήσεις καὶ παρατείνεται ἡ μακροζωΐα τῶν κατοίκων της.

Στὸν καιρό του ὁ Μὰρξ ἀπέδειξε πόσο τὸ ζήτημα τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι στενὰ συνδεδεμένο μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς πραγματικῆς καπιταλιστικῆς, βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης μιᾶς χώρας.

Γιὰ τὴ χώρα μας, τὸ ζήτημα τοῦ πληθυσμοῦ της εἶναι στενὰ συνδεδεμένο μὲ τὸ χαρακτῆρα τῆς οἰκονομικῆς της ἀνάπτυξης. Παρὰ μιὰ ὁρισμένη βιομηχανικὴ πρόοδο, ἡ Ἑλλάδα ἐξακολουθεῖ νἄναι χώρα κυρίως «ὑπηρεσιῶν» κάθε εἴδους, στὶς ὁποῖες συνέρευσε ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ παραδοσιακοῦ — καὶ ἄλλοτε πλειοψηφικοῦ — ἀγροτικοῦ της πληθυσμοῦ.

Ἕνα ἄλλο μέρος του ξενητεύθηκε σὲ πιὸ ἀνεπτυγμένες βιομηχανικὲς χῶρες, ποὺ τὶς γονιμοποιεῖ, τόσο μὲ τὴ δουλειά του, ὅσο καὶ μὲ τὴν ἀναπαραγωγή του. Στὴν Ἑλλάδα ἀπομένει ὅσος πληθυσμὸς χρειάζεται στὸν τύπο τῆς εἰδικῆς της οἰκονομίας καὶ ἀνάπτυξης.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κυριότερος λόγος ποὺ ἀλλοιώνει τὴ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ της καὶ ἀνεβάζει σχετικὰ τὸ ποσοστὸ τῶν ἡλικιωμένων.

Μόνο στὴ βάση μιᾶς οὐσιαστικῆς κοινωνικῆς μεταμόρφωσης τῆς χώρας, ποὺ θὰ ἐπέτρεπε γρήγορη, ἰσόμερη οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη, ποὺ ν' ἀπαλλάσσει π.χ. τὶς Γυναῖκες ἀπὸ τὰ βάρη τῆς οἰκογενειακῆς δουλείας, θὰ γνώριζε τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα τῆς χώρας μιὰ πιὸ ἰσορροπημένη ἐξέλιξη.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν «ἐκτρώσεων», σὰν μέσου γιὰ νὰ διαφυλαχθεῖ ἡ γονιμότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ ἡ ἀνανέωσή του, εἶναι καταδικασμένη σὲ ἀπόλυτη ἀποτυχία. Τόσο γιατὶ οἱ Γυναῖκες δὲν πρόκειται ποτὲ πιὰ νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς ἱστορικὲς κατακτήσεις ποὺ ἐκπροσωποῦν τὰ διάφορα μέσα ποὺ τοὺς ἐπιτρέπουν τώρα νὰ ξεχωρίζουν τὴν καθαυτὸ σεξουαλική τους ζωὴ ἀπὸ τὴν ἄμεση γονιμότητα, ὅσο καὶ γιατὶ οἱ συνθῆκες ὑπὸ τὶς ὁποῖες καταφεύγουν ὁπωσδήποτε στὶς ἐκτρώσεις (περισσότερες ἀπὸ 200.000 τὸν χρόνο!) εἶναι πιὰ ἀπαράδεκτες καὶ προξενοῦν ἀνεπανόρθωτα ψυχικὰ καὶ σωματικὰ πλήγματα στὸν γυναικεῖο πληθυσμό. Ἐξ ἄλλου σ' ἔ-

να προσεχὲς μέλλον ἡ ἐπιστήμη θἆναι σὲ θέση νὰ λύσει ἱκανοποιητικὰ τὸ ζήτημα, τόσο τῆς τεχνητῆς ἀναπαραγωγῆς, ὅσο καὶ κεῖνο μιᾶς ὁλοένα καὶ μεγαλύτερης βελτίωσης τῆς ποιότητάς της, ἀπαλλάσσοντας τὴ Γυναίκα ἀπὸ τὸ καθῆκον τῆς μητρότητος, ποὔχει καταντήσει τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο στὴν ἐλεύθερη, πλήρη ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητάς της.

Καὶ σ' αὐτὸν τὸν τομέα ἡ Ἱεραρχία παλεύει τώρα ἀπεγνωσμένα ἐναντίον τοῦ ρεύματος τῆς Ἱστορίας.

Ὀκτώβρης 1978

Μιὰ ἐπιστολή

Ἡ παρακάτω ἐπιστολὴ στάλθηκε στὸ «Ὁδόφραγμα», σὰν συμβολὴ τῆς Ὀργάνωσης Ἐπαναστατῶν Μαρξιστῶν Ἑλλάδας στὴ συζήτηση ποὺ ἄνοιξε ἡ Ο.Κ.Δ.Ε. γιὰ τὴν προετοιμασία τῆς συνδιάσκεψίς της.

Ἡ ἐπιστολὴ δημοσιεύτηκε στὸ «Ὁδόφραγμα», χωρὶς κανένα ἀπολύτως σχόλιο! Καμμιὰ ἐπίσης ἀπάντηση δὲν δόθηκε στὴν πρόκληση γιὰ συζήτηση, ποὺ διατυπώνεται στὴν ἐπιστολή.

Μετὰ ἀπ' αὐτά, τὴν ξαναδημοσιεύουμε, ἐπαναλαμβάνοντας τὴν πρόκλησή μας πρὸς τὴν ΟΚΔΕ, καθὼς καὶ πρὸς κάθε ἄλλη ὀργάνωση ποὺ τοποθετεῖται στὸ χῶρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ.

Ἡ Σύνταξη

Σύντροφοι,

Χαιρετίζουμε τὴν ἀπόφασή σας νὰ ἀνοίξετε τὸ «Ὁδόφραγμα», κατὰ τὴν προσυνεδριακή σας συζήτηση, ὄχι μόνο γιὰ τὶς τάσεις ποὺ διαμορφώνονται στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ὀργάνωσής σας, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅσες ὀργανώσεις κι ὁμάδες τῆς ἀριστερᾶς ἐπιθυμοῦν νὰ πάρουν μέρος στὴ συζήτηση καὶ νὰ τοποθετηθοῦν στὰ θέματα ποὺ βάζετε. Πιστεύοντας ὅτι ἔτσι θὰ δοθεῖ μιὰ εὐκαιρία γιὰ τὸ ἀρχίνισμα πραγματικοῦ διάλογου μεταξὺ ὅλων τῶν Ἐπαναστατικῶν Μαρξιστικῶν δυνάμεων στὴ χώρα μας, σᾶς στέλλομε τὴ μικρή μας συμβολή, δηλώνοντας παράλληλα πὼς εἴμαστε πρόθυμοι νὰ δημοσιεύσουμε τὶς ἀπαντήσεις σας στὸ δικό μας ὄργανο «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό», ἔτσι ὥστε ὁ μεταξύ μας διάλογος νὰ ἐπεκταθεῖ καὶ σὲ ἄλλα θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Τὸ πρῶτο κείμενό τῆς συζήτησης τῶν συντρόφων Θ-Σ μὲ τίτλο «Ἡ φύση τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. καὶ τὸ κεντρικὸ πολιτικὸ πρόβλημα σήμερα», μᾶς βρίσκει σύμφωνους σ' ὅλες τὶς βασικές του θέσεις, πρᾶγμα ποὺ εἶναι ἄλλωστε καθαρὸ γιὰ ὅσους εἶναι πληροφορημένοι σχετικὰ μὲ τὴν πολιτική μας γραμμή. Συμφωνοῦμε π.χ. μὲ τὴ βασικὴ θέση ὅτι: «...ὁ ρόλος τῶν ἐπαναστατῶν - μαρξιστῶν εἶναι (παράλληλα μὲ τὴν προσπάθειά τους γιὰ τὴν ἐνσωμάτωση στοὺς ἀγῶνες τῶν μαζῶν κ.τ.λ.) νὰ προβάλουν τὴ μόνη σωστὴ ἑνωτική, μαζική, ταξικὴ ἀπάντηση: τὸ κεντρικὸ πολιτικὸ σύνθημα γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἑνιαίου μετώπου πάλης κομμουνιστῶν - σοσιαλιστῶν». Συμφωνοῦμε ἐπίσης σὲ γενικὲς γραμμὲς καὶ στὰ σημεῖα ποὺ ἀναλύονται οἱ συνέπειες ἑνὸς τέτοιου μετώπου καὶ στὴν ἀνάλυση γιὰ τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ποὺ προηγεῖται.

Δὲν θὰ ἐπιμείνουμε, σεβόμενοι τὴ στενότητα τοῦ χώρου τῆς ἐφημερίδας, στὴ λεπτομερειακὴ ἔκθεση τῶν ἀντιλήψεών μας γιὰ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο, ποὺ ἄλλωστε μπορεῖ νὰ τὶς πληροφορηθεῖ κανεὶς διαβάζοντας, ἐκτὸς ἄλλων, τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό» (τεύχη 1—12), ὅπου τὶς ἐκθέτουμε λεπτομερειακά. Θὰ θέλαμε ὅμως ἐδῶ νὰ τονίσουμε τὴ σημασία ποὺ ἔχει ἡ δράση τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς, τόσο γιὰ τὴ συγκρότηση τοῦ Μετώπου, ὅσο καὶ γιὰ τὴ χρησιμοποίησή του γιὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὸ Σοσιαλισμό, μὲ τὴ δημιουργία μιᾶς πραγματικὰ προεπαναστατικῆς κατάστασης.

Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ προπαγανδίσει πλατειὰ καὶ μὲ συνέπεια στὴ βάση τῶν μαζικῶν κομμάτων τὴν ἀνάγκη συγκρότησης τοῦ μετώπου, ὥστε ν' ἀναγκάσει, σὲ μιὰ στιγμή, κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῆς ἴδιας τους τῆς βάσης, τὶς καθόλου πρόθυμες γιὰ τέτοια λύση ἡγεσίες τους, ποὺ συνέχεια ἐρωτοτροποῦν μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη στὰ ἴδια πάντα μοτίβα τῶν «λαϊκῶν μετώπων», «κυβερνήσεων ἐθνικῆς ἑνότητος» κλπ. Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ εἶναι ἐπίσης ἡ μόνη ποὺ μπορεῖ νὰ παλαίψει γιὰ τὴν υἱοθέτηση, ἀπὸ μεριᾶς τοῦ συνολικοῦ μετώπου, ἑνὸς προχωρημένου ἀντικαπιταλιστικοῦ προγράμματος, πείθοντας τὶς μάζες νὰ ἐπιμείνουν στὶς βασικές τους διεκδικήσεις παρὰ τὴ συμβιβαστικὴ θέληση τῶν ρεφορμιστικῶν ἡγεσιῶν. Προχωρώντας ἀκόμα πιὸ πέρα, ἡ ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ εἶναι ἐκείνη, ποὺ θὰ ἀποτελέσει, μετὰ τὴ συγκρότησή του, τὸ βασικὸ συνδετικὸ κρίκο στὰ πλαίσια τοῦ ἑνιαίου μετώπου, φτιάχνοντας ἑνιαιομετωπικὲς ἐπιτροπὲς σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τοῦ κινήματος καὶ διατηρώντας τὴν ἀγωνιστικὴ τους συνοχὴ ἐνάντια στὶς διασπαστικὲς προσπάθειες, τόσο τῶν σταλινικῶν, ὅσο καὶ τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν», ποὺ θὰ πρέπει νὰ τὶς θεωροῦμε σίγουρες.

Γιὰ νὰ μπορέσουν ὅμως νὰ διαδραματίσουν ἕνα τέτοιο ρόλο, θὰ πρέπει οἱ μαρξιστικὲς - ἐπαναστατικὲς δυνάμεις, νὰ ἐπιδιώκουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δυνάμωμα τῶν ἐπιμέρους ὀργανώσεων, τὴ συγκρότηση καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Μετώπου τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς, τοῦ βασισμένου σ' ἕνα πρόγραμμα δράσης, ποὺ δὲν θὰ εἶναι σεχταριστικὸ ἀπέναντι στὴν Παραδοσιακὴ Ἀριστερὰ καὶ ποὺ θὰ ἀντιμετωπίζει μὲ κατανόηση τὰ

νέα κοινωνικοπολιτικὰ κινήματα τῶν νέων, τῶν γυναικῶν, τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων, τῶν οἰκολόγων, τῶν σεξουαλικῶν μειονοτήτων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συγκρότηση τοῦ ἑνιαίου μετώπου τοῦ συνόλου τῆς ἀριστερᾶς τῆς χώρας, ποὺ θὰ εἶναι ὁ βασικὸς ταχτικός του στόχος, τὸ Μέτωπο τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζει τὴν προοπτικὴ τῆς κριτικῆς ὑποστήριξης ἑνὸς ἐκλογικοῦ μετώπου τῶν μαζικῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς ἢ ἀκόμα καὶ τὴν προοπτικὴ τῆς κριτικῆς ὑποστήριξης τῆς κυβέρνησης ἑνὸς μόνο κόμματός της, ὅπως εἶναι πιθανὸ π.χ. μὲ τὴν περίπτωση τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Μιὰ τέτοια διαδικασία, οἰκοδόμησης τοῦ Μετώπου τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς, μπορεῖ ν' ἀρχίσει μ' ἕνα σοβαρὸ διάλογο πάνω σὲ προβλήματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ ἑλληνικὸ καὶ τὸ διεθνὲς κίνημα, καθὼς καὶ σὲ ζητήματα, καθαρὰ θεωρητικά, τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ. Ἡ διαδικασία αὐτή, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, δίνει τὴ δυνατότητα τῆς ἀποκρυστάλλωσης τῶν Ἐπαναστατικῶν Μαρξιστικῶν δυνάμεων τῆς χώρας σ' ἕνα ἐπαναστατικὸ κόμμα, ποὺ θ' ἀποτελέσει καὶ τὴ λύση τῆς κρίσης τοῦ ὑποκειμενικοῦ φορέα, ποὺ χαρακτηρίζει τὶς μέρες μας.

Συντροφικά,

τὸ Γραφεῖο τῆς Ὀργάνωσης Ἐπαναστατῶν Μαρξιστῶν Ἑλλάδας

[redacted]

Ἔλσα Ράϊς

Πέθανε πρόσφατα στὸ Παρίσι ἡ Ἔλσα Ράϊς, γυναίκα τοῦ Ἰγκνάς Ράϊς, ποὺ δολοφόνησαν ὄργανα τοῦ Στάλιν τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1937 στὴν Ἑλβετία. Ὁ Ἰγκνάς Ράϊς, ἀνώτατος ἀξιωματοῦχος τῆς N.K.V.D., εἶχε παρασημοφορηθεῖ μὲ τὸ παράσημο τῆς «Κόκκινης Σημαίας», τὸ 1928 γιὰ ἐξαιρετικὲς ὑπηρεσίες «στὴν προλεταριακὴ Ἐπανάσταση».

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1937, ἀγανακτισμένος ἀπὸ τὸ τραγικὸ θέαμα τῶν «Δικῶν τῆς Μόσχας», σ' ἕνα ἱστορικὸ του γράμμα πρὸς τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σοβιετικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, κόβει μὲ τὸν Στάλιν, τοῦ στέλνει πίσω τὰ παράσημά του καὶ συνδέεται μὲ τὸν Λ. Τρότσκυ. Λίγες βδομάδες μετὰ δολοφονήθηκε ἄνανδρα.

Ἡ Ἔλσα Ράϊς, ποὺ συνεργάστηκε στενὰ μαζί του, στὴν ὅλη περιπετειώδη καὶ ἡρωϊκή τους ζωή, στὴν ὑπηρεσία, ὅπως νόμιζαν, τῆς Ρωσικῆς καὶ παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, μᾶς ἄφησε ἕνα ἀνεκτίμητο ἱστόρημα τῆς δράσης τους καὶ μερικῶν ἄλλων Ἐπαναστατῶν πολὺ συνδεδεμένων μεταξύ τους ἀπὸ τὴν παιδική τους ἡλικία.

Μὲ τὸν τίτλο «Οἱ Δικοί μας», τὸ ἔργο ἐκδόθηκε στὸ Παρίσι, τὸ 1969 (Στὶς Ἐκδόσεις Λέτρ Νουβέλ), μαζὶ μὲ τὸ γνωστὸ ἄρθρο τοῦ Λ. Τρότσκυ «Ἕνα τραγικὸ μάθημα», ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ Ἰ. Ράϊς, καὶ τὸ γράμμα τοῦ τελευταίου στὴν Κ.Ε. τοῦ Στάλιν. Πρόκειται γιὰ δραματικὴ ἀφήγηση ποὺ διαβάζεται σὰν τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον μυθιστόρημα, γιομάτη ἀπὸ σημαντικὲς πληροφορίες γιὰ μιὰ ἄγνωστη, στοὺς Νέους ἰδίως, περίοδο τῆς δράσης τοῦ Κρεμλίνου καὶ τῆς Τρίτης Διεθνοῦς.

Ἡ Ἔλσα, πιστὴ στὴν ὑπόσχεση ποὖχε κάνει ὁ στενὸς κύκλος τῶν Ἐπαναστατῶν γύρω της, ὅταν κατάλαβαν ὅτι θὰ ἐξοντώσουν ὅλοι ἀπὸ τὸν Στάλιν, ἔγραψε μὲ ἀγάπη καὶ δύναμη τὴν ἱστορία τους, κάνοντας ν' ἀναζήσει ἔντονα, ἐκτὸς ἄλλων, τὸ απερίγραπτο κλίμα ἀπογοήτευσης, ἀπελπισίας, καχυποψίας καὶ τρόμου, ποὺ ἐπικρατοῦσε τὰ χρόνια ἐκεῖνα στοὺς κύκλους τῶν Κομμουνιστῶν μέσα στὴ Ρωσία καὶ τὶς διάφορες ἐξωτερικὲς ὑπηρεσίες τοῦ Κρεμλίνου, καὶ τῆς Τρίτης Διεθνοῦς.

Ἐκφράζουμε τὴν εὐχὴ τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ μεταφραστεῖ προσεχῶς καὶ στὰ ἑλληνικά, ἐκτὸς ἄλλων σὰν ἐλάχιστη φόρου τιμῆς στὸ ἡρωϊκὸ ζευγάρι ἐπαναστατῶν ποὺ ὑπῆρξαν ὁ Ἰγκνὶς καὶ ἡ Ἔλσα Ράϊς.

Υ.Γ.: Στὰ Γαλλικὰ ὁ ἀκριβὴς τίτλος τοῦ ἔργου εἶναι: Ἐλισάβετ Κ. Πορέτσκι: «Λὲ Νότρ».

Πολιτικά ἄρθρα καί μελέτες

Ἡ ἀναπάντεχη συμμαχία Πεκίνου - Οὐάσιγκτων

Μία μεγίστης σημασίας μεταβολή τῆς παγκόσμιας κατάστασης μεσολάβησε αὐτούς τούς τελευταίους μῆνες, μὲ τὴν Ἀμερικανο - Κινέζικη προσέγγιση, καὶ τὶς συνθῆκες μεταξὺ Κίνας καὶ Ἰαπωνίας.

Οἱ Ἀμερικανοί, ποὺ ἐπὶ πολὺ καιρό δίσταζαν νὰ συμμαχίσουν στενὰ μὲ τοὺς Κινέζους ἐναντίον τῆς ΕΣΣΔ, πρακτικὰ ἀποφάσισαν αὐτὸ τὸ βῆμα ὕστερα ἀπ' τὸ ταξίδι τοῦ Μπρεζίνσκυ στὸ Πεκίνο τὸν περασμένο Μάη.

Ἔκτοτε, ὄχι μόνο ἄρχισαν νὰ παρέχουν στὸ Πεκίνο τὴν πιὸ προχωρημένη τεχνολογία ποὺ τοὺς ζητᾶ, ἀλλὰ ἑτοιμάζονται ἐπίσης νὰ τοῦ προμηθεύσουν καὶ ὅπλα· καὶ ἐπέτρεψαν ἐπὶ πλέον σὲ συμμάχους τους, νὰ κάνουν τὸ ἴδιο.

Βῆμα ἀκόμα πιὸ σημαντικό, οἱ Ἀμερικανοὶ ἔσπρωξαν τὴν Ἰαπωνία νὰ γίνει ὁ κύριος προμηθευτὴς τῆς κινέζικης ἀγορᾶς.

Γιὰ νὰ εἶναι πιὸ κατανοητὴ ἡ τεράστια σημασία αὐτῆς τῆς μεταβολῆς, μὲ τὶς ἀνυπολόγιστες ἀκόμα συνέπειές της, πρέπει νὰ θυμηθεῖ κανεὶς πὼς ἡ παραδοσιακὴ ἀμερικανικὴ πολιτική, ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ψυχροῦ πολέμου καὶ τὴν «ὕφεση», ἀπέφευγε συστηματικὰ νὰ ἐναντιωθεῖ στοὺς Σοβιετικούς, καὶ στὰ ζωτικά τους συμφέροντα, καὶ ἰδίως νὰ συνδεθεῖ ὑπέρμετρα μὲ τὴν Κίνα ἐναντίον τους.

Ἀκόμα καὶ ὁ Νίξον καὶ ὁ Κίσσιγκερ, ποὺ εἶχαν ἐγκαινιάσει τὴν τριγωνικὴ πολιτικὴ τῶν Η.Π., πολὺ ἐπρόσεχαν νὰ μὴ θίξουν ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἀσταθῆ ἰσορροπία ποὺ ὑπῆρχε στὶς σχέσεις τῶν Η.Π.Α. μὲ τὴν ΕΣΣΔ καὶ τὴν Κίνα.

Δὲν θὰ εἶναι πιὰ τώρα τὸ ἴδιο, ἂν ἡ νέα ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ἐπιβεβαιωθεῖ καὶ ἀναπτυχθεῖ.

Καὶ πρῶτα πρῶτα ποιοί εἶναι οἱ λόγοι αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς, ποὺ προκαλεῖ ἀνησυχίες μέσα στὴν ἴδια τὴν Ἀμερικὴ καὶ στοὺς Εὐρωπαίους συμμάχους της; Ἡ βαθειά της αἰτία μένει ἡ μεταβολὴ τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων μεταξὺ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν Σοβιετικῶν, μετὰ τὴν ἄνοδο τῆς στρατιωτικῆς σοβιετικῆς δύναμης, καὶ ἡ δύσκολη κατάσταση στὴν ὁποία βρίσκεται ὁ ἀμερικανικὸς καὶ παγκόσμιος καπιταλισμός, ὕστερα ἀπὸ τὴν κρίση ποὺ ξέσπασε τὰ πρῶτα χρόνια αὐτῆς τῆς δεκαετίας, καὶ ποὺ ἐξακολουθεῖ μὲ τὴ μορφὴ μιᾶς «χαμηλῆς ἀνάπτυξης» μὲ πληθωρισμὸ καὶ ἀνεργία.

Κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, τὸ Κρεμλίνο, ἂν καὶ φοβᾶται πάντα τὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης στὶς προχωρημένες χῶρες, ἐγκαινίασε μιὰ στάση ἀναπάντεχα τολμηρὴ σὲ πολλὰ κράτη καὶ περιοχὲς τοῦ «Τρίτου Κόσμου», ποὺ ἔχουν ἀποσταθεροποιηθεῖ ἀπὸ τὴν κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅπως ἡ Ἀγκόλα, ἡ Αἰθιοπία, τὸ Ἀβγανιστάν, (γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε παρὰ τὶς πιὸ παραδειγματικὲς αὐτὲς περιπτώσεις).

Εἴδαμε ἔτσι τὸ Κρεμλίνο νὰ βοηθεῖ αὐθεντικὲς ἐπαναστατικὲς καταστάσεις, κατορθώνοντας νὰ ἐλέγχει τὰ πολιτικὰ καθεστῶτα ποὺ ἐκεῖ δημιουργήθηκαν.

Οἱ Ἀμερικανοί, ἀφοῦ δίστασαν ἐπὶ καιρό, νομί-

ζουν τώρα ότι βρήκαν αντίδοτο σ' αυτή την «επίθεση» τών Σοβιετικών, συμμαχώντας μέ τήν Κίνα τών Χουά - Τέγκ.

Αυτή ή Κίνα έχει, μετά τό θάνατο τοϋ Μάο καί τή θεαματική άνοδο τοϋ Τέγκ, έγκαινιάσει μιά νέα πολιτική σ' όλους τούς τομείς, πού ήδη έχει ένταφιάσει ένα ουσιαστικό μέρος άπό τίς δοξασίες τοϋ Μάο.

Μοιάζει πάρα πολύ μέ τό «ρεβιζιονιστικό» δρόμο τοϋ Κινέζου «Κρουτσέφ», πού ύπήρξε ό Λιού-Σάο-Σί, καί πού τόσο καταπολεμήθηκε άπό τήν «πολιτιστική Έπανάσταση».

Αυτός ό δρόμος άποβλέπει στό νά βιομηχανοποιήσει καί νά έκσυγχρονίσει τή χώρα, στίς πιό σύντομες δυνατές προθεσμίες καί νά καταστήσει τήν Κίνα παγκόσμια δύναμη πρωταρχικής σημασίας.

Ή προσπάθεια αυτή βασίζεται στό έσωτερικό τής χώρας στό ρόλο τοϋ Κράτους καί τής γραφειοκρατίας πού γεννά καί πού ελέγχει όλες τίς δραστηριότητες τών μαζών σέ όλους τούς κοινωνικούς τομείς.

Στό έξωτερικό βασίζεται στην πλατειά οικονομική, τεχνολογική καί στρατιωτική βοήθεια πού θά μπορούσε νά τής δώσει ό ιμπεριαλισμός, ιδιαίτερα ή Ίαπωνία καί οί ΗΠΑ.

Ή τάση πού πρέσβευε γιά τήν Κίνα μιά εξωτερική πολιτική τριγωνική, μέ σχέσεις τόσο μέ τίς ΗΠΑ όσο καί μέ τήν ΕΣΣΔ, φαίνεται νάχει έξοβελιστεί, πρός τό παρόν τουλάχιστον. Ή σημερινή κινεζική ήγεσία, έχει φτάσει στό συμπέρασμα ότι μπορεί νά έπωφεληθεί άπό τούς φόβους τοϋ ιμπεριαλισμού, τούς σχετικούς μέ τήν ΕΣΣΔ καί μέ τή νέα πολιτική τοϋ Κρεμλίνου, γιά νά τοϋ άποσπάσει όλη τή βοήθεια τήν άναγκαία γιά τή γρήγορη άνάπτυξη τής Κίνας.

Δηλαδή είναι αυτός ό στόχος, ό στενά εθνικός, άν όχι έθνικιστικός, πού πρίν άπ' όλα ισχύει γιά τήν κινέζικη γραφειοκρατία, στην προσπάθειά της νά έφοδιάσει τήν Κίνα μέ τίς προϋποθέσεις καί δυνατότητες μιάς Μεγάλης Παγκόσμιας Δύναμης.

Γι' αυτό τό λόγο μιζάρει πάνω στίς σχέσεις μέ τά Κράτη καί τίς Κυβερνήσεις πού μπορούν νά τής προσφέρουν άμεσα κέρδη, **υλικά καί διπλωματικά, καί** έβαλε πρακτικά σταυρό πάνω στό έπαναστατικό παγκόσμιο διεθνές κίνημα, τουλάχιστον γιά μιά ολόκληρη περίοδο.

Όπωσδήποτε ή συμμαχία πού πραγματοποιήθηκε μέ τούς Άμερικανούς καί τούς Ίάπωνες (πού κι αυτοί έπίσης δέν σκέπτονται παρά πώς νά έξασφαλίσουν γι' αυτούς τίς πολυπληθείς δυνατότητες τής κινέζικης άγοράς, χωρίς μακροπρόθεσμες προοπτικές) ,μπορεί νά άποδειχθεί τό πιό έκρηκτικό στοιχείο τής διεθνούς κατάστασης στά χρόνια πού έρχονται, προκαλώντας άντιδράσεις άκόμα άπρόβλεπτες σέ όλους τούς τομείς; ιδιαίτερα άπό τό μέρος τών Σοβιετικών.

Οί τελευταίοι αυτοί αισθάνονται καί πάλι περικυκλωμένοι, άπειλούμενοι στά ζωτικά τους συμφέροντα.

Θά προσπαθήσουν λοιπόν νά έξουδετερώσουν ή νά συντρίψουν αυτή τή συμμαχία πού σχεδιαγράφεται, έπιτείνοντας, μεταξύ άλλων, τή διείσδυση τής έπιρροής τους κυρίως στην περιοχή τοϋ πετρελαίου καί τών έξόδων πρός τίς θάλασσες.

Δέν θά πρέπει λοιπόν νά περιμένουμε μιά ύφεση τής πάλης έπιρροής ούτε στην Άφρική, ούτε στην Άσία. Άπεναντίας.

Σ' αυτό λοιπόν τό πλαίσιο πρέπει νά τοποθετήσουμε π.χ. τή διεθνή σημασία τών γεγονότων τοϋ Ίράν, νευραλγικό σημείο όλης αυτής τής περιοχής τοϋ πετρελαίου. Στό Ίράν ή έπανάσταση άρχισε, καί μπορεί νά διαρκέσει χρόνια, χάρη κυρίως στην άδυσώπητη πάλη πού θά διεξαχθεί γιά τόν έλεγχό της, άπό Άμερικανούς καί Σοβιετικούς.

Πρόκειται γιά μιά μάχη παγκόσμιας στρατηγικής σημασίας.

Οί Άμερικανοί άπέβλεπαν, ήδη πρίν άπό τά γεγονότα, στό νά «έκσυγχρονίσουν» τά άναχρονιστικά καθεστώτα τής Μέσης Άνατολής, καί νά πλατύνουν τίς βάσεις κυριαρχίας τής άστικής τάξης, μειώνοντας τήν έκρηκτική δύναμη τών πιό σοβαρών άντιθέσεών τους.

Αυτό ισχύει τόσο γιά τό Ίράν όσο καί γιά τή Σαουδική Άραβία καί τά Έμιράτα τοϋ Περσικού Κόλπου.

Γιά όλες αυτές τίς χώρες άντιμετώπιζαν όχι μόνο μιά πλατειά στρατιωτική καί οικονομική συμμαχία, άλλά έπίσης καί τόν «έκσυγχρονισμό» τοϋ πολιτικού τους συστήματος, διευκολύνοντας τήν άνάπτυξη ενός στρώματος τής εθνικής μπουρζουαζίας, σοβαρά ικανού στίς έπιχειρήσεις καί τή διαχείρηση τοϋ Κράτους καί τής οικονομίας.

Θεωρούσαν — καί έξακολουθούν νά θεωρούν — ότι ή προοδευτική έφαρμογή ενός τέτοιου σχεδίου, είχε γιά προϋπόθεση τήν «Ειρήνη» στή Μέση Άνατολή, μέ τή συμμετοχή τοϋ Ίσραήλ γι' αυτό τό έπίτευγμα.

Τά γεγονότα τοϋ Ίράν, ή βίαιη καί άνεξέλεγκτη εισβολή τών μαζών στόν πολιτικό στίβο, έχουν, τουλάχιστον πρός τό παρόν, άνατρέψει αυτούς τούς υπολογισμούς, καθιστώντας έξαιρετικά δύσκολη τή μετάβαση άπό τό τωρινό καθεστώς τοϋ Σάχη, σέ ένα σύστημα διακυβέρνησης κοινοβουλευτικό καί δημοκρατικό.

Άλλά αυτή ή άνάγκη υπάρχει πάντα μακροπρόθεσμα.

Άντίθετα, οί Σοβιετικοί έχουν συμφέρον νά διατηρήσουν τίς έπαναστατικές ζυμώσεις στό Ίράν καί τή Μέση Άνατολή, καί νά δράσουν έτσι πού ή Ίρανική Έπανάσταση τελικά νά παρεκλίνει κατά τόν «αιθιοπικό» τρόπο.

Έτσι, άπό τή συνολική εξέλιξη τής διεθνούς κατάστασης, ή περιοχή τοϋ πετρελαίου πού περιλαμβάνει τή Μέση Άνατολή, τό Ίράν, τήν Έρυθρά Θάλασσα, τό Κέρας τής Άφρικής, έχει γίνει τό ύπ' άριθ. 1 επίκεντρο τών διεθνών άνταγωνισμών, καί ένα έδαφος έπαναστατικών ζυμώσεων άδιάκοπων καί έκρηκτικών.

Άς παρατηρήσουμε ότι στην Άφρική, έκτός άπ' τή στρατηγική μάχη γιά τόν έλεγχο τοϋ «Κέρατος», υπάρχει ή έπαναστατική έστία τής Ροδεσίας καί τής Ναμιβίας.

Στὴν πρώτη ἀπ' αὐτὲς τὶς χῶρες, ὁ ἀνταρτοπόλεμος ἔκανε πολὺ σημαντικὲς προόδους, ἐπιταχύνοντας τὴ μαζικὴ ἔξοδο τῶν Ἄσπρων, ἐνῶ ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ Γιὰν Σμίθ, γιὰ νὰ διαιρέσει τὴ Μαύρη ἀντιπολίτευση καὶ νὰ σχηματίσει μιὰ πλειοψηφία Μαύρων «μετριοπαθῶν», ἀπέτυχαν.

Ἀλλά, κυρίως μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Νότιας Ἀφρικῆς, ὁ Σμὶθ ἐξακολουθεῖ τὴν πάλη, πράγμα ποὺ ὁδηγεῖ τοὺς ἡγέτες τῆς «Πατριωτικῆς Ἀντιπολίτευσης», τόσο τὸν Μουγκάβε, τὸν προστατευόμενο τῆς Μοζαμβίκης, ὅσο καὶ τὸν Νκομό, τὸν προστατευόμενο τῆς Ζάμβιας, νὰ ἀντιμετωπίζουν ἀκόμα καὶ τὴν προσφυγὴ στοὺς Κουβάνους.

Ἡ κατάσταση δὲν εἶναι καλύτερη στὴ Ναμίβια, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ προχωρήσει «εἰρηνικὰ» πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία, ἀλλὰ ὅπου ἐπίσης ὁ Φόστερ δὲν ὑποχωρεῖ. Θέλει νὰ ἐξακολουθήσει νὰ ἐλέγχει αὐτὴ τὴ χώρα, μὲ μιὰ κυβέρνηση ἀφοσιωμένη σ' αὐτόν.

Στὴν πραγματικότητα, ὅλη αὐτὴ ἡ πολὺ σημαντικὴ περιοχὴ τῆς Μαύρης Ἀφρικῆς εἶναι ἀντικείμενο μιᾶς ἄλλης μεγάλης μάχης, ὅπου θὰ κριθεῖ τελικὰ ἡ τύχη τῆς Νότιας Ἀφρικῆς καὶ τοῦ ρατσιστικοῦ της καθεστῶτος. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν, σ' αὐτὸ ἐπίσης τὸ μέρος τῆς Ἀφρικῆς οἱ Σοβιετικοὶ καὶ οἱ Κουβάνοι νὰ ἔρθουν νὰ βοηθήσουν τὶς ἐθνικιστικὲς ἐπαναστατικὲς δυνάμεις ποὺ φαίνονται τώρα νὰ ἐπιδιώκουν τὴ σύμπραξή τους.

Καὶ στὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ βλέπουμε ἐπίσης μιὰ ἀποσταθεροποίηση μεγάλων περιοχῶν.

Τέτοια εἶναι ἡ περίπτωση στὸ Βορρὰ τῆς Νικαράγουας, ποὺ ἐμψυχώθηκε ἀπὸ τὶς «φιλελεύθερες», «σοσιαλδημοκρατικὲς» δυνάμεις στὴν Βενεζουέλα, στὴν Κόστα - Ρίκα, καὶ ἐπίσης ἀπὸ κεῖνες τοῦ Παναμᾶ.

Ἡ πάλη στὴ Νικαράγουα, ποὺ περνᾶ ἀπὸ φάσεις ἀνόδου καὶ ὑποχώρησης, ἀλλὰ ποὺ δὲ μοιάζει πιὰ νὰ μπορεῖ νὰ σταματήσει χωρὶς νὰ προκαλέσει τὴν πτώση τῆς μακρόχρονης αἱματηρῆς δικτατορίας τοῦ Σομόζα, εἶναι πολὺ χαρακτηριστική. Συνδυάζει τὴ στρατιωτικὴ δράση ἑνὸς ἀνταρτοπολέμου καλὰ ριζωμένου μέσα στὸ ἀγροτικὸ καὶ ἀστικὸ περιβάλλον, μὲ μιὰ πολιτικὴ δράση πολύμορφη μέσα στὶς πόλεις καὶ τὰ χωριά, ποὺ σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ θἄφτανε στὴ φάση τῆς Ἐθνικῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης.

Ἔχουμε ἐκεῖ μιὰ ἐμπειρία ποὺ θὰ πρέπει νὰ μελετηθεῖ συγκεκριμμένα, γιὰ νὰ ἐξάγουμε ὅλα τὰ διδάγματα ὡς πρὸς τὸ πῶς νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴν πάλη σὲ παρόμοιες χῶρες, ὅπου δέν μποροῦν νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ στρατιωτικὲς δικτατορίες, μὲ μιὰ ἁπλὴ πολιτικὴ ἀντιπολίτευση ποὺ μεταχειρίζεται μεθόδους ἀποκλειστικὰ κοινοβουλευτικὲς καὶ «εἰρηνικές».

Στὸ νότιο μέρος τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, ἡ πιὸ προχωρημένη κατάσταση παραμένει ἐκείνη τῆς Βραζιλίας, ὅπου ἡ πολιτικὴ ζωή, καθὼς πλησιάζουν οἱ ἐκλογές, ξανάρχισε μὲ ὁρμή, κινητοποιώντας πολὺ μεγάλες μάζες καὶ διευκολύνοντας τὴν ἄνοδο τῶν ἐργατικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν ἀγώνων.

Ὁ βραζιλιάνικος καπιταλισμός, ποὺ αὐτὰ τὰ τελευταῖα 15 χρόνια γνώρισε μιὰ πολὺ σημαντικὴ ἀνάπτυξη, ἔχοντας κατορθώσει νὰ βρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν λατινοαμερικανικῶν χωρῶν, εἶναι φανερὰ σὲ ἀναζήτηση μιᾶς φόρμας διακυβέρνησης πιὸ «δημοκρατικῆς», ποὺ θὰ μποροῦσε μεσοπρόθεσμα νὰ πάρει τὴ μορφὴ ἑνὸς καθεστῶτος, τὸ ὁποῖο νὰ στηρίζεται κυρίως πάνω σ' ἕνα μεγάλο «σοσιαλδημοκρατικὸ», «ἐργατικὸ» κόμμα.

Ἀλλὰ οἱ ἀντιφάσεις τοῦ προτσές μένουν ἀκόμα πολὺ μεγάλες, διάφορες πολιτικο - στρατιωτικὲς κλίκες ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νὰ παλεύουν πεισματώδικα γιὰ νὰ διατηρήσουν τὰ κεκτημένα προνόμια τῆς τωρινῆς ἐξουσίας.

Ὁπωσδήποτε, ἡ ἐξέλιξη τῆς Βραζιλίας θὰ ἐπιτείνει τὴν ἀποσταθεροποίηση στὴ ζώνη τὴν πιὸ σκοτεινὴ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, ποὺ παραμένει ἐκείνη τῆς Χιλῆς, τῆς Ἀργεντίνας, τῆς Οὐρουγουάης, τῆς Παραγουάης. Σ' αὐτὲς ἐπίσης τὶς χῶρες παρουσιάζεται ἕνα ἀργὸ ξύπνημα τῶν μαζῶν, ποὺ συντελεῖ στὸ νὰ ἐπιτείνει τὴν κρίση στὶς ἡγετικὲς σφαῖρες τῶν στρατιωτικῶν καθεστώτων.

Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐξακολουθοῦν νὰ ὑποστηρίζονται, ἂν ὄχι σαφῶς ἀπ' τὸ ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, τουλάχιστον ἀπὸ τὸ Πεντάγωνο καὶ τὴ ΣΙΑ. Πραγματικά, ὕστερα ἀπὸ ὅσα συμβαίνουν σὲ ἄλλα μέρη τοῦ Κόσμου, στὴν Ἀφρική, στὴ Μέση Ἀνατολή, στὸ Ἰράν, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ (Νικαράγουα), ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωση πὼς ὁ «φιλελευθερισμὸς» τοῦ Κάρτερ ὀπισθοχωρεῖ δρομαῖα, ἐμπρὸς στὴν ἀνάγκη μιᾶς μεγαλύτερης «σύνεσης», γιὰ νὰ μὴν ἐξαπολυθοῦν, μὲ τὴν πτώση τῶν στρατιωτικῶν δικτατοριῶν, ἀνεξέλεγκτες ἐπαναστατικὲς δυνάμεις.

Τέλος, ὅσον ἀφορᾶ τὴν Εὐρώπη, πρέπει νὰ σημειωθοῦν γεγονότα γενικοῦ χαρακτῆρα, καθὼς ἐπίσης καὶ ἰδιαίτερες καταστάσεις.

Πρέπει νὰ ἀποδώσουμε μιὰ πραγματικὴ σημασία στὶς προσπάθειες ποὺ κάνουν τώρα ὁ Ζισκὰρ καὶ ὁ Σμὶθ γιὰ νὰ παγιώσουν καὶ νὰ εὐρύνουν τὴν «Εὐρώπη» τους «τῶν 9», μὲ τὴν ἐγκαθίδρυση κυρίως ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Νομισματικοῦ Ταμείου καὶ τὴν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλίας, καθὼς καὶ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου τὸ 1979. Πρόκειται γιὰ μέτρα ποὺ ἀποδείχνουν τὴν ἔκταση — ὅσο περιορισμένη κι ἂν μένει σχετικὰ — τῶν ἐνδοκαπιταλιστικῶν ἀντιφάσεων, γιατὶ αὐτὰ τὰ μέτρα ἀποβλέπουν στὸ νὰ «προστατεύσουν» τὴν εὐρωπαϊκὴ μπουρζουαζία καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ τοὺς Γιαπωνέζους, καὶ ν' αὐξήσουν τὸ βαθμὸ τῆς σχετικῆς της ἀνεξαρτησίας, ἀπέναντι στὸν ἀνταγωνισμὸ Ἀμερικανῶν - Σοβιετικῶν. Αὐτὲς οἱ ἀπόπειρες εὐνοοῦν περισσότερο παρὰ ποτὲ τὴν προπαγάνδα γιὰ τὶς Ἡνωμένες Σοσιαλιστικὲς Πολιτεῖες τῆς Εὐρώπης, καὶ τὴν Ἕνωση τῶν λαῶν της. Καθὼς ἐπίσης γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ πολύμορφη συνεργασία τῶν πολιτικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν δυνάμεων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ ὁ συντονισμός, στὸ εὐρωπαϊκὸ πλάνο, τῶν ἀγώνων.

Πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπιμείνουμε σχετικὰ μὲ τὶς σκοτεινὲς οἰκονομικὲς προοπτικὲς καὶ ἰδιαίτερα ἐκεῖνες ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἀνεργία, ἡ ὁποία θὰ ἐπεκταθεῖ ἀκόμα στὸ βαθμὸ ποὺ κάθε καπιταλιστικὸ Κράτος βρί-

σκεται ὑποχρεωμένο νὰ συγκεντρώσει περισσότερο καὶ νὰ «ἐκσυγχρονίζει» τὸν παραγωγικό του μηχανισμό, εὐνοώντας τὸν μονοπωλιακὸ καπιταλισμό, μὲ προχωρημένη τεχνολογία.

Ἡ προοπτικὴ μένει λοιπόν, παρὰ τὶς παροδικὲς πολιτικὲς ἧττες, προερχόμενες κυρίως ἀπὸ τὴ διαίρεση τῶν δυνάμεων τῆς παραδοσιακῆς Ἀριστερᾶς καὶ τὶς δυσκολίες ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Μετώπου, ποὺ ν' ἀγωνίζεται γιὰ τὴν Κυβέρνηση τῶν Ἐργαζομένων, μιὰ προοπτικὴ μεγάλων κοινωνικῶν ἀγώνων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους θ' ἀνοίξουν ἐπίσης καινούργιες πολιτικὲς μεταβατικὲς προοπτικές.

Εἶναι μέσα σ' αὐτὸ τὸ γενικὸ πλαίσιο ποὺ πρέπει ν' ἀναλύσουμε καὶ νὰ ἐκτιμήσουμε τὶς ἰδιαίτερες καταστάσεις, ὅπως αὐτὴ τώρα στὴν Πορτογαλία, στὴν Ἰσπανία, τὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία, γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε παρὰ μόνο τὴ Νότια Εὐρώπη.

Ἡ ὁλοφάνερη ἀντίφαση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς ἀντικειμενικὲς δυνατότητες σ' αὐτὲς τὶς χῶρες γιὰ νὰ προχωρήσει ἡ σοσιαλιστικὴ λύση τῆς παρατεινόμενης καὶ ὀξυνόμενης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὶς ἀδυναμίες, διαιρέσεις, περιορισμοὺς κλπ. τῆς πολιτικῆς ἀριστερᾶς, τροφοδοτοῦν τώρα μιὰ μεγάλη πλατειὰ συζήτηση μέσα στὶς γραμμές της καὶ προκαλοῦν ἰδεολογικὲς διαφοροποιήσεις σημαντικές, τόσο στοὺς κόλπους τῶν Κομμουνιστῶν ὅσο καὶ μέσα στοὺς Σοσιαλιστές, καὶ ἀκόμα καὶ στὴν Ἐπαναστατικὴ Ἀριστερά.

Ἡ συγκυρία εἶναι λοιπὸν εὐνοϊκὴ ταυτόχρονα γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ Ἐπαναστατικὴ Ἀριστερὰ καὶ νὰ ἀσκηθεῖ περισσότερη πίεση, μεταξὺ ἄλλων, γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Μετώπου καὶ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὶς μεταβατικές του πολιτικὲς προοπτικές, ποὺ εἶναι πάντα ἀπολύτως ἀναγκαῖες καὶ δυνατές.

Σεπτέμβριος 1978

Τὰ 40 χρόνια τῆς IVης Διεθνοῦς

Ἔχουν περάσει 40 χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυση τῆς IVης Διεθνοῦς, τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1938. 40 χρόνια ποὺ συντάραξαν τὸν κόσμο μέσα στὸν ὁποῖο γράφτηκε τὸ «Μεταβατικὸ Πρόγραμμα», καὶ σκιαγραφήθηκαν οἱ προοπτικὲς τῆς ἀνάπτυξής της καὶ τοῦ μέλλοντός της.

Ἡ IVη Διεθνὴς ὑπῆρξε στὸν καιρό της ἡ ἀναγκαία ἀπάντηση ὅσον ἀφορᾶ τὸ Πρόγραμμα καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων τῶν ἀφοσιωμένων στὴν ὑπεράσπιση τοῦ «λενινισμοῦ», δηλαδὴ τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ ποὺ ἀρχίζει μὲ τὴ νίκη τῆς Ρώσικης Ἐπανάστασης καὶ ἐπεκτείνεται σ' ὅλη τὴν περίοδο τὴ μεταξὺ τῶν δύο πολέμων.

Ἀναμφισβήτητα, ὁ ἐπαναστατικὸς μαρξισμὸς εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη δημιουργία, καὶ κάθε τέτοια ἢ τέτοια φάση τῆς ἀνάπτυξής του, ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ Μάρξ, πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν μιὰ στιγμὴ αὐτοῦ τοῦ προτσές. Μιὰ τέτοια στιγμὴ ὑπῆρξε ὁ «λενινισμός», ποὺ συνεχίστηκε μὲ τὴν πάλη στὴν ἴδια τὴν ΕΣΣΔ, ὅπως καὶ διεθνῶς, τῆς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης, ποὺ τὴν ἐμψύχωσε κυρίως ὁ Λέων Τρότσκυ.

Ἡ IV Διεθνὴς ἱδρύθηκε στὸν κολοφώνα τῆς πιὸ μεγάλης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ποὺ ξέσπασε στὰ χρόνια τριάντα καὶ ποὺ στὴν πραγματικότητα, δὲν μπόρεσε νὰ ξεπεραστεῖ παρὰ μὲ τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Τὸν καιρὸ τῆς ἵδρυσης τῆς IVης Διεθνοῦς, οἱ παραγωγικὲς δυνάμεις βρίσκονταν στὴν πιὸ χαμηλή τους στάθμη καὶ ὁ ἐπικείμενος πόλεμος διέγραφε προοπτικὲς καταστροφικὲς γιὰ τὸ καθεστώς.

Ξεκινώντας ἀναγκαστικὰ ἀπὸ σκέψεις ἀνάλογες σχετικὰ μὲ τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο καὶ τὶς ἄμεσες συνέπειές του, οἱ μαρξιστὲς λενινιστὲς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶχαν λόγους νὰ θεωροῦν πὼς ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος πολὺ πιθανὸν νὰ ἐπέφερε τὸ τέλος τοῦ καπιταλισμοῦ, καθὼς καὶ κεῖνο τῆς σοβιετικῆς γραφειοκρατίας. Αὐτὸς ὁ «σχηματικὸς» τρόπος ἀντιμετώπισης ἦταν συναφὴς μὲ τὶς συνθῆκες τῆς ἐποχῆς καὶ τοὺς περιορισμοὺς τῆς σκέψης, ἀκόμα καὶ τῆς πιὸ προχωρημένης, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ συλλάβει ἀμέσως ὅλη τὴν πολυπλοκότητα μιᾶς καινούργιας, χωρὶς προηγούμενο, κατάστασης.

Τέτοια ἦταν πραγματικὰ ἡ κατάσταση ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὅπου ὁ ἰμπεριαλισμὸς βρισκόταν διηρημένος, καθὼς ἡ ΕΣΣΔ εἶχε γίνει ὁ ἀναπάντεχος σύμμαχος τῆς «δημοκρατικῆς» μερίδας του, ἐναντίον τοῦ «φασιστικοῦ στρατοπέδου»! Ταυτόχρονας, ἔχοντας προκληθεῖ καὶ τονωθεῖ, ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν πόλεμο, νέες παραγωγικὲς δυνάμεις, ἱκανὲς νὰ προωθήσουν τὴν «ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ ἐπανάσταση», ἄρχισαν νὰ ἀναπτύσσονται κατὰ τρόπο θεαματικό, ἐμφυσώντας νέα ζωὴ στὸν καπιταλισμὸ ποὺ πρόωρα εἶχε θεωρηθεῖ ἐξοφλημένος.

Ἡ πεποίθηση τῶν ἱδρυτῶν τῆς IVης Διεθνοῦς, ὅτι ἡ νίκη της θὰ ἦταν σύντομη καὶ ἀναπόφευκτη, στὸ διάστημα ἢ ἀμέσως μετὰ τὸ δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ἀποδείχθηκε ἐσφαλμένη, ἐξαναγκάζοντάς τους νὰ κάνουν καινούργιες ἀναλύσεις καὶ προσαρμογές, πιὸ σύμφωνες μὲ τὰ νέα δεδομένα τῆς κατάστασης. Πολὺ γρήγορα φάνηκε πὼς ὁ ρόλος τῆς IVης Διεθνοῦς θὰ ἔπρεπε νὰ περιοριστεῖ σὲ κεῖνον μιᾶς διεθνοῦς ὀργάνωσης τῶν μαρξιστικῶν δυνάμεων, πάντα ἀπολύτως ἀπαραίτητης, ποὺ θὰ συντελοῦσε στὴ δημιουργία τῆς μαζικῆς Διεθνοῦς. Δημιουργία, ποὺ ἔπρεπε νὰ τὴν συλλάβει κανεὶς σὰν ἕνα μακροχρόνιο προτσές διαφοροποιήσεων, ἀνακατατάξεων, ἀνασυγκροτήσεων στοὺς κόλπους τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἀλλὰ οἱ σοβαρὲς συντηρητικὲς δυνάμεις μέσα στὶς ἴδιες της τὶς γραμμές, ἀγωνίζονταν πεισματώδικα ἐναντίον μιᾶς τέτοιας ἐκτίμησης τοῦ ρόλου τῆς IVης Διεθνοῦς, καθαρῆς καὶ εἰλικρινοῦς. Αὐτὲς οἱ ἴδιες δυνάμεις, οἱ ἀσφαλῶς πολὺ ἑτερογενεῖς, ἦταν ἐκεῖνες ποὺ ἀρνοῦνταν, ἀκόμα καὶ μὲ σχίσματα ὀργα-

νωτικά, νὰ ἐναρμονίσουν τὸ πρόγραμμά της μὲ πολλὰ καινούργια δεδομένα μεγάλης σημασίας καὶ νὰ ἀποδείξουν ἔτσι ὅτι ἡ IVη Διεθνὴς δὲν ἦταν μιὰ αἵρεση ποὺ ὑπεράσπιζε κυρίως μιὰ παράδοση, ἀλλὰ τὸ αὐθεντικὸ μαρξιστικὸ ἐπαναστατικὸ ρεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, τὸ ἱκανὸ νὰ ἀναπτύξει κατὰ τρόπο κριτικὸ καὶ δημιουργικὸ τὸν ἐπαναστατικὸ μαρξισμό.

Δὲν ὑπάρχει ἀκόμα μιὰ ἀντικειμενικὴ κριτικὴ ἱστορία τῆς ἰδεολογικῆς ἐξέλιξης τῆς IVης Διεθνοῦς, ποὺ νὰ ἐπιτρέπει νὰ βγάλει κανεὶς καθαρὰ τὰ πραγματικὰ διδάγματα τῆς πολὺ πλούσιας, πολὺ σημαντικῆς πείρας της, γιὰ τὸ σύνολο τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Ὅ,τι ὑπάρχει σ' αὐτὸν τὸν τομέα, δὲν εἶναι παρὰ ἀξιοθρήνητες φραξιονιστικὲς καρικατοῦρες, ἀγωνιζόμενες ἐναντίον ἰδεῶν ποὺ δὲν τὶς τοποθετοῦν ποτὲ στὴ δομημένη μὲ ἀκολουθία ἐπεξεργασία τους, καὶ ἐναντίον «γεγονότων» παραμορφωμένων καὶ ἀπατηλὰ βγαλμένων ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο τους πλαίσιο.

Καὶ ὅμως, χωρὶς μιὰ τέτοια ἀληθινὴ ἱστορία, βασισμένη στὰ κείμενα τῆς IVης Διεθνοῦς, εἶναι ἀδύνατον νὰ διαπαιδαγωγηθοῦν οἱ νέες γενιές καὶ νὰ προοδεύσει πραγματικὰ αὐτὴ ἡ ὀργάνωση. Ἡ κριτικὴ καὶ αὐτοκριτικὴ δὲν εἶναι, στὴν πραγματικότητα, ἐφευρέσεις «σταλινικὲς», φτασμένες στὸ βαθμὸ τῆς καρικατούρας, ἀλλὰ μέσα ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη κάθε ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης. Ποιός ξέρει π.χ. μέσα σὲ ποιές συνθῆκες διαγράφηκε ἀπὸ τὴν IVη Διεθνὴ ἡ μαρξιστικὴ ἐπαναστατική της τάση τὸ 1965 καὶ ποιές ἰδέες ὑπεράσπιζε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, μεταξὺ ἄλλων γιὰ τὴν Κίνα, τὴν Ἀγκολέζικη ἐπανάσταση, τὴν πάλη τάσεων μέσα στὴ σοβιετικὴ γραφειοκρατία;

Οἱ νέες γενιὲς τῶν ἀγωνιστῶν τῶν ὀργανωμένων μέσα στὴ IVη Διεθνὴ τῆς «Ἑνωμένης Γραμματείας» (Ε.Γ.), εἴτε ἀγνοοῦν αὐτὸ τὸ βασικὸ κεφάλαιο τῆς ἐξέλιξης τῆς IVης Διεθνοῦς, εἴτε κατηχήθηκαν μὲ ἰδέες ἐντελῶς ψεύτικες σχετικὰ μ' αὐτό.

Γιὰ νὰ διατηρήσει ἡ IVη Διεθνὴς τὴ δυνατότητα νὰ ἐξελίσσεται καὶ γιὰ ν' ἀποφύγει τὸν κίνδυνο ποὺ τὴν ἀπειλεῖ, δηλαδὴ τὸν κίνδυνο ν' ἀποστεωθεῖ, καταντώντας μιὰ αἵρεση ἀνάμεσα σὲ τόσες ἄλλες, εἶναι ἀνάγκη νὰ συνδυάζει τὴ διαρκὴ ἰδεολογικὴ ἐπεξεργασία, τὴν ἀντικειμενικὴ ἐκτίμηση τοῦ ρόλου της καὶ τὴν εἰλικρινῆ κριτικὴ τοῦ ἰδίου της παρελθόντος.

Γιὰ νὰ μιλήσουμε εἰλικρινά, μᾶς φαίνεται ὅτι αὐτοὶ οἱ στόχοι μένουν ἀκόμα μακρινοὶ καὶ στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ πλειοψηφικὴ τάση τῆς «Ε.Γ.» ἀντικαθιστᾶ τὴν καθαρὴ ἰδεολογικὴ πάλη μὲ ὀργανωτικὲς μανοῦβρες, ποὺ ἀποσκοποῦν νὰ κρατήσει ὅλους κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια στέγαση, συντελεῖ στὴν πολιτικὴ παλινδρόμηση αὐτῆς τῆς ὀργάνωσης.

Ἡ IVη Διεθνὴς τῆς Ε.Γ. ἐξελίχθηκε σὲ μιὰ ὁμοσπονδία τάσεων ποὺ ὅλες ἀναφέρονται στὴν ἰδεολογικὴ κληρονομιὰ τοῦ Λέοντος Τρότσκυ, ἑρμηνευόμενη κατὰ τρόπο ἰδιαίτερο ἀπὸ τὴν καθεμιά τους. Αὐτὸ δὲν δίνει καθόλου μιὰ κοινὴ καὶ στερεὴ ἰδεολογικὴ βάση γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστοῦν μὲ συνέπεια καὶ ἀποτελεσματικότητα τὰ καινούργια προβλήματα καὶ οἱ νέες καταστάσεις.

Ἔτσι π.χ. ἡ τωρινὴ κατάσταση τῆς IVης Διεθνοῦς εἶναι τέτοια ποὺ κινδυνεύει νὰ ἐξαφανίσει ἕνα μέρος τῆς ἐξέλιξής της πρὸς θέσεις πιὸ σωστὲς ὅπως σκιαγραφήθηκαν αὐτὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, κάτω ἀπ' τὴν ἀνανεωμένη πίεση τῆς λεγομένης «ἀμερικανικῆς» τάσης της. Θὰ δοῦμε πάνω σὲ ποιές θέσεις θ' ἀποκρυσταλλωθεῖ τελικὰ ἡ νέα της πλειοψηφία, ποὺ θ' ἀναδειχθεῖ στὸ προσεχές της παγκόσμιο συνέδριο, ὕστερα ἀπὸ τόσες ἀναβολές.

Ἀλλὰ εἶναι φανερὸ ὅτι χωρὶς καινούργια πρόοδο πάνω στὰ καίρια προβλήματα τῆς ταξικῆς φύσης τῶν «Ἐργατικῶν Κρατῶν», τοῦ περιεχομένου τοῦ σοσιαλισμοῦ, τοῦ Μεταβατικοῦ Προγράμματος, ποὺ ἁρμόζει τώρα στὶς προηγμένες χῶρες καὶ στὰ νέα δεδομένα τῆς παγκόσμιας κατάστασης, τοῦ ρόλου τοῦ «Κόμματος» καὶ τῆς «Διεθνοῦς» κλπ., ἡ IVη Διεθνὴς κινδυνεύει νὰ περιοριστεῖ στὴν ὑπεράσπιση ἑνὸς «ἀρχαιο-τροτσκυσμοῦ» ἀγαπητοῦ π.χ. σὲ ὁρισμένες τάσεις της, ἢ ποὺ ἑτοιμάζονται νὰ προσχωρήσουν στὰ ὀργανωτικά της πλαίσια.

Ἡ ἱστορία δὲ θὰ συγχωρήσει καμμιὰ μακρόχρονη καθυστέρηση τῆς ἀναγκαίας ἀναπροσαρμογῆς τῆς θεωρίας καὶ πρακτικῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ στὴν καινούργια πραγματικότητα. Τὸ νὰ κλείνουμε τὰ μάτια μπροστὰ στὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἢ νὰ τὴν ἑρμηνεύουμε σὰν σύμφωνη μὲ τὰ περασμένα σχήματα, αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἱκανοποιεῖ πνεύματα ὀκνηρὰ καὶ φοβισμένα, ποὺ προτιμοῦν τὶς βεβαιότητες τὶς ἐγγυημένες ἀπὸ τὴν αὐθεντία τοῦ Λένιν ἢ τοῦ Τρότσκυ, ἀπὸ τὴν ἀναγκαία κριτικὴ καὶ δημιουργικὴ ἐπανεξέταση τῶν δεδομένων τῶν καθοριστικῶν τῆς ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης στὴν ἐποχή μας.

Τώρα ποὺ οἱ τρελλὲς αὐταπάτες, οἱ δημιουργημένες ἀπὸ τὴ σχετικὴ ἄνοδο ποὺ ἡ IVη Διεθνὴς γνώρισε σὲ μερικὲς χῶρες, κυρίως εὐρωπαϊκές, μετὰ τὸ Μάη τοῦ 68, ἔχουν διασκεδαστεῖ καὶ γίνεται παραδεκτὸ πὼς «πουθενὰ ἀκόμα δὲν ἔχουμε φθάσει στὸ στάδιο τῶν μαζικῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων», εἶναι καιρὸς ἐπίσης νὰ μὴ δημιουργοῦμε καινούργιες αὐταπάτες, ἀναβάλλοντας γιὰ τὰ 50 χρόνια της (δηλαδὴ μετὰ μιὰ δεκαετία) τὴν πραγμάτωση τῶν προφητειῶν τοῦ παρελθόντος.

Οἱ προφητεῖες παραμένουν προφητεῖες, ἂν οἱ ἱστορικὲς συνθῆκες ἀλλάξουν σημαντικά, σχετικὰ μὲ τὴ στιγμὴ ποὺ διατυπώθηκαν, δηλαδὴ ἁπλὲς πιθανότητες καὶ μόνο. Δὲν πρέπει ἰδίως νὰ ἀντιμετωπίζουμε ὅτι ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια θὰ εἶναι δυνατὸν «νὰ ἀποσπάσουμε ἀπὸ τὰ παραδοσιακὰ ἀπαράτ τὸν ἔ λ ε γ χ ό τους πάνω στὸ ἐργατικὸ κίνημα» (ἐμεῖς ὑπογραμμίζουμε), Αὐτὸς εἶναι ἕνας παράτολμος στόχος, ποὺ δείχνει ἄλλωστε τὴν ἐμμονὴ σὲ μιὰ ἐσφαλμένη ἀντίληψη, μιὰ ἀντίληψη γραφειοκρατική, «σταλινική», τῆς πολιτικῆς ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθεῖται μέσα στὸ ἐργατικὸ κίνημα. Πολιτικῆς ποὺ συνεπάγεται καὶ τὸν πολυκομματισμὸ καὶ τὴ διαρκὴ ἰσχὺ τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Μετώπου, δηλαδὴ τῆς ἀπολύτως ἀναγκαίας συμμαχίας μεταξὺ τῶν διαφόρων στρωμάτων τῶν ἐργαζομένων, «παραδοσιακῶν» καὶ «καινούργιων».

Ὁ ἴδιος ὁ ὅρος ἔλεγχος εἶναι ἀπολύτως ἀκατάλληλος σχετικὰ μὲ μιὰ τέτοια ἀντίληψη καὶ μὲ τὸ ποιός πρέπει νὰ εἶναι ὁ ρόλος τοῦ «ἐπαναστατικοῦ» Κόμματος καὶ τῆς «ἐπαναστατικῆς» διεθνοῦς.

Ἂν ἀπὸ δῶ καὶ δέκα χρόνια ἡ IVη Διεθνὴς δὲν πραγματοποιήσει αὐτὴν τὴν πρόοδο, κινδυνεύει τότε νὰ καταλογιστεῖ ὁριστικὰ σὰν ἱστορικὰ ξεπερασμένη καὶ νὰ ἐπιζήσει μόνο ἀπὸ τὴν πεισματικὴ δύναμη ποὺ ἀποκτοῦν οἱ αἱρέσεις, ἐκμεταλλευόμενες ἕνα παρελθόν.

Μ. Ρ. Ὀκτώβρης 1978

Νικαράγουα: ἕνα νέο μάθημα τῆς Λατινο-αμερικάνικης Ἐπανάστασης

Τὰ γεγονότα τῆς Νικαράγουας ἔχουν μιὰ ἐξαιρετικὴ σημασία, ποὺ πολὺ ξεπερνᾶ τὴ γεωγραφικὴ της ἔκταση, τὸν πληθυσμό της ἢ τὴν οἰκονομικὴ της σπουδαιότητα.

Τὸ ξεσήκωμα αὐτοῦ τοῦ λαοῦ ἐνάντια σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἀπαίσιες δικτατορίες τῆς ἠπείρου, ποὺ στηρίζεται ἐδῶ καὶ δεκάδες χρόνια στὸν βορειοαμερικάνικο ἰμπεριαλισμό, ἐκφράζει, μὲ τρόπο συγκεκριμένο, τὶς ἐπαναστατικὲς δυνατότητες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ ταυτόχρονα ξαναβάζει θεωρητικὰ καὶ πολιτικὰ προβλήματα βασικὰ στὴν ἐπαναστατικὴ της πρωτοπορία. Ἂς ξαναθυμηθοῦμε μερικὰ στοιχεῖα.

Τὸ Ἐθνικὸ Κράτος — σὰν μορφὴ μὲ τὴν ὁποία οἱ κυρίαρχες τάξεις ἐξασκοῦν τὴν πολιτικὴ καὶ διοικητική τους ἐξουσία — σταθεροποιήθηκε στὴ Νικαράγουα στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰώνα κάτω ἀπὸ τὴν ἄμεση κηδεμονία τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

Ἡ δυνατότητα τοῦ ἀνοίγματος ἑνὸς δεύτερου καναλιοῦ, ἐναλλακτικοῦ τοῦ καναλιοῦ τοῦ Παναμᾶ, παράλληλα μὲ τὶς αὐξανόμενες βορειοαμερικάνικες ἐπενδύσεις ποὺ ἀντικαθιστοῦσαν τὶς εὐρωπαϊκὲς στὰ ὀρυχεῖα, στὴν παραγωγὴ τοῦ καφέ, τοῦ βαμβακιοῦ καὶ τῆς ζάχαρης, ἔβαλαν τὶς ὑλικὲς βάσεις γιὰ μιὰ συμμαχία ἀνάμεσα στὴν ντόπια ὀλιγαρχία τῆς γῆς, καὶ τὸν ἰμπεριαλισμό. Τὸ ἴδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε, κάτω ἀπὸ διαφορετικὲς μορφές, σ' ὅλη τὴν ἤπειρο.

Ἀπὸ τὸ 1912, οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες στήριξαν στρατιωτικὰ τὴν συντηρητικὴ κυβέρνηση τῆς Νικαράγουας, ἐγκαθιστώντας μιὰ «Φρουρὰ τῆς Διπλωματικῆς Βορειοαμερικάνικης ἀντιπροσωπείας» (ἀπὸ πεζοναῦτες).

Τὸ 1924, ὅταν οἱ βορειοαμερικάνοι ἀποτραβήχτηκαν, ξέσπασε ἕνας ἐμφύλιος πόλεμος, ποὺ κράτησε πολλὰ χρόνια καὶ πῆρε τὴ μορφὴ ἑνὸς πραγματικοῦ πολέμου τῶν χωρικῶν. Ὁ ἐπαναστατικὸς στρατὸς ἀγωνιζόταν ταυτόχρονα ἐνάντια στὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα καὶ σὲ μιὰ νέα στρατιωτικὴ ἐπέμβαση τῶν ΕΠΑ. Ὁ κύριος πολιτικὸς καὶ στρατιωτικός του ἡγέτης ἦταν ὁ Σεζάρ Ἀουγκοῦστο Σαντίνο, ποὺ οἱ χωρικοὶ τὸν φώναζαν: «ὁ στρατηγὸς τῶν Ἐλεύθερων Ἀνθρώπων». Ἡ ἐξέγερση στὸ τέλος συντρίφτηκε καὶ ὁ Σαντίνο δολοφονήθηκε μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια (1934).

Οἱ «ναῦτες» ἀποτραβήχτηκαν, ἀφοῦ ἄφησαν μιὰ βαριὰ κληρονομιά: τὴν Ἐθνικὴ Φρουρὰ ποὺ ἐκτελοῦσε διπλῆ λειτουργία: ἀστυνομίας καὶ στρατοῦ. Ὁ διοικητής της, ὁ Ἀναστάσιο Σομόζα, ὁ δολοφόνος τοῦ Σαντίνο καὶ πατέρας τοῦ σημερινοῦ δικτάτορα ἐγκατάστησε τὸ καθεστὼς ποὺ λυμαίνεται τὴ χώρα ὥς τὰ σήμερα.

Παρ' ὅλη τὴν ἧττα, ἡ ἐμπειρία τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, ποὺ διεύθυνε ὁ Σαντίνο, ἔμεινε ζωντανὴ μέσα στὶς μάζες.

Ὁ Σαντινισμὸς ἀποτελοῦσε τὸ περιεχόμενο ἑνὸς βαθιοῦ ἀντιϊμπεριαλιστικοῦ αἰσθήματος, μιὰ ἰδιαίτερη «νικαραγουάνικη» μορφὴ ἀνάπτυξης τῆς ἐθνικῆς καὶ ἀντιϊμπεριαλιστικῆς συνείδησης στὴ Λατινικὴ Ἀμερική.

Κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ '60, ἡ νίκη τῆς κουβανέζικης ἐπανάστασης ἄνοιξε μιὰ νέα περίοδο στὴν ἱστορία τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Εἶναι ἡ ἐμφάνιση τῶν «γκερίγιας» σχεδὸν σ' ὅλη τὴν ἤπειρο.

Μέσα ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐμπειρίες, ἐμφανίστηκε τὸ 1962 τὸ Σαντινιστικὸ Μέτωπο γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Ἀπελευθέρωση (Μ.Σ.Ε.Α.). Παρὰ τὶς ἧττες καὶ τὶς κρίσεις ποὺ γνώρισε τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα στὴ Λατινικὴ Ἀμερική, ἐκείνη τὴ δεκαετία, οἱ σαντινίστες πέτυχαν νὰ διατηρήσουν τὴν ὀργάνωσή τους.

Ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ κρίση τοῦ «σομοζισμοῦ» εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ πολλὰ χρόνιά. Ἡ μικρὴ καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη στὴ Νικαράγουα, γνώρισε ἀκριβῶς στὴ δεκαετία τοῦ '60 μιὰ φάση προόδου, προϊὸν τῶν αὐξημένων ἰμπεριαλιστικῶν ἐπενδύσεων καὶ ἔκφραση τοῦ νέου διεθνοῦς καταμερισμοῦ ἐργασίας ποὺ ἐφαρμοζόταν σὲ παγκόσμια κλίμακα:

Μιὰ κάποια ἐκβιομηχάνιση καὶ ἀνάπτυξη μιᾶς ἐθνικῆς ἀγορᾶς, μαζὶ μὲ τὴ δημιουργία τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, δημιούργησαν μιὰ νέα διαστρωμάτωση κοινωνική: τὸ βάρος τῆς μεσαίας τάξης αὐξήθηκε καὶ νέοι τομεῖς τῶν μεσαίων μισθωτῶν τάξεων καὶ τῆς ντόπιας μπουρζουαζίας ἐμφανίστηκαν συνδεδεμένες μὲ τὴν ξένη οἰκονομικὴ διείσδυση.

Ὁ τεράστιος ρόλος τῆς οἰκογένειας Σομόζα, ποὺ ἐλέγχει ἀπὸ σαράντα χρόνια τὶς βασικὲς πηγὲς τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἐξουσίας, ἀποτελοῦσε ἔτσι ἕνα ἐμπόδιο γιὰ τὴ νέα καπιταλιστικὴ φάση.

Οἱ τομεῖς τῆς ἀντιπολιτευόμενης μπουρζουαζίας ἄρχισαν νὰ βάζουν μπρὸς ἕνα ἐναλλακτικὸ σχέδιο. Ἡ πάλη ἀνάμεσα στοὺς ἀστοὺς ἐντάθηκε καὶ ἐμφανίστηκε καθαρὰ ἕνας ὀργανωμένος τομέας: ἡ Δημοκρατικὴ Ἕνωση γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωση (Δ.Ε.Α.), ποὺ ἔχει τὴν ὑποστήριξη τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Νικαράγουα (φιλοσοβιετικοῦ).

Ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση εἶναι ἄσχημη. Ἡ παγκόσμια κρίση, ποὺ ἄρχισε τὰ πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας, ἔχει ἰσχυρὲς ἀνταναχλάσεις. Οἱ τιμὲς τῶν πρώτων ὑλῶν (καφέ, βαμβακιοῦ, ζάχαρης, κύριων ἐξαγωγικῶν προϊόντων τῆς Νικαράγουα) ταλαντεύονται μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς κρίσης. Ὁ πληθωρισμὸς καὶ τὸ κόστος τῆς ζωῆς ἀνεβαίνουν. Τὸ ἐξωτερικὸ χρέος ἔφθασε τὸ 1976 πάνω ἀπὸ τὰ 700 ἑκατομμύρια δολλάρια.

Πρέπει νὰ προσθέσουμε τὴν ἀγροτικὴ κρίση, προϊὸν ἑνὸς καθεστῶτος ἰδιοκτησίας τῆς γῆς βασισμένο πάνω σὲ λατιφούντια - μινιφούντια.

Τὸν ἴδιο καιρὸ ποὺ ὁ Σομόζα προσπαθεῖ νὰ διατηρήσει τὸ καθεστώς του χωρὶς ἀλλαγές, ἡ ἀντιπολίτευση προωθεῖ μεταρρυθμίσεις ποὺ ἀποβλέπουν σὲ μιὰ διαπλάτυνση τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, γιὰ τὴν ἀναζωογόνηση τῆς οἰκονομίας μὲ τὴ λειτουργία νέων κανόνων καὶ συμμαχιῶν μὲ τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὶς ἐπιχειρήσεις του.

Ἡ σχετικὴ ἀδυναμία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ τῆς ἀγροτιᾶς ποὺ βρισκόταν κάτω ἀπὸ μιὰ τρομερὴ καταπίεση, ἔδινε βέβαια πολλὲς δυνατότητες γιὰ ἐναλλακτικὰ σχέδια τῆς ἀστικῆς ἀντιπολίτευσης. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ τελευταία δὲν λογάριαζε τὴ συγκέντρωση τοῦ μίσους ἐνάντια στὴ δικτατορία καὶ τὸ καθεστώς, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ξεσπάσει ὁποιαδήποτε στιγμή, ὅπως καὶ ἔγινε ἀργότερα.

Ἕνας νέος σταθμὸς τῆς κρίσης ἄρχισε στὸ τέλος τοῦ 1977 μὲ τὴν ἐπίθεση τοῦ Σαντινιστικοῦ Μετώπου — Ἐθνικὴ Διεύθυνση(1). Τὸν Ὀκτώβριο, οἱ πόλεις τοῦ Ὀκατὰλ καὶ τοῦ Σὰν Κάρλος κτυπήθηκαν, κι ἀκόμα μερικοὶ σταθμοὶ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς στὴν Μανάγκουα, τὴν πρωτεύουσα.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἐπωφελήθηκε ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονὸς γιὰ νὰ προβάλει τὰ μεταρρυθμιστικά της σχέδια. Ἡ πλειονότητα τῶν βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων, ὀργανωμένη στὸ Ἐθνικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Οἰκονομικῆς Ἀνάπτυξης, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μερίδες τοῦ «σομοζισμοῦ» ἄρχισαν διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν ἐπίτευξη μιᾶς «Ἐθνικῆς Συνθήκης».

Τὸν Ἰανουάριο ἡ δικτατορία ἀντέδρασε, δολοφονώντας τὸν Πέντρο Ζοακὶν Χαμόρρα, τὸν κύριο ἡγέτη τῆς ἀντιπολιτευόμενης ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἀντιπολίτευση κάλεσε σὲ μιὰ «γενικὴ ἀπεργία», ἀπαιτώντας τὴ διαλεύκανση τῆς δολοφονίας καὶ τὴν πολιτικὴ ἀμνηστεία, καθὼς καί, μερικὲς μέρες ἀργότερα, τὴν παραίτηση τοῦ Σομόζα. Ἀλλὰ τὸ μποϋκοτὰζ ἀπὸ τὰ πάνω μετεξελίχθηκε γρήγορα σὲ μιὰ τεράστια ἔκρηξη τῶν μαζῶν. Μέσα στοὺς δρόμους τῆς Μανάγκουα, στὶς φτωχικὲς γειτονιές, στὴ Λεὸν καὶ σὲ ἄλλες πόλεις, οἱ μᾶζες ἀνοιχτὰ τότε ἐκφράζουν τὸ μῖσος τους ἐνάντια στὴ δικτατορία καὶ τὴν Ἐθνοφρουρά. Χτυπήθηκαν μερικοὶ στρατιωτικοὶ σταθμοὶ καὶ αὐτοκίνητα.

Ἡ ἀντίσταση εἶχε τὰ πρῶτα της θύματα, ἐνῶ ἡ ἀστικὴ ἀντιπολίτευση ἔβλεπε μὲ ἀνησυχία μιὰ κινητοποίηση ποὺ ἀπειλοῦσε νὰ ξεφύγει ἀπ' τὸν ἔλεγχό της.

Οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ ΜΣΕΑ, καὶ τῶν τριῶν τάσεων, ποὺ συμμετεῖχαν ἐνεργὰ στὶς διαδηλώσεις, αὔξησαν πάρα πολὺ τὴ δημοτικότητά τους καὶ τὴ συμπάθεια μέσα στὸν πληθυσμό.

Τὸ Φλεβάρη τοῦ 1978, οἱ σαντινιστὲς ἐπιτίθενται στὶς πόλεις Γρανάδα καὶ Ρίβαλ. Ἐγκαθιστοῦν στὸ Βορρᾶ ἕνα σημαντικὸ κέντρο γκερίλας. Στὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου, μιὰ τεράστια λαϊκὴ ἐξέγερση ξεσπᾶ στὸ Μονίμβο, μιὰ συνοικία πυκνοκατοικημένη ἀπὸ ντόπιους τῆς πόλης Μασαγιά. Ἡ Ἐθνοφρουρὰ κτυπᾶ σκληρὰ τὸ κίνημα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ συντρίψει. Ἡ πάλη, ὁλοένα δυναμώνει, καὶ ἕνα νέο στοιχεῖο ἐμφανίζεται: ἡ μεγάλη συμμετοχὴ τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τὴν πρωτομαγιά, τὸ Μ.Σ.Ε.Α. καταλαμβάνει τὸ ἐθνικὸ παλάτι, παίρνοντας ὁμήρους μερικὲς ἑκατοντάδες ὑπαλλήλους καὶ προσωπικότητες σημαντικὲς τοῦ καθεστῶτος. Τὸ πολιτικο - στρατιωτικὸ αὐτὸ ἀνδραγάθημα φθάνει στὸ ἀπόγειό του μὲ μιὰ νίκη: Τὴν ἀπελευθέρωση 150 πολιτικῶν κρατουμένων. Ἡ κοινοποίηση ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο μιᾶς διακήρυξης τοῦ Σαντινικοῦ Μετώπου, ἡ μεταφορὰ στὸ ἐξωτερικὸ τῶν μελῶν τοῦ κομμάντο καὶ τῶν φυλακισμένων ποὺ ἀπελευθερώθηκαν, πραγματοποιεῖται. Ἡ κρίση τοῦ «σομοζισμοῦ» ἐπιτείνεται ὁλοένα.

Στὶς 9 Σεπτεμβρίου τὸ ΜΣΕΑ καλεῖ σὲ ἔνοπλη ἐξέγερση. Παρὰ τὶς διαφορές τους, οἱ δυὸ ἄλλες τάσεις προσχωροῦν στὴν ἀνταρσία, ποὺ ξαπλώνεται μέσα στὶς μᾶζες. Οἱ συγκρούσεις μὲ τὴν Ἐθνοφρουρὰ εἶχαν ἤδη ἀρχίσει ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου σὲ πόλεις, ὅπως ἡ Ματαγκάλπα.

Στὴ Μανάγκουα, στὶς πιὸ φτωχὲς συνοικίες, στὸ Λεόν, τὴ Μασάγια, τὸ Ἐστέλι, σχεδὸν σὲ ὅλα τὰ ἀστικὰ κέντρα, οἱ μάχες διαρκοῦν πολλὲς μέρες. Οἱ λαϊκὲς μάζες συμμετέχουν ἐνεργητικά, ἰδίως οἱ νέοι: τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν πολεμιστῶν εἶναι παιδιὰ 15 ὥς 20 χρονῶν. Στὸ Βορρὰ κοντὰ στὰ σύνορα μὲ τὴν Κόστα Ρίκα, ἐπιχειροῦν νὰ δημιουργήσουν ἀπελευθερωμένες ζῶνες, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ λευκὴ ἀπεργία παραλύει ὅλη τὴ χώρα.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες συγκρούσεις, ἡ ἀνεπάρκεια τῶν ὅπλων, τῶν φαρμάκων, τῆς καταλυτικῆς συμπαράστασης, γίνονται ἔκδηλες. Ἀποδείχνεται ἐξαιρετικὰ δύσκολο νὰ ἀντιμετωπισθοῦν οἱ ὀκτὼ χιλιάδες στρατιῶτες τῆς Ἐθνοφρουρᾶς μὲ τὰ θωρακισμένα της, τὰ ἑλικόπτερα καὶ τὰ ἀεροπλάνα της. Μόνος ὁ ὑπεράνθρωπος ἡρωϊσμὸς τῶν μαζῶν ἔκανε δυνατὲς τὶς πρῶτες νίκες καὶ τὴν ἀντίσταση ποὺ βάσταξε πάνω ἀπὸ δεκαπέντε μέρες. Ὅταν τὸ κίνημα σημείωσε κάμψη, οἱ Σαντινιστὲς ἔδωσαν τὸ σύνθημα τῆς ὑποχώρησης, ἂν καὶ οἱ μάχες ἐξακολουθοῦσαν ἀκόμα μερικὲς μέρες. Ἡ πτώση τοῦ Ἐστέλι, τῆς πόλης ποὺ βομβαρδίστηκε ἐπὶ μιὰ ἑβδομάδα σχεδόν, μοιάζει νὰ βάζει τέρμα στὴν ἐξέγερση.

Μιὰ φοβερὴ καταστολὴ ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ χτυπᾶ τὸν πληθυσμό. Αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς Ἐθνοφρουρᾶς: νὰ τελειώνει μὲ τὴν ἀντίσταση συντρίβοντας τὶς λαϊκὲς μάζες. Δὲν ἔπιασαν αἰχμαλώτους. Τὰ γεγονότα καταγγέλλονται, ἐν μέρει τουλάχιστον, στὸν διεθνὴ Τύπο.

Αὐτὸς ὅμως ὁ τρόπος τῆς στρατιωτικῆς νίκης

μεγαλώνει τὴν ἀπώλεια κάθε συμπάθειες ὑπὲρ τοῦ καθεστῶτος. Ἡ δύση τοῦ Σομόζα ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος τοῦ λαοῦ τῆς Νικαράγουας, θυμίζοντας τὸν ἀπαίσιο τύραννο ποὺ περιγράφει ὁ Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες στὸ «Φθινόπωρο τοῦ Πατριάρχη».

Θὰ ἦταν πρόωρο νὰ βγάλουμε ὁριστικὰ τὰ συμπεράσματα τῶν γεγονότων τῆς Νικαράγουα. Λείπουν ἀκόμα πληροφορίες γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ κάνουμε ἐκτιμήσεις σωστές. Ἀλλὰ εἶναι ἤδη δυνατὸ νὰ ἐκφράσουμε μερικὲς σκέψεις.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι τὸ σάλπισμα γιὰ ἐξέγερση εἶχε τεράστια ἀπήχηση μέσα στὸ Λαό. Ὁ «ἀνταρτοπόλεμος» ὑπῆρξε ἕνας «ἐνεργοποιητής» κι ἕνα βασικὸ στήριγμα, σὰν ἕνα κομμάτι μιᾶς συνολικῆς ἀντίληψης τῆς πάλης τῶν τάξεων. Ἡ ἀπεργία κράτησε τρεῖς ἑβδομάδες.

Πολλοὶ παράγοντες σὲ ἀλληλεπίδραση ὁδήγησαν στὴν ἀποτυχία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς ὑπῆρξε συντριπτική, καὶ ἡ κύρια αἰτία τῆς νίκης της. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ Σαντινιστικὸ Μέτωπο κάλεσε σὲ συναγερμὸ πάνω στὴ βάση ἑνὸς μίνιμουμ προγράμματος: τὴν ἀποχώρηση τῶν Σομόζα, τὴ δήμευση τῆς περιουσίας τους, καὶ τὴ συγκρότηση ἑνὸς νέου στρατοῦ. Σὰν πολιτικὴ ἐναλλακτικὴ λύση ἔγινε σύγχυση μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ προγράμματος καὶ τῆς ἔκκλησης τῆς ὁμάδας τῶν «Δώδεκα» τῆς ἀποτελούμενης ἀπὸ ἀστικὲς προσωπικότητες, — ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐξέγερση τοῦ πάτερ Ἐρνέστο Καρντενάλ — γιὰ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς προσωρινῆς Κυβέρνησης.

Ἔτσι, μετὰ τὸ ξέσπασμα τῆς ἀνταρσίας, τὸ λαϊκὸ κίνημα βρέθηκε χωρὶς ἀνεξάρτητη ἐναλλακτικὴ λύση. Ὁ περιορισμένος χαρακτήρας τοῦ πραγράμματος, ἡ ἔλλειψη ἀπὸ συγκεκριμένες διεκδικήσεις, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ κινητοποιήσουν, π.χ. τοὺς ἀγρότες, ἐξηγοῦν τὴ σχετικὴ παθητικότητα αὐτοῦ τοῦ βασικοῦ τομέα τοῦ πληθυσμοῦ. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ἡ θλιβερὴ ἔλλειψη ἑνὸς μίνιμουμ προγράμματος ἐργατικῶν διεκδικήσεων, σχετικὰ μὲ τὰ μεροκάματα, τὶς ὧρες δουλειᾶς, τὴν ἐργατικὴ κατοικία κλπ.

Κι ἀπὸ τὴ διεθνὴ ἄποψη, ἡ συμπαράσταση ὑπῆρξε ἐλάχιστη. Δὲν εἴχαμε παρὰ τὴ συμπάθεια τῶν κυβερνήσεων τῆς Βενεζουέλας, τῆς Κόστα-Ρίκα καὶ τοῦ Παναμᾶ, καθὼς ἡ καταδίκη τῆς καταστολῆς ἀπὸ τοὺς Κουβάνους. Οἱ Ε.Π.Α. ἄφισαν τὴ δικτατορία νὰ δράσει ἀτιμωρητί. Ὁ ἀπατηλὸς χαρακτήρας τῆς καμπάνιας τοῦ Κάρτερ γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, παρουσιάστηκε ἔτσι σ' ὅλη του τὴ δόξα. Ἀκόμα περισσότερο: μερικὲς ἑκατοντάδες ἀμερικανοὶ μισθοφόροι ἐνίσχυσαν τὶς γραμμὲς τῆς Ἐθνοφρουρᾶς. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡ ἐπέμβαση τῆς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορείας καὶ τοῦ ἀμερικάνικου ἐργατικοῦ κινήματος μέσα στὸ προπύργιο τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, θὰ πρέπει νὰ παίξει τὸ ρόλο της, γιὰ νὰ ἐμποδίζει, ἂν ὄχι νὰ παραλύσει, τὴν πολύμορφη ἐπέμβαση αὐτοῦ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Γιὰ τὸ σύνολο τῆς Λατινοαμερικανικῆς Ἐπανάστασης, παληὰ προβλήματα ξαναμπῆκαν στὴν ἡμερήσια διάταξη, μὲ ὅλη τὴ βιαιότητα τῆς πάλης τῶν τάξεων. Ἡ ἀντιδραστικὴ κατάσταση ποὺ κυριαρχεῖ ἀκόμα στὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ(2) καθορίζεται καθολικὰ ἀπὸ τὴ νέα ἰμπεριαλιστικὴ στρατηγικὴ σ' αὐτὴ τὴν ἤπειρο καὶ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν κρίση τὴ σφαιρική, τὴ βαθειὰ τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Ἡ ὑποστήριξη στὶς στρατιωτικὲς δικτατορίες καὶ οἱ ἐπιφανειακὲς μεταβολὲς τῆς πρόσοψης, ποὺ μεσολάβησαν, ἐκεῖ ὅπου οἱ δικτατορίες εἶχαν καταντήσει ἀφόρητες, δὲν εἶναι παρὰ παραλλαγὲς τοῦ ἴδιου σχεδίου, δηλαδὴ τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας τῆς ἀνάλογης μὲ τὰ ἱστορικὰ συμφέροντα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, οἱ ἀπόπειρες, σὲ διάφορες στιγμὲς γιὰ τὴν ἑδραίωση ἑνὸς αὐτόνομου καπιταλισμοῦ ἔχουν ναυαγήσει. Ἡ δημοκρατικὴ ἀστικὴ ἐπανάσταση ποὺ ὁ ραχητισμὸς τῶν ἐθνικῶν ἀστικῶν τάξεων ἐμπόδισε νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ XIX αἰώνα, ἔχει ἀκόμα λιγότερες πιθανότητες ἐπιτυχίας τὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ XXου.

Ἡ λειτουργία καθεστώτων σχετικὰ «δημοκρατικῶν», ἡ ὕπαρξη συνδικάτων καὶ ἐργατικῶν κέντρων γίνεται προβληματικὴ σὲ χῶρες ὅπου ἡ ἀνισόμετρη καὶ ἐξαρτώμενη ἀνάπτυξη ὁδήγησε σὲ μιὰ κάποια βιομηχανοποίηση καὶ στὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς ἀγορᾶς, ποὺ συνεπάγεται τὴν ἐμφάνιση μαζικῶν κινημάτων τὰ ὁποῖα ἀμφισβητοῦν τὸ σύστημα.

Ὁ κίνδυνος ξεσπάσματος ἐπαναστατικῶν ἐξεγέρσεων γίνεται τεράστιος, ἀκόμα καὶ ὅταν ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ δὲν εἶναι παρὰ σχετική, ὅπως τὸ ἀποδείχνει ἡ περίπτωση τῆς Νικαράγουας.

Αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς τὰ δημοκρατικὰ καὶ ἀντι-ἰμπεριαλιστικὰ καθήκοντα — ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση, ἡ βιομηχανοποίηση, οἱ ἐθνικοποιήσεις, ἡ ἐθνικὴ ἑνότητα κλπ. — ἔχουν χάσει τὴ σημασία τους. Ἀπεναντίας. Ἐκεῖνο ποὺ γίνεται φανερό, εἶναι πὼς αὐτὰ τὰ καθήκοντα, ποὺ ἀπαιτοῦν μιὰ πολιτικὴ συμμαχιῶν, δὲν μποροῦν νὰ πραγματοποιηθοῦν, χωρὶς μιὰ ἐπαναστατικὴ δυναμικὴ ἀντι-ἰμπεριαλιστικὴ καὶ ἀντικαπιταλιστική. Οἱ νέες καταστάσεις ποὺ δημιουργήθηκαν στὴν ὑποδομὴ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τὴ βιομηχανοποίηση ποὺ ἐπέφερε ἡ ἰμπεριαλιστικὴ φάση τῶν εἴκοσι τελευταίων ἐτῶν, θὰ προσδιορίσουν, βέβαια, καινούργιες ἐκφράσεις στὸν τομέα τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐποικοδομήματος.

Ἀλλὰ οἱ ἐκφράσεις αὐτὲς δὲν θὰ σχηματιστοῦν μηχανικά. Περισσότερο παρὰ ποτὲ ἡ ὀργανωμένη δράση τῶν ἐπαναστατῶν μαρξιστῶν εἶναι ἀναγκαία. Πάνω στὴ βάση τῆς συσσωρευμένης πείρας, εἶναι περισσότερο παρὰ ποτὲ ἀπαραίτητο νὰ γίνει κατανοητὴ ἡ λατινο-ἀμερικανικὴ πραγματικότητα, ἡ τόσο πολύπλοκη στὴν ἄνιση ἀνάπτυξή της, ἂν θέλουμε νὰ σκιαγραφήσουμε ἕνα σχέδιο καθαρὸ τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπελευθέρωσής της.

Βασικὰ καθήκοντα ἐξακολουθοῦν νὰ μπαίνουν: ἡ ἐγκαθίδρυση μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων, μὲ διάφορες μορφές, οἱ ὁποῖες καθορίζονται ἀπὸ κάθε μιὰ

ἐθνικὴ ἐμπειρία: μιὰ πολιτικὴ Ἑνιαίου ἀντι-ἰμπεριαλιστικοῦ καὶ ἀντι-καπιταλιστικοῦ Μετώπου, ὅπου ἡ ἐργατικὴ τάξη ἐξασφαλίζει τὴν προγραμματικὴ καὶ πολιτική της ἡγεμονία: μιὰ ἀνασυγκρότηση τῶν μαρξιστῶν - ἐπαναστατῶν, ποὺ νὰ προσδιορίσει μὲ σαφήνεια τὸ περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὸν ὁποῖο ἀγωνιζόμαστε καὶ τὰ προγραμματικὰ καὶ πολιτικὰ μέσα ποὺ ἀντιστοιχοῦν σ' αὐτὸ τὸ σκοπό.

Τὸ δίλημμα ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι: ἰμπεριαλισμὸς ἢ σοσιαλισμός. Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς Νικαράγουας.

H. SACCHI (8.10.78)

Σημειώσεις:

(1) Τὸ Μ.Σ.Ε.Α. σχηματίστηκε τὸ 1962 ἀπὸ ἀγωνιστὲς ποὺ προέρχονταν κυρίως ἀπὸ τὶς ἐμπειρίες τῶν γκεριγέρος. Τὸ 1975 διαιρέθηκε σὲ τρία ρεύματα: Τὴν τάση «Συνεχὴς λαϊκὸς πόλεμος» (μαοϊκή), τὴν τάση «Ἐθνικὴ Διεύθυνση» (προ-κουβανέζικη) καὶ τὴν «Προλεταριακὴ» τάση, ποὺ ἐμφανιζόταν σὰν ἀνεξάρτητη μαρξιστικὴ τάση.

(2) Τὸ 1973 μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν οὐσιαστικῆς σημασίας γι' αὐτὸ τὸ προτσές: ἧττα τῆς λευκῆς ἀπεργίας στὴν Οὐρουγουάη, πτώση τοῦ Κάμπορα στὴν Ἀργεντίνα, τραγωδία τοῦ Χιλιάνικου Σεπτέμβρη. Δυὸ γεγονότα συμπληρώνουν τὸν κύκλο: Τὸ τέλος τῆς Περουβιανῆς ἐθνικιστικῆς ἐπανάστασης μὲ τὴν πτώση τοῦ Βελάσκο Ἀλβαράντο, καὶ ἡ νέα δικτατορία στὴν Ἀρζεντίνα. Ὁ ἰμπεριαλισμὸς ἐξακολουθεῖ νἆναι στὴν ἐπίθεση.

Τὸ Πολυτεχνεῖο καὶ ἡ καπηλεία τῆς Ἱστορίας

Δὲν ἔχουν περάσει παρὰ μόνο 5 χρόνια καὶ τὸ γεγονὸς τοῦ Πολυτεχνείου κινδυνεύει νὰ χάσει ἐντελῶς τὸ σωστὸ πολιτικό του νόημα ἀπ' τὶς μνῆμες μας. Τὸ Πολυτεχνεῖο ἦταν ἡ μαζικότερη, ἡ βαθύτερη πολιτικὰ καὶ ταυτόχρονα ἡ πλατύτερη ἀπὸ ἄποψη συμμετοχῆς σ' αὐτὴν ὄχι μόνο τῶν φοιτητῶν, ἀλλὰ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργαζομένων τῆς πρωτεύουσας, ἀντιστασιακὴ ἐκδήλωση τοῦ λαοῦ μας στὴν περίοδο τῆς δικτατορίας.

Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ξαναθυμίσουμε μερικὰ βασικὰ ἱστορικὰ σημεῖα τῆς ἐκδήλωσης, ἔστω καὶ συνοπτικά, ἀφοῦ ἡ καπήλευση τοῦ γεγονότος ἔχει πάρει πιὰ ἀπίστευτες διαστάσεις.

Πρῶτα - πρῶτα, καμμιὰ ὀργάνωση ἢ κόμμα δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διεκδικήσει τὴν πατρότητά του. Τὸ Πολυτεχνεῖο ἄρχισε ἀπ' τὴν πρωτοπορεία τοῦ τότε φοιτητικοῦ κινήματος, καὶ ἐξελίχθηκε μὲ τὴ συμμετοχὴ μεγάλου ἀριθμοῦ φοιτητῶν καὶ ἐργαζόμενων τῆς Ἀθήνας, μέσα καὶ ἔξω ἀπ' τὸ κτίριο.

Οἱ μόνες ὀργανωμένες ὁμάδες ποὺ ὑποστήριξαν τὴν ἐκδήλωση ἀπ' τὴν ἀρχὴ καὶ ποὺ ἀναμφισβήτητα ἔπαιξαν σημαντικὸ ρόλο σ' αὐτήν, ἦταν οἱ ὁμάδες τῆς ἄκρας Ἀριστερᾶς, καθὼς καὶ ἕνα τμῆμα τοῦ τότε «Ρήγα Φεραίου» καὶ κύρια ἡ βάση του.

Ἡ «Ἀντιδικτατορικὴ ΕΦΕΕ», παράταξη τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν περίοδο τῆς δικτατορίας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ προσπάθησε ν' ἀποτρέψει τὴν κατάληψη καὶ κατόπιν νὰ περιορίσει τὰ συνθήματά της σὲ στενὰ φοιτητικὰ πλαίσια.

Εἶναι λοιπὸν ὁ αὐθορμητισμὸς τῶν μαζῶν, κυρίως τῶν σπουδαστῶν, ποὺ εἶχαν ἤδη τὴν ἐμπειρία τοῦ μαζικοῦ φοιτητικοῦ κινήματος ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1971, ὁ κύριος παράγοντας τῆς ἐξέγερσης τοῦ Νοέμβρη τοῦ '73. Παράγοντας στὸν ὁποῖο ὀφείλεται ὄχι μόνο ἡ ἔκρηξη μιᾶς μαζικῆς ἐξέγερσης, ἀλλὰ καὶ σὲ μεγάλο βαθμὸ κι ὁ πολιτικός της χαρακτήρας, ἀφοῦ τὰ συνθήματα ποὺ ἀκούγονταν στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας ἐκεῖνες τὶς μέρες, ἔβγαιναν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴ βάση καὶ διαδίδονταν ὄχι μόνο μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα, ἀλλὰ ἀκριβῶς καὶ μὲ μιὰ αὐτόματη ἐπιλογὴ μέσα στὴν ἴδια τὴ μάζα τῶν ἐξεγερμένων ἐργαζόμενων καὶ σπουδαστῶν. Ἀλλὰ ἀκόμα καὶ ἡ ὑποδειγματικὴ - αὐτοδιαχειριστικὴ ὀργάνωση τῆς ἐξέγερσης μέσα στὸ χῶρο τοῦ Πολυτεχνείου, μὲ τὶς Γενικὲς Συνελεύσεις νὰ ἔχουν ἀποκλειστικὰ τὸ λόγο γιὰ κάθε ἀπόφαση, τὴ Συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ τῶν ἄμεσα ἐκλεγμένων ἀντιπροσώπων νὰ συντονίζει πραγματικὰ καὶ ἀποκλειστικὰ τὴ δράση καὶ τὶς ἄλλες ἐπιτροπὲς καὶ ὁμάδες νὰ ἐργάζονται μὲ μιὰ καταπληκτικὴ ἀκρίβεια, ταχύτητα καὶ ἀμεσότητα.

Ὅσον ἀφορᾶ τὸν πολιτικὸ χαρακτήρα τῆς ἐξέγερσης, θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε τὸν ξεκάθαρα ἀντιχουντικό, ἀντιδικτατορικό, σωστὰ τοποθετημένο πάνω σὲ μιὰ ἀντικαπιταλιστικὴ ταυτόχρονα βάση προσανατολισμό του. Ἀπὸ τὴ μεριὰ τῆς τακτικῆς κυριάρχησε τὸ σύνθημα γιὰ Γενικὴ ἀπεργία ἐνάντια στὴ Χούντα, ποὺ δὲν ἦταν οὔτε ἀνεδαφικὸ οὔτε ἀνέφικτο τὴ στιγμὴ ἐκείνη. Μὴν ξεχνᾶμε ὅτι μετὰ τὸ Πολυτεχνεῖο ἀκριβῶς ἔχομε νέα σκλήρυνση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου, κάθοδο τῶν τάνκς καὶ ἐπιβολὴ τῆς Ἰωαννιδικῆς περιόδου τῆς δικτατορίας. Ὅλα αὐτὰ ἀσφαλῶς δὲν ἦταν ἀναγκαῖα νὰ γίνουν γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ μόνο μιὰ «φοιτητικὴ ἐκδήλωση», ἢ ἀκόμα καὶ μιὰ ἀντιδικτατορικὴ μαζικὴ ἐκδήλωση χωρὶς προοπτικὲς πάρα - πέρα κλιμάκωσης.

Εἶναι ὅμως φαίνεται ἀπαραίτητη ἡ ἀλλοίωση τῆς ἱστορίας καὶ ἡ διαστρέβλωση τῶν γεγονότων γιὰ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἡ πολιτικὴ γραμμὴ τῶν κομμάτων τῆς παραδοσιακῆς Ἀριστερᾶς, γραμμὴ βασισμένη σὲ λαϊκομετωπικὲς συμμαχίες καὶ στὴν οὐσία σὲ «δοτὲς» λύσεις, ποὺ συντρίφτηκε στὴν πραγματικότητα ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων. Εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ συνέχιση τῆς πολιτικῆς τοῦ «ἐθνικοῦ μετώπου» ποὺ εὐαγγελίζεται ἡ Ἀριστερά μας νὰ διατηρεῖται ἡ σύγ-

χιση καὶ τὸ συγκεκριμένο γεγονὸς τοῦ Πολυτεχνείου, νὰ τὸ θυμόμαστε μόνο μέσα ἀπὸ «παλλαϊκὰ» χωρὶς πολιτικὸ περιεχόμενο, μνημόσυνα, μὲ τὴ συμμετοχὴ τῆς Δεξιᾶς καὶ τοῦ κράτους της, ποὺ ὁπωσδήποτε ἔχει συφέρον βασικὸ νὰ περιορίσει τὴ σημασία καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ γεγονότος, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποπροσανατολίσει τὴ σημερινὴ ἀντιπολιτευτικὴ διάθεση τῶν μαζῶν.

Ἂς δοῦμε ὅμως, τί εἶπαν γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο οἱ διάφορες πολιτικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου, ὅταν γινόταν ἢ καὶ λίγο μετά:

Ἀρχίζουμε μ' ἕναν ἐκπρόσωπο τῆς Καραμανλικῆς δεξιᾶς:

«...Τιμῶμεν τὰς φοιτητικὰς ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι, ἄλλωστε, χαρακτηρίζουν τὸν παλμὸν τῆς νεολαίας.

Ἀκόμη καὶ ὅταν — διὰ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν — προβάλλωνται συνθήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ὡς περιεχόμενον μόνον σπουδαστικά, ἀλλὰ καὶ πολιτικὰ ἀκόμη αἰτήματα...». «...Ὅταν, ὅμως, περίοπτον καταλαμβάνουν θέσιν εἰς τὰς προβαλλομένας, ἀπὸ τοὺς συγκεντρωθέντας εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον σπουδαστάς, ἐπιγραφάς, συνθήματα ὅπως «Λαοκρατία» καὶ «Ἔξω ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ», ἀναπροβαλλόμενα περιέργως διὰ τῶν τηλεοπτικῶν σταθμῶν, εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν, ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦνται σοβαρὰ ἐρωτηματικά...». «...Ἡ 20ὴ Ἀπριλίου δὲν ἀπέχει, ἐπὶ τέλους, τόσον πολύ. Καὶ ἐζήσαμεν ὅλοι, τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ ὁποία εἶχε φορτισθῆ ἀπὸ ὄχι πολὺ διαφορετικὰ συνθήματα, προβαλλόμενα ἀπὸ ἄλλων τότε πλευρῶν...» (Βραδυνὴ 16.11.1973).

Ἡ «ἈντιΕΦΕΕ», μέσα ἀπὸ τὴν «Πανσπουδαστική», ποὺ ἦταν τὸ ὄργανό της, ἔγραφε μέσα στ' ἄλλα: (Ἀποσπάσματα παρμένα ἀπὸ τὸ φύλλο 8 τῆς «Πανσπουδαστικῆς» τοῦ Γενάρη - Φλεβάρη '74):

«Ἀνακοίνωση - Ἀπάντηση τῆς Συντον. Ἐπιτροπῆς Ἀγώνα Πολυτεχνείου»

«...Σὰν ὑπεύθυνη Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀγώνα τοῦ Πολυτεχνείου, καταγγέλουμε σ' ὅλο τὸ σπουδαστικὸ κόσμο, τὴ νεολαία καὶ τὸ λαὸ τὶς ἀφηνιασμένες προσπάθειες τῆς χουντικῆς ΚΥΠ καὶ τῶν πληρωμένων προκτόρων της; νὰ διαστρέψουν, ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς μεγαλειώδικης ἐκδήλωσής μας τοῦ Πολυτεχνείου, τὴν πορεία καὶ τὸ περιεχόμενό της. Καταγγέλουμε τὴν προσχεδιασμένη εἰσβολὴ στὸ χῶρο τοῦ Πολυτεχνείου, τὴν Τετάρτη, 14 τοῦ Νοέμβρη, 350 περίπου ὀργανωμένων πρακτόρων τῆς ΚΥΠ; σύμφωνα μὲ τὸ προβοκατόρικο σχέδιο τῶν Ρουφογάλη - Καραγιαννόπουλου, μὲ βάση τὶς ἐντολὲς τοῦ παραμερισμένου τώρα τέως πρωτοδικτάτορα Παπαδόπουλου καὶ τῆς Ἀμερικάνικης C.I.A., μὲ σκοπὸ νὰ προβάλουν μὲ κάθε μέσο τραμπουκισμοῦ καὶ προβοκάτσιας, γελοῖα καὶ ἀναρχικὰ συνθήματα καὶ συνθήματα ποὺ δὲν ἐκφράζανε τὴ στιγμὴ καὶ τὶς συγκεκριμένες δυνάμεις. Γιὰ νὰ μπορέσουν ἔτσι νὰ ἀπομονώσουν τὸ κίνημά μας καὶ τὴν ἐκδήλωσή μας τοῦ Πολυτεχνείου, ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας. Γιὰ νὰ μπορέσουν πάρα-πέρα, κατασκευάζοντας (καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν χουντικῶν μέσων ἐνημέρωσης), τὴν εἰκόνα μιᾶς μεμονωμένης ἐξτρεμιστικῆς ἐξέγερσης, ποὺ δὲν ἔχει τὴ συμπαράσταση τοῦ λαοῦ, νὰ ξαναχρησιμοποιήσουν τὸ χιλιοτριμένο πρόσχημα τοῦ «ἐπαπειλουμένου κοινωνικοῦ καθεστῶτος», γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καὶ τὸ δυνάμωμα τῆς αἱματηρῆς τρομοκρατίας. Ἐνέργειες ποὺ οἱ Ἀμερικανοί, ἡ CIA καὶ ἡ Χούντα εἶχαν ἀπὸ καιρὸ πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ ἐπιβάλλουν, ὕστερα ἀπὸ τὴν παταγώδη ἀποτυχία τῆς Χουντο - Μαρκεζινικῆς προσπάθειας καθήλωσης καὶ ἐκτόνωσης τῆς λαϊκῆς πάλης...».

«...Σὰν ὑπεύθυνη Σ.Ε. τοῦ Πολυτεχνείου, δηλώνουμε ὅτι παρ' ὅλα αὐτά, τὸ φοιτητικό μας κίνημα δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο ἡ ἐκδήλωσή μας αὐτὴ νὰ συντελέσει, ὥστε νὰ συγκρουστοῦν κατὰ μέτωπο στὴ συγκεκριμένη στιγμὴ οἱ λαϊκὲς δυνάμεις μὲ τὴ σιδερόφρακτη δικτατορία. Μόνη πρόθεσή μας ἦταν νὰ βοηθήσουμε στὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν πιὸ σύνθετη ὀργάνωση καὶ προετοιμασία τοῦ ἀντιδικτατορικοῦ κινήματος καὶ τῶν ἀντιδικτατορικῶν ἀγώνων, μὲ προοπτικὴ τὶς γενικότερες ἀναμετρήσεις σὲ χρόνο ποὺ ἡ ἀντιστοιχία τῶν δυνάμεων θὰ εὐνόει τὸ λαό...».

Συνέντευξη γνωστοῦ συνδικαλιστῆ

ΕΡ.: Ποιὰ ἀπὸ τὰ συνθήματα καὶ τὰ αἰτήματα ποὺ προβλήθηκαν στὴν ἐκδήλωση τοῦ Πολυτεχνείου, δὲν ἀνταποκρίνονταν στὸν κατὰ τὴ γνώμη σας χαρακτήρα τῆς ἐκδήλωσης, καὶ τί ἄλλες ἀδύνατες πλευρὲς τυχὸν ἐπισημαίνετε;

ΑΠ.: Ἐκτὸς ἀπ' τὰ γελοῖα συνθήματα ποὺ προσπάθησαν κατ' εὐθεῖαν νὰ περάσουν οἱ προβοκάτορες καὶ δὲν τὰ συζητάω («κάτω τὸ κράτος» κλπ.), πρέπει νὰ δοῦμε ὅτι τὰ συνθήματα: «γενικὴ ἀπεργία», «ἐπανάσταση λαέ», «λαέ, ἢ τώρα ἢ ποτέ», «κάτω τὸ κεφάλαιο», «θὰ γίνει Ταϋλάνδη», «λαὲ γιατί τοὺς προσκυνᾶς» κλπ., ποὺ προβλήθηκαν ἀπὸ αὐθόρμητα στοιχεῖα, μὲ τὴν ἔμπνευση καὶ τὴ βοήθεια τῶν χαφιέδων, δὲν ἀνταποκρίνονταν οὔτε στὸ χαρακτήρα τῆς ἐκδήλωσης, οὔτε καὶ στὸ ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τοῦ ἀγώνα τοῦ λαοῦ, ποὺ στὴν οὐσία ὑποτιμοῦσαν, μιὰ καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐπιδράσουν ἐπάνω του μὲ πυροτεχνήματα «σὰν καταλύτης ποὺ θὰ σπάσει τὸ λήθαργο», ὅπως εἶπαν κάποιοι σὲ μιὰ γεν. συνέλευση τῆς Πέμπτης, χρησιμοποιώντας γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ «τὰ πιὸ προωθημένα καθαρὰ πολιτικὰ αἰτήματα», ὅπως συμφώνησαν ἄλλοι ὅμοιοί τους κουφιοκεφαλάκηδες στὴν ἴδια συνέλευση...».

«...Κινήθηκαν ἀντιδημοκρατικὰ καὶ προβοκατόρικα στοιχεῖα, σὲ συνεργασία μὲ τὴ CIA γιὰ νὰ ματοκυλήσουν τὸ λαό, γιὰ νὰ ἐπιβάλλουν πιὸ ὠμὴ καὶ πιὸ ἀπερίφραστη δικτατορία...».

«...Ὁ Παπαδόπουλος κι ὁ Μαρκεζίνης εἶχαν μέχρι τέλους τὴ δυνατότητα νὰ ἐνεργήσουν ἔτσι, ὥστε νὰ τερματιστεῖ ὁμαλὰ ἡ φοιτητικὴ διαμαρτυρία. Ἐπικράτησε ὅμως ἡ φασιστικὴ λογικὴ καὶ προτίμησαν νὰ

βαδίσουν τὸ δρόμο τῆς βίας ποὺ τοὺς ἔσπρωξαν. Καὶ ἀνέλαβαν, μαζὶ μὲ τὴ διάδοχη Χούντα, τὴν εὐθύνη γιὰ τὸ αἷμα καὶ τὰ ἐγκλήματα ποὺ ἔγιναν...».

«...Ἔτσι τὸ φοιτητικὸ κίνημα κινδύνεψε νὰ ἀγκαζαριστεῖ καὶ ν' ἀγκαζάρει τὴν πρωτοπορεία τοῦ λαοῦ, σὲ μιὰ ἀπελπισμένη μάχη μέχρις ἐσχάτων, τὴν ὥρα ποὺ στὶς πόλεις καὶ τὰ χωριὰ δὲν ὑπῆρχαν ἀκόμα ὑποδομὲς ἑνὸς ὀργανωμένου ἀντιδικτατορικοῦ κινήματος, ἱκανοῦ ν' ἀναμετρηθεῖ μὲ τὶς δομὲς τῆς δικτατορίας καὶ νὰ τὶς ἀνατρέψει...».

«...Ἔτσι ἀποδείχτηκε ὅτι τὰ αὐθόρμητα στοιχεῖα ποὺ τάχα κόβονται γιὰ «καθαρὰ πολιτικοὺς ἀγῶνες», βοηθᾶνε μὲ τὴ στάση τους τὴν ἀπολιτικοποίηση τῶν λαϊκῶν ἀγώνων καὶ κατ' ἐπέκταση τὴ Χούντα. ...Αὐτὸ τὸ φαινόμενο τῆς ὕπαρξης αὐθόρμητου στοιχείου, ποὺ δὲν ὑποτάχτηκε ἀπόλυτα στὸ ὀργανωμένο κίνημά μας, ἦταν καὶ ἡ κύρια ἀδύνατη πλευρὰ τῶν ἀγώνων τοῦ Νοέμβρη...».

Ἡ Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐσ., σὲ μιὰ ἐκτίμησή της γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο, ποὺ κυκλοφόρησε τότε, μιλοῦσε περίπου στὸ ἴδιο πνεῦμα: (ἐπειδὴ τὸ κείμενο ποὺ ἔχουμε εἶναι χειρόγραφο ἀπὸ ἐκείνη τὴν περίοδο, δὲν ἐγγυώμαστε γιὰ τὴν κατὰ λέξη ἀκρίβειά του. Πάντως τὸ πολιτικὸ νόημα μεταδίδεται αὐτούσιο).

«...Συνθήματα ἢ δῆθεν ἐπαναστατικὴ τακτική, ποὺ ἀπομονώνουν τὴν πρωτοπορεία ἀπὸ τὶς λαϊκὲς μάζες καὶ χτυποῦν τὶς συμμαχίες της καὶ ἐκθέτουν τὸ λαὸ σὲ ἄκαιρα χτυπήματα..., δὲν ἀντιστοιχοῦν στὸ στάδιο ἀγώνα τὸ σημερινὸ καὶ τὸ σημερινὸ συσχετισμὸ δυνάμεων καὶ τὴν ὀργανωτικὴ προετοιμασία τῶν κομμάτων... τέτοιες ἀπόψεις πρέπει ν' ἀντιμετωπίζονται... καὶ φυσικὰ μὲ τὸ ἀμείλικτο ξεσκέπασμα τῶν προβοκατόρων...».

«5) Μιὰ πιὸ σωστὴ ἱεράρχηση στόχων θὰ πρόβαλε σὰν σύνθημα δράσης τὰ φοιτητικὰ αἰτήματα κυρίως καὶ πολιτικὰ δημοκρατικὰ καὶ σὰν συνθήματα ζύμωσης τὴν καταγγελία τῆς δικτατορίας, τῆς ἀμερικανοκρατίας, τὰ δίκαια τῶν ἐργαζομένων, τὶς ἐλεύθερες ἐκλογές, τὸ αἴτημα Κυβέρνησης Ἐθνικῆς Ἑνότητας...».

Ὁ βαθμὸς λοιπὸν τῆς καπήλευσης τῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ τῆς διαστρέβλωσης τοῦ πολιτικοῦ τους νοήματος, ποὺ γίνεται σήμερα ἀπὸ τὶς ἴδιες ἀκριβῶς πολιτικὲς δυνάμεις, εἶναι προφανής. Εἴμαστε ὅμως βέβαιοι ὅτι ἡ μνήμη τῶν ἐργαζομένων συγκράτησε τὰ γεγονότα ὅπως ἔγιναν, σὰν μιὰ πολύτιμη κληρονομιὰ ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητη ἐμπειρία.

'Ελεύθερη συζήτηση καὶ κριτική

Μερικὲς σκέψεις πάνω στὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς νέου Μεταβατικοῦ Προγράμματος

Στὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς Μεταβατικοῦ Προγράμματος ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται στὴ νέα πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς μας σὲ παγκόσμια κλίμακα, θὰ ἐνεργήσουμε ὅπως καὶ στὸ παρελθόν: θὰ τὸ βασίσουμε πάνω στὶς ἀντικειμενικὲς συνθῆκες ποὺ προσδιορίζουν μακροπρόθεσμα τὴν κολλεκτιβιστικὴ συνείδηση τῶν μαζῶν, βρίσκοντας συγχρόνως τὸν τρόπο γιὰ νὰ ρίξουμε μιὰ γέφυρα μεταξὺ τοῦ τωρινοῦ της ἐπιπέδου καὶ τῶν ἀντικειμενικῶν ἀναγκῶν στὴ λογικὴ καὶ τὸ δυναμισμό τους.

Ὅλη ἡ τέχνη τῆς συγκεκριμένης ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς δὲν συνίσταται στὸ νὰ διακηρύττουμε τὸ γενικὸ Πρόγραμμα καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης καὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ, ἀλλὰ στὸ νὰ βροῦμε τὸ μεταβατικὸ δρόμο ποὺ ἐπιτρέπει στὶς μάζες, στὴ συνείδηση καὶ τὴ θέλησή τους, νὰ προχωρήσουν πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Αὐτὴ εἶναι ἡ μέθοδος ποὺ μᾶς διακρίνει σὰν ἐπαναστάτες μαρξιστές, τόσο ἀπὸ τοὺς ρεφορμιστὲς κάθε εἴδους, ὅσο κι ἀπὸ τοὺς λεγόμενους ἀναρχικούς, αὐθορμητιστὲς καὶ τὰ ἄλλα ρεύματα σκέψης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ποὺ πηδοῦν τοὺς σταθμοὺς καὶ ὀνειρεύονται συντομότερους δρόμους ἱκανοὺς νὰ μᾶς φέρνουν διὰ μιᾶς, ἢ πολὺ γρήγορα, σὲ μιὰ ἰδεώδη κοινωνία (μὲ ἕνα περίγραμμα ἄλλωστε νεφελῶδες, ἀπροσδιόριστο, κυρίως στὴ γενική της δυνατὴ λειτουργία).

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, ἡ σύνταξη κάθε νέου Μεταβατικοῦ Προγράμματος, ἐπεξεργασμένου μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, θὰ πρέπει φυσικὰ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ Μεταβατικὸ Πρόγραμμα, ποὺ καθορίστηκε σὲ μεγάλο μέρος προσωπικὰ ἀπὸ τὸ Λέοντα Τρότσκυ τὸ 1938, καὶ ποὺ ἀποτελεῖ — ἀκόμα καὶ σήμερα — τὴν πιὸ ἐπιτυχημένη προσπάθεια ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸ μαρξιστικὸ - ἐπαναστατικὸ κίνημα σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἡ μέθοδός του μένει πάντοτε ὀρθή, καθὼς κι ἕνα σημαντικὸ μέρος ἀπὸ τὶς ἀντιλήψεις καὶ τὰ συνθήματά του.

Ἀλλὰ πέρασαν 40 χρόνια ἀφότου ἐπεξεργαστήκαμε αὐτὸ τὸ Πρόγραμμα, μέσα σὲ συνθῆκες ἱστορικές, ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικές, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς τωρινές.

Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία γιὰ τὴν ὁποία ἡ μαρξιστικὴ - ἐπαναστατικὴ τάση, τόσο ὅταν δροῦσε μέσα στὸ ὀργανωτικὸ πλαίσιο τῆς 4ης Διεθνοῦς, ὅσο καὶ ἔκτοτε, ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ τὸ τροποποιεῖ διαρκῶς, ἀλλὰ συγκυριακὰ καὶ μερικὰ μόνο.

Τώρα πρόκειται νὰ συμβάλλουμε στὸ νὰ ξαναδιατυπωθεῖ ἕνα Μεταβατικὸ Πρόγραμμα πλῆρες, ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται στὴν πολυπλοκότητα τῆς παγκόσμιας κατάστασης, καθὼς καὶ στὴν πραγματικότητα καὶ τὴ δυναμικὴ τῆς ἐποχῆς μας.

Ἕνα τέτοιο ἔργο ἀπαιτεῖ τὴ συμβολὴ πλατειῶν μαρξιστικῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, ἱκανῶν νὰ συλλάβουν, νὰ ἐμβαθύνουν καὶ νὰ ὁλοκληρώσουν, ὅλα τὰ ὡς τὰ τώρα κεκτημένα, σὲ μιὰ ἀνάλυση καὶ σύνθεση τῆς σημερινῆς πραγματικότητας, καὶ τῆς ἐμπειρίας τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Δὲν θὰ μπορέσουμε ἑπομένως μὲ τὶς μόνες μας δυνάμεις (τὶς δυνάμεις τῆς διεθνοῦς Μαρξιστικῆς Ἐπαναστατικῆς Τάσης) νὰ ἐπιτελέσουμε ἕνα τέτοιο ἔργο, ἀλλὰ ἁπλῶς νὰ συμβάλλουμε σ' αὐτό.

Ἐν τούτοις ὅμως, αὐτὴ ἡ συμβολὴ μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ ταυτόχρονα ἀπόλυτα ἀναγκαία καὶ χρήσιμη.

Κάθε πορεία πρὸς τὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς τέτοιου προγράμματος πρέπει νὰ ξεκινᾶ ἀπὸ τὴ βασικὴ διαπίστωση, ὅτι τόσο οἱ ἀντικειμενικὲς συνθῆκες, ὅσο καὶ οἱ ὑποκειμενικές, σχετικὲς μ' αὐτὲς τοῦ 1938, ἔχουν ἀλλάξει, κατὰ τρόπο οὐσιαστικό.

Στὸν ἀντικειμενικὸ τομέα, πρὶν ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ τονισθεῖ τὸ γεγονὸς τῆς πρωτοφανοῦς

ἀνάπτυξης τῶν νέων παραγωγικῶν δυνάμεων ποὺ χαρακτηρίζουν κυρίως τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο. καὶ πού, γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητας παρέχουν τὴν ἀντικειμενικὴ βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ αὐτοδιοχειριζόμενου σοσιαλισμοῦ, δηλαδή, μὲ μιὰ λέξη, τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Αὐτὴ ἡ βάση ἔλειψε τόσο τὸν καιρὸ ποὺ ξέσπασε ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση, ὅσο καὶ στὴν περίοδο ἀνάμεσα στοὺς δυὸ παγκόσμιους πολέμους. Τὸ ἀνάβρυσμα αὐτῶν τῶν νέων παραγωγικῶν δυνάμεων, τῆς αὐτοματοποίησης, τῆς ἠλεκτρονικῆς, τῆς τηλεματικῆς, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἡ αἰτία τῆς «Ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς Ἐπανάστασης» ποὺ χαρακτηρίζει αὐτὴ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο, καὶ προέρχεται, ἀπὸ τὴν ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ὀργανικὴ σύνδεση τῆς ἀφηρημένης ἐπιστήμης, τῆς ἐφαρμοσμένης ἐπιστήμης καὶ τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται τὸ ἀνάβρυσμα καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν νέων παραγωγικῶν δυνάμεων μὲ τὴν ἔννοια τῆς οἰκονομικῆς προόδου σὲ παγκόσμια κλίμακα.

Ἡ ἀνάπτυξη σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο, παραμένει ἄνιση, καὶ ἐμποδίζεται διαρκῶς ἀπὸ τὶς παραγωγικὲς καὶ κοινωνικὲς σχέσεις, τόσο στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες, ὅσο καὶ στὶς ἀνατολικές. Αὐτὲς οἱ σχέσεις δὲν εἶναι φυσικὰ οἱ ἴδιες στοὺς μὲν καὶ στοὺς δέ, ἀλλὰ παραμένουν βασικὰ ἀπροσάρμοστες καὶ στοὺς δύο στὶς δυνατότητες καὶ ἀνάγκες ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὶς νέες παραγωγικὲς δυνάμεις.

Πρέπει νὰ ἐπιμείνουμε σθεναρὰ στὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀντικειμενικὴ βάση, ἡ ὑλικὴ βάση γιὰ τὸν Αὐτοδιαχειριζόμενο Σοσιαλισμό, ὑπάρχει σήμερα, ἐπιτρέποντας ταυτόχρονα τὴ δημοκρατικοποίηση τῆς πληροφόρησης καὶ τῆς διαχείρισης, καθὼς καὶ σημαντικότατη μείωση τοῦ χρόνου δουλειᾶς, χωρὶς φτωχοποίηση τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ ἀντίθετα πάνω σ' ἕνα ἐπίπεδο αὐξημένης παραγωγικότητας.

Στὸν ὑποκειμενικὸ ἐπίσης τομέα, οἱ συνθῆκες ἔχουν ἀλλάξει, χάρη στὶς ποιοτικὲς μεταβολὲς ποὺ μεσολάβησαν στὴ σύνθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων γενικά, παραγωγῶν ὑπεραξίας στὴ μεγάλη πλειοψηφία τους, καθὼς καὶ στὸ πολιτιστικό τους ἐπίπεδο, κι ἀκόμα καὶ στὸ πολιτικό τους.

Ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος, ἡ πεῖρα τοῦ γραφειοκρατικοῦ «κρατικοῦ σοσιαλισμοῦ», διευκόλυνε σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν κατανόηση ἀπ' τὴν πρωτοπορία καὶ τὶς μάζες τῶν ὀλέθριων ἀποτελεσμάτων μιᾶς τέτοιας ἐμπειρίας, ἐνισχύοντας τοὺς πόθους τους γιὰ αὐτοδιαχείριση.

Φυσικά, ὅλες αὐτὲς οἱ κατακτήσεις ἀφοροῦν ἰδίως τὶς προηγμένες χῶρες τῆς Δύσης καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ ἡ ἀκτινοβολία τους εἶναι παγκόσμια. Ἐν πάσει περιπτώσει, χρησιμεύουν γιὰ βάση ἀναφορᾶς, γιὰ «νόρμα», σχετικὰ μὲ τὴν ὁποία πρέπει νὰ καθοριστεῖ ὁ σοσιαλισμὸς γιὰ τὸν ὁποῖο ἀγωνιζόμαστε, καθὼς καὶ τὸ πρόγραμμα, ἡ στρατηγικὴ καὶ ἡ τακτικὴ ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτόν, φτάνει νὰ προσαρμόζονται στὶς εἰδικὲς συνθῆκες κάθε ἰδιαίτερης περιοχῆς τοῦ κόσμου.

Πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ βοηθήσουμε κυρίως στὴν ἐπεξεργασία τοῦ μέρους τοῦ Μεταβατικοῦ Προγράμματος ποὺ ἀφορᾶ τὶς προηγμένες χῶρες, ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο εἴμαστε καλλίτερα προετοιμασμένοι, ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ κύρια βάση μας εἶναι τώρα σ' αὐτὲς τὶς χῶρες καὶ ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τοῦ προγράμματος πρέπει νὰ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πραγματικὴ κολλεκτιβιστικὴ πεῖρα τοῦ κινήματος.

Ἀλλὰ εἴμαστε φυσικὰ ὑποχρεωμένοι νὰ διατυπώσουμε ἰδέες πάνω στὸ σύνολο τῆς δομῆς τοῦ προγράμματος.

Τὸ Πρόγραμμα πρέπει ν' ἀρχίσει μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης μακροπρόθεσμα καὶ βραχυπρόθεσμα.

Σχετικὰ μὲ τὸ τελευταῖο αὐτὸ σημεῖο, πρέπει νὰ ἐπιμείνουμε πάνω στὴ νέα συγκυρία ποὺ χαρακτηρίζει τὸν καπιταλισμὸ ποὔχει φτάσει στὸ στάδιο μιᾶς ἀκραίας συγκεντροποίησης τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου, μεταχειριζόμενος τὴν πιὸ προχωρημένη τεχνολογία καὶ δρῶντας στὴ διεθνὴ κλίμακα ὅπως ποτὲ πρὶν στὸ παρελθόν.

Μέσα στὴν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, χρειάζεται νὰ τοποθετήσει κανεὶς σωστά, ν' ἀναλύσει καὶ νὰ καταλάβει σωστὰ τὸ φαινόμενο τῶν «πολυεθνικῶν» ἐπιχειρήσεων.

Πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξηγηθεῖ κατὰ ποιὸ τρόπο ὁ μονοπωλιακὸς ἰδιωτικὸς καπιταλισμὸς δένεται μὲ τὸ λεγόμενο «Κρατικὸ καπιταλισμό», ἐπιμένοντας πάνω στὴ συνύπαρξή τους, καὶ τὴ στενὴ συνεργασία τους, καὶ ὄχι στὴν ἀπορρόφηση τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἀκόμα καὶ μακροπρόθεσμα, ἢ στὴν ἐξομοίωσή τους.

Πρέπει ἔπειτα νὰ δείξουμε ὅτι ὁ μονοπωλιακὸς καπιταλισμός, μὲ τὴν προηγμένη τεχνολογία ἔχει μπεῖ μέσα σὲ μιὰ μακριὰ περίοδο «χαμηλῆς ἀνάπτυξης» μὲ πληθωρισμὸ καὶ ἀνεργία ταυτόχρονα, ἡ ἀνεργία ἰδίως ἔχοντας τὴν τάση νὰ γίνει «ὀργανική», καὶ νὰ εὐρύνεται στὸ βαθμὸ ποὺ σιγὰ σιγὰ ἡ οἰκονομία θὰ στηρίζεται στὴν αὐτοματοποίηση καὶ τὴν τηλεματική. Θὰ ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀνάλυση διάφορες συνέπειες στὸν οἰκονομικό, κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ τομέα.

Στὸν οἰκονομικὸ τομέα, ἡ πάλη γιὰ μιὰ καινούργια «ἀνάπτυξη», σχεδιοποιημένη σύμφωνα μὲ τὶς κοινωνικὲς ἀνάγκες καὶ ὄχι γιὰ τὸ κέρδος, ποὺ νὰ χρησιμοποιεῖ ἀνταποκρινόμενες παραγωγικὲς δυνάμεις, τεχνολογία, ὀργάνωση καὶ διαχείρηση τῆς ἐργασίας, πρέπει νὰ γίνει ἕνα διαρκὲς θέμα προπαγάνδας, σὰν ἀπάντηση στὸ γιγαντισμὸ τῶν μονοπωλιακῶν ἐπιχειρήσεων, στὴ χρησιμοποίηση τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας, στὴν ὑπερσυγκεντροποίηση τῆς πληροφόρησης (ποὺ ἡ τηλεματικὴ μπορεῖ ἀντίθετα νὰ καταστήσει ὑπερδημοκρατική), στὶς σπατάλες ποὺ συντελοῦν στὸν πληθωρισμό, μὲ τὴν παραγωγὴ γιὰ τὴν κατανάλωση προϊόντων περιττῶν, ἀκριβῶν, ἐφήμερων.

Στὸ ἴδιο πλάνο θὰ ἐπιμείνουμε πάνω στὴν ἀνά-

γκη καὶ τὴ δυνατότητα ἑνὸς δρακόντειου περιορισμοῦ τοῦ χρόνου ἐργασίας, μοιραζόμενου ἀνάμεσα στὸν πιὸ μεγάλο δυνατὸ ἀριθμὸ καὶ χωρὶς μείωση τῆς ἀμοιβῆς του, καθὼς ἐπίσης στὸν ἐτήσιο κοινωνικὸ μισθὸ τὸν ἐγγυημένο γιὰ ὅλους.

Ἡ σημασία τῆς ἐπέκτασης τῶν κοινωνικο - πολιτιστικῶν ὑπηρεσιῶν, σὰν νέου τομέα ἐπέκτασης τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, ποὺ ἀνταποκρίνεται στὶς ἀνάγκες καὶ δυνατότητες τῆς ἐποχῆς, θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπογραμμιστεῖ.

Στὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ πλάνο, θὰ ἐπιμείνουμε στὴ σύνθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐμμίσθων ἐργαζομένων γενικά, ἔτσι ποὺ νὰ διαφαίνεται καλύτερα ἡ στρατηγική, ἡ τακτική, ἡ δυναμικὴ τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης στὶς προηγμένες χῶρες.

Θὰ ἀπορρέει ἀπ' αὐτό, ἐκτὸς ἄλλων, ἡ νέα σημασία τῆς τακτικῆς τοῦ Ἐργατικοῦ Μετώπου, σὰ μέσου, ὄχι γιὰ νὰ κερδηθοῦν οἱ μάζες στὸ Ἐπαναστατικὸ Κόμμα, γιὰ νὰ «ξεμασκαρευτοῦν» καὶ νὰ ἀπογυμνωθοῦν οἱ ρεφορμιστὲς καὶ ἄλλες τάσεις τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀλλὰ σὰν μόνιμη τακτική, ὄχι συγκυριακή, μὲ σκοπὸ νὰ ἐπισφραγιστεῖ ἡ ἀπαραίτητη συμμαχία τῶν διαφόρων στρωμάτων τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν ἀπαραίτητο καὶ ἀναγκαῖο ὅρο γιὰ νὰ νικήσουμε καὶ νὰ οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός.

Σχετικὰ μ' αὐτὴ τὴ νέα «ἱστορικὴ» συμμαχία, ὅλες οἱ ἄλλες, ἡ συμμαχία π.χ. μὲ τοὺς πτωχοὺς καὶ μεσαίους ἀγρότες, ἔχουν δευτερεύουσα σημασία στὶς προηγμένες χῶρες.

Πρόκειται λοιπὸν νὰ ξανασκεφθοῦμε θεωρητικὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ Ἐργατικοῦ Μετώπου, ξεκινώντας ἀπὸ τὰ νέα κοινωνικοπολιτικὰ δεδομένα σ' αὐτὲς τὶς χῶρες.

Θὰ ἀπορρεύσει ἐπίσης ἡ θεωρητικὴ βάση τοῦ πολυκομματισμοῦ, σὰν ὀργανικοῦ φαινομένου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, καὶ ἡ νέα ἐπίσης ἀντίληψη τοῦ ἐπαναστατικοῦ Κόμματος στὶς σχέσεις του μὲ τὰ ἄλλα Κόμματα καὶ τὶς μάζες.

Σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο καθολικὸ πλαίσιο θὰ ἐπιμείνουμε πάνω στὴ νέα κοινωνικὴ δυναμική, στὶς προηγμένες χῶρες, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη λογιῶν λογιῶν εἰδικῶν κινημάτων, σημαντικὰ αὐτόνομων, ποὺ συνειδητοποιοῦν τὶς ἰδιομορφίες τους, καὶ τῶν ὁποίων ὁ βαθειὰ «αὐτοδιαχειριστικὸς» χαρακτήρας, ἐκφράζει τὶς βασικὲς τάσεις τῆς ἐποχῆς μας γιὰ μιὰ ριζικὴ δημοκρατικοποίηση ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὅλο καὶ πιὸ συνειδητὴ ἀντίθεση στὴν ἐξέλιξη τόσο τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, ὅσο καὶ τοῦ «γραφειοκρατικοῦ κρατικοῦ σοσιαλισμοῦ», ποὺ νὰ ἐλέγχει διὰ τοῦ Κράτους ὁλόκληρη τὴν κοινωνία..

Τὰ κινήματα τῶν Γυναικῶν, τῶν Νέων, τῶν Ἐθνικῶν Μειονοτήτων, τῶν Οἰκολόγων, τῆς Σεξουαλικῆς Ἀπελευθέρωσης, ὑπὸ ὅλες τὶς μορφές, κλπ., εἶναι ἡ ἔκφραση μιᾶς καινούργιας κοινωνικῆς τάσης, προϊόντος ἑνὸς προηγμένου πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου, ποὺ πάει νὰ ἀνατινάξει ὅλες τὶς προαιώνιες ἐκμεταλλεύσεις καὶ καταπιέσεις.

Ὁ αὐτόνομος χαρακτήρας τους, ποὺ φυσικὰ πρέπει νὰ τὸν σεβαστοῦμε, εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς θέλησής τους νὰ αὐτοδιαχειριστοῦν ἕναν τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἐναντίον τῶν καπιταλιστῶν, τοῦ Κράτους, καὶ τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἐλέγχου, ἀπὸ τὶς πολιτικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις, τὶς ἀνίκανες νὰ καταλάβουν τὸν ἰδιαίτερο χαρακτήρα τῶν προβλημάτων τους, καὶ νὰ ἀπαλλαχθοῦν στὴν πράξη, ἀπὸ τὶς πατερναλιστικὲς τους ἀντιλήψεις.

Δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πείσουμε αὐτὰ τὰ Κινήματα νὰ ἐντάξουν τὰ εἰδικά τους σχέδια μέσα στὴν πολιτικὴ πάλη γιὰ τὸν Αὐτοδιαχειριζόμενο Σοσιαλισμό, ποὺ διεξάγει τὸ Ἑνιαῖο Μέτωπο τῶν ἐργαζομένων καὶ ἐκμεταλλευομένων, παρὰ χάρη στὴν ἐλεύθερη πείρα τους, τὴν ἐπίμονη δουλειά μας στὶς γραμμές τους καὶ στὴν πραγματικὴ βοήθειά μας, ποὺ θὰ τοὺς δώσουμε χωρὶς ὅρους. Αὐτὴ ἡ ἔνταξη εἶναι φυσικὰ ἀπολύτως ἀναγκαία, καθὼς κανένα κοινωνικὸ κίνημα δὲν ἔχει τὴ δυνατότητα μόνο του νὰ μεταμορφώσει ριζικὰ τὴν κοινωνία. Τὸ νὰ ἀποβλέπουμε στὴν αὐτοδιαχείριση περιορισμένων τομέων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τὸ νὰ πάρουμε ὁρισμένες πρωτοβουλίες πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, εἶναι τώρα δυνατὸν καὶ ἀναγκαῖο, καὶ συντελεῖ στὴν ἐνίσχυση τοῦ γενικοῦ αὐτοδιαχειριστικοῦ ρεύματος.

Ἀλλὰ εἶναι φυσικὰ αὐταπάτη νὰ περιοριζόμαστε σὲ περιορισμένες ἐμπειρίες, καὶ νὰ πιστεύουμε ὅτι βαθμιαῖα θὰ ἀναπτυχθοῦν ὅλο καὶ περισσότερο, ἐπιφέροντας τὴ ριζικὴ ἀλλαγή. Μιὰ τέτοια ἀντίληψη θὰ συγγένευε μὲ ἐκείνη τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἢ «εὐρωκομμουνιστικοῦ» ρεφορμισμοῦ, ποὺ θέλει νὰ περιορίσει τὴν Ἐπανάσταση, στιγμὴ ἀπότομης ποιοτικῆς ἀλλαγῆς, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀποφασιστικὴ ἀναμέτρηση μὲ τὴ μπουρζουαζία, σὲ μιὰ δοσμένη φάση εἰρηνικῆς καὶ γραμμικῆς ἐξέλιξης, σ' αὐτὴ τὴν τελευταία συσσωρεύοντας μεταρρυθμίσεις τῶν ὁποίων τὸ σύνολο μακροπρόθεσμα ἀποτελεῖ τὴν «Ἐπανάσταση».

Μιὰ τέτοια ἀντίληψη ἀγνοεῖ ἁπλὰ τὴν πραγματικότητα τῶν τάξεων καὶ τῆς πάλης τους, καὶ ὑπολογίζει νὰ καταλάβει ἐξ ἀπροόπτου τὴ μπουρζουαζία ἢ νὰ τὴν ἐξουδετερώσει μὲ τὸ μόνο ὅπλο τῶν ἐκλογικῶν καὶ κοινοβουλευτικῶν πλειοψηφιῶν.

Τὸ Πρόγραμμα θάχει ἑπομένως νὰ καθορίσει ἐπίσης τὰ μέσα γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῆς νίκης, στὶς προηγμένες χῶρες, μέσα σὲ καινούργιες ἱστορικὲς συνθῆκες, ποὺ φυσικὰ ἀκυρώνουν τὸ σχῆμα τῆς Ἐπανάστασης, κατὰ τὸν «κλασσικὸ» τρόπο τοῦ 1917.

Τὸ Ἑνιαῖο Μέτωπο τῶν Ἐργαζομένων καὶ ἐκμεταλλευομένων δὲν μπορεῖ νὰ ὑποτιμήσει τὴν κοινοβουλευτικὴ πάλη, οὔτε τὴν περίπτωση ποὺ μιὰ ἐκλογικὴ νίκη θὰ φέρει στὴν Κυβέρνηση τὴ συμμαχία τῶν μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων.

Μιὰ τέτοια πιθανότητα, πολὺ ρεαλιστικὴ σὲ ἀρκετὲς προηγμένες χῶρες, κριτικὰ ὑποστηριζόμενη ἀπὸ τὴ δημοκρατικὴ ἑνωτικὴ ὀργάνωση στὴ βάση, μὲ

στόχο νὰ ἐφαρμόσει ἕνα πρόγραμμα πραγματικὰ ἀντικαπιταλιστικό, μπορεῖ νὰ ἐξαπολύσει τὴ δυναμικὴ ποὺ νὰ ὁδηγήσει σὲ μιὰ κατάσταση δυαδικῆς ἐξουσίας καὶ νὰ κερδίσει τὴν ἀναπόφευκτη σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ ἀναμέτρηση μὲ τὴ μπουρζουαζία.

Ἡ ἄλλη παραλλαγὴ πρὸς τὸν ἴδιο αὐτὸ σταθμό, εἶναι ἐκείνη μιᾶς ἐπαναστατικῆς ἐθνικῆς κρίσης, σὰν τοῦ Μάη τοῦ 1968.

Ὁπωσδήποτε, μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο κι ἂν ἀρχίσει ἡ ἐπαναστατικὴ κρίση, δὲν θὰ μπορέσει νὰ καταλήξει, παρὰ μὲ μιὰ ἀναμέτρηση δυνάμεων, προετοιμασμένων ἀπὸ ἕνα καθεστὼς δυαδικῆς ἐξουσίας ἢ ποὺ θὰ δημιουργήσει ἕνα τέτοιο καθεστώς, στὴν ἐξέλιξή της ὑπὸ τὴ μορφὴ π.χ. τῆς ἐνεργητικῆς γενικῆς Ἀπεργίας.

Δηλαδὴ τῆς κατάληψης ἀπὸ τὶς μάζες τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ποὺ θὰ λειτουργοῦσαν κάτω ἀπ' τὴ διαχείριση καὶ προστασία τους.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἔννοιες, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πείρα, πρέπει νὰ βροῦν τὴν κατάλληλη θέση τους στὸ Πρόγραμμα, καὶ νὰ φωτίσουν ἔτσι καλύτερα τὰ προβλήματα τῆς στρατηγικῆς καὶ τῆς τακτικῆς στὶς προηγμένες χῶρες, ἀνοίγοντας τὸ δρόμο γιὰ τὴ νίκη τῆς Ἐπανάστασης.

Τὸ κεφάλαιο τοῦ Προγράμματος ποὺ ἀφορᾶ τὴν ΕΣΣΔ καὶ τὰ καθεστῶτα τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, δὲν μπορεῖ νὰ ἀρκεστεῖ στὸ νὰ ἐπαναλάβει αὐτὰ ποὺ λέγονται στὸ Πρόγραμμα τοῦ 1938. Βασικὲς μεταβολὲς μεσολάβησαν ἐπίσης σ' αὐτὸν τὸν τομέα. Ἡ ΕΣΣΔ δὲν εἶναι πιὰ «τὸ μόνο Ἐργατικὸ Κράτος», «τὸ περικυκλωμένο» ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ ἡ «Πολιτικὴ Ἐπανάσταση» ποὺ προεξοφλούσαμε σ' αὐτὴ τὴ χώρα κατὰ ἢ ἀμέσως μετὰ τὸ Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, δὲν πραγματοποιήθηκε. Ἀντίθετα, βρεθήκαμε μπροστὰ στὴν ἀνάδυση μιᾶς πλειάδας ὁλόκληρης ἀπὸ «Ἐργατικὰ Κράτη» στὴν Εὐρώπη, στὴν Ἀσία, στὴν Ἀφρική, στὴ Λατινικὴ Ἀμερική, καὶ σὲ νέα φαινόμενα ἀσυνήθη, ὅπως ὁ ἀνταγωνισμὸς ΕΣΣΔ — Κίνας, ἢ Βιετνάμ — Καμπότζης — Κίνας, μὲ σαφεῖς ἀπειλὲς καὶ ἀκόμα καὶ ἀρχὴ πολεμικῶν ἐχθροπραξιῶν ἀνάμεσα σὲ «Ἐργατικὰ Κράτη».

Τὸ φαινόμενο τῆς γραφειοκρατικοποίησης τῆς ἀντικαπιταλιστικῆς καὶ ἀντιιμπεριαλιστικῆς Ἐπανάστασης, ποὺ μπλοκάρει γιὰ μιὰ μακρυὰ περίοδο — ποὺ δὲν ἔχει προβλεφθεῖ — τὸ δρόμο πρὸς τὸ σοσιαλισμό, πῆρε μιὰ διεθνὴ ἔκταση.

Προβλήματα θεωρητικὰ πολὺ σοβαρὰ ἐγείρονται ἔτσι γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ παγκόσμιο κίνημα καὶ τὸ μαρξισμό.

Τὸ νὰ τὰ ἀγνοεῖ κανείς, τὸ νὰ τὰ παρακάμπτει, τὸ νὰ τὰ περιορίζει σὲ ἁπλὴ συγκυριακὴ ἀνάπτυξη τῆς Παγκόσμιας Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, θὰ ἐσήμαινε νὰ διατηρήσει μιὰ ἀκραία σύγχυση, ποὺ νοθεύει τὴν ἔννοια τοῦ Σοσιαλισμοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖο ἀγωνιζόμαστε, σὲ παγκόσμια κλίμακα.

Μιὰ τέτοια στάση θὰ ἐσήμαινε ἐπίσης ὅτι πρακτικὰ δεχόμαστε τὸ ἀναπόφευκτο, γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο τῆς ἐξουσίας τῆς γραφειοκρατίας, ποὺ θὰ ἔπαιζε ἕνα ἱστορικὰ προοδευτικὸ ρόλο.

«Σπαρακτικὲς» ἀναθεωρήσεις εἶναι ἀναγκαῖες. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ βγάλουμε τὸ συμπέρασμα: εἴτε ὅτι πρόκειται γιὰ φαινόμενα ποὺ ἐντάσσονται σὲ μία μακριὰ μεταβατικὴ περίοδο ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ στὸ σοσιαλισμό, μὲ μιὰ πρώτη φάση, ποὺ προβάλλει καθεστῶτα προπαρασκευαστικὰ γιὰ τὸ σοσιαλισμό, ἀπὸ μόνο τὸ γεγονὸς, ὅτι ἐγκαθιδρύουν νέες σχέσεις ἰδιοκτησίας, κρατικοποιημένης καὶ σχεδιοποιημένης οἰκονομίας, καὶ ποὺ θὰ ἀπαλλάσσονταν ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸ ἢ τὴ γραφειοκρατική τους παραμόρφωση μὲ τὴν «Πολιτικὴ Ἐπανάσταση». Εἴτε ὅτι πρόκειται γιὰ νέους κοινωνικοὺς σχηματισμοὺς νόθους, ποὺ ἀποκρυσταλλώθηκαν σὰν τέτοιοι, γιὰ μιὰ μακρυὰ περίοδο, ποὺ θὰ κρατήσει ὁπωσδήποτε περισσότερο ἀπὸ ἕναν αἰώνα, καὶ ποὺ μπλοκάρουν τὸ δρόμο πρὸς τὸ σοσιαλισμό, ἀπαιτώντας γιὰ νὰ ξανανοίξει αὐτὸς ὁ δρόμος, μιὰ καινούργια πραγματικὴ κοινωνικὴ ἐπανάσταση.

Στὴν πρώτη περίπτωση προσδιορίζουμε τὸ σοσιαλισμὸ πάνω στὴ βάση, πρὶν ἀπ' ὅλα τῶν τυπικῶν σχέσεων ἰδιοκτησίας, προσομοιώνοντας τὴν κρατικοποιημένη ἰδιοκτησία μὲ ἰδιοκτησία ἐθνικὴ ἢ κολλεκτιβιστικὴ καὶ μεταθέτοντας στὸ ἐποικοδόμημα τὸ ἐξ ἴσου κεφαλαιώδους σημασίας σημεῖο ποὺ εἶναι ἡ διαχείρηση αὐτῆς τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ ποὺ δὲν ἀποκτᾶ τὴν πραγματικὴ σοσιαλιστική της ἔννοια, παρὰ μονάχα μὲ ὁρισμένες κατάλληλες δομὲς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Ὁ Σοσιαλισμὸς χαρακτηρίζεται ἀπὸ νέες κοινωνικὲς σχέσεις ποὺ συνδέουν ὀργανικὰ ἀπ' ἀρχῆς τὸ οἰκονομικὸ καὶ τὸ πολιτικό, τὴν οἰκονομικὴ «δομὴ» καὶ τὸ πολιτικὸ «ἐποικοδόμημα», σὲ ἕνα ἑνιαῖο ὀργανικὸ σύνολο, ποὺ ἐξασφαλίζει τὴ σοσιαλιστικὴ ἐξέλιξη, καὶ ὄχι τὴ γραφειοκρατικὴ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας.

Ἐξ οὗ καὶ ἡ βασικὴ σημασία τῆς Αὐτοδιαχείρησης, σὰν κύριο χαρακτηριστικὸ ἑνὸς καθεστῶτος, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀντιλήψεις ἐγείρουν μιὰ σειρὰ ἀπὸ προβλήματα θεωρητικά, ποὺ πρέπει νὰ τὰ ἐπανεξετάσουμε καὶ νὰ τὰ λύσουμε στὸ φῶς τῶν πραγματικοτήτων καὶ τῆς ἀποκτημένης ἐμπειρίας.

Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ προβλήματα, θἄχουμε νὰ ξεκαθαρίσουμε τὴ θέση τῶν ἐπαναστατῶν μαρξιστῶν ἀπέναντι σ' αὐτὰ τὰ ἀντικαπιταλιστικὰ καθεστῶτα, ὅταν ἔρχονται σὲ ρήξη μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό, ἢ μεταξύ τους. Εἶναι ἄραγε ἱστορικὰ σχετικὰ «προοδευτικὰ» καὶ μὲ ποιά ἔννοια, ἀντιτιθέμενα στὸν καπιταλισμὸ καὶ τὸν ἰμπεριαλισμό, καὶ σὲ ποιό ἀπ' αὐτὰ πρέπει νὰ δώσουμε μιὰ κριτικὴ ὑποστήριξη, σὲ περίπτωση ποὺ ἐμπλακεῖ σὲ πόλεμο μὲ ἕνα ἄλλο παρόμοιο καθεστώς;

Αὐτὰ τὰ τελευταῖα ζητήματα ἔχουν π.χ. μιὰ φλέγουσα ἐπικαιρότητα, σχετικὰ μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἀποι-

κιακῆς Ἐπανάστασης, ποὺ εἶναι ἕνα ἄλλο σημαντικὸ μέρος κάθε Μεταβατικοῦ Προγράμματος.

Γιατί, στὶς τωρινὲς συνθῆκες, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀκόμα ἕνας ἰσχυρὸς αὐτόνομος πόλος τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, τοποθετημένος σ' ἕνα διεθνῆ προηγμένο τομέα, ἡ ἀντιιμπεριαλιστικὴ Ἐπανάσταση στὸν «Τρίτο Κόσμο», βρίσκεται πρακτικὰ καταδικασμένη, (καθὼς ἡ πίεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τὴν ἀναγκάζει τότε νὰ προσφύγει στὴ Σοβιετικὴ ἢ στὴν Κινέζικη βοήθεια), γρήγορα νὰ τεθεῖ κάτω ἀπὸ ἔλεγχο καὶ νὰ γραφειοκρατικοποιηθεῖ, χωρὶς δυνατότητα ἐλεύθερης δικῆς της ἀνάπτυξης.

Θὰ μποροῦμε γι' αὐτὸ νὰ ἐξομοιώσουμε τέτοια καθεστῶτα, μὲ κεῖνα ποὺ ἐλέγχονται ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμό, καὶ νἄχουμε ἀπέναντί τους τὴν ἴδια στάση καὶ ὄχι π.χ. ἐκείνη τῆς κριτικῆς ὑποστήριξής τους; Οἱ περιπτώσεις τῆς Ἀγκόλας, τῆς Μοζαμβίκης, τῆς Αἰθιοπίας, (γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε παρὰ μόνον αὐτές), ὑπογραμμίζουν αὐτὸ τὸ πρόβλημα.

Τὸ μέρος τοῦ Προγράμματος ποὺ ἀφορᾶ τὶς χῶρες τοῦ «Τρίτου Κόσμου» θὰ τονίσει ἐπίσης τὴ σημασία τῶν δημοκρατικῶν συνθημάτων, τῆς Δημοκρατίας, τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, τοῦ δικαιώματος στὴν αὐτονομία καὶ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία κλπ., ποὺ εἶναι ὀρθὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, καὶ ἱκανὰ νὰ χρησιμέψουν σὰ βάση γιὰ συνθήματα κατ' ἐξοχὴν μεταβατικά, ὅπως οἱ Ἐπιτροπὲς γιὰ τὴ σύγκληση ἢ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης κλπ. Ἄλλωστε, μιὰ τέτοια ἀντίληψη θεωρητικὰ βασίζεται ἐπάνω στὴν ἀνάγκη νὰ συνδυασθεῖ, γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο, δημοκρατία καὶ ἄμεση ἐξουσία τῶν μαζῶν, μὲ μορφὲς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας, γιὰ νὰ ἐπισφραγιστεῖ ἡ συμμαχία μεταξὺ μισθωτῶν, ἐργαζομένων, πτωχῶν καὶ μικρῶν ἀγροτῶν, καὶ νὰ οὐδετεροποιηθοῦν ἄλλα πλατειὰ μικροαστικὰ στρώματα.

Τὸ Πρόγραμμα θὰ διευκρινίσει ὀρθὰ τὸ ζήτημα τῶν συμμαχιῶν σ' αὐτὲς τὶς χῶρες, ὅπως θὰ τὸ κάνει γιὰ τὴν περίπτωση τῶν προηγμένων χωρῶν, σ' ἕνα διαφορετικὸ οἰκονομικὸ - κοινωνικὸ πλαίσιο.

Τὸ Πρόγραμμα θὰ ἐπιμείνει ἐπίσης πάνω στὸ σύνθημα τοῦ μαζικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος καὶ τῶν μαζικῶν συνδικάτων, βοηθώντας στὴν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης τῶν ἐργαζομένων, καὶ κόβοντας ἔτσι μὲ τὸν ποπουλισμὸ κάθε χρώματος καὶ εἴδους.

Τὸ Πρόγραμμα θὰ ἐπεκταθεῖ πάνω στὸν τρόπο ποὺ πρέπει νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ἡ νίκη σ' αὐτὲς τὶς χῶρες, μὲ μιὰ πολύμορφη πάλη στὶς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρο καὶ ποὺ δὲν ἀποκλείει, σὲ ὡρισμένες περιπτώσεις τὸν ἔνοπλο ἀγώνα τοῦ ἀνταρτοπόλεμου μὲ τὴ «βιετναμέζικη», τὴν «ἀλγερίνικη», τὴν «ἀγκολέζικη» ἢ τὴ «νικαραγουάνικη» ἔννοια, γιὰ νὰ παραθέσουμε τὶς παραδειγματικὲς αὐτὲς περιπτώσεις.

Δηλαδὴ ἕναν ἀνταρτοπόλεμο, ὄχι καθηλωμένο σὲ μιὰ περιοχή, ἀλλὰ βαθειὰ ριζωμένο στὸ ἀγροτικὸ περιβάλλον, ὑποστηριζόμενο ἀπὸ μιὰ πολιτο - στρατιωτικὴ ὀργάνωση ποὺ νὰ δρᾶ κατὰ πολύμορφο τρόπο σὲ ἐθνικὴ κλίμακα (στὶς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρο), καὶ πού, σὲ μιὰ δοσμένη στιγμή, μπορεῖ νὰ προκαλέσει τὴν ἔνοπλη ἐθνικὴ ἐξέγερση, ἀπελευθερώνοντας τὴ χώρα ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμὸ κι ἀπὸ μιὰ δικτατορία στὴν ὑπηρεσία του.

Ἄλλα ζητήματα εἰδικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ «Τρίτου Κόσμου» (ποὺ δὲν εἶναι ἕνα σύνολο ὁμοιογενές, ἀλλὰ πολὺ διαφοροποιημένο), θὰ μποροῦσαν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγερθοῦν κατὰ τὴ συζήτηση τοῦ Προγράμματος.

Ἐδῶ πρόκειται γιὰ γενικὲς ὑποδείξεις ποὺ χρειάζεται νὰ ἐμπλουτιστοῦν στὴ διάρκεια τῆς συζήτησης.

Στὸ τέλος αὐτῆς τῆς τελευταίας, ἕνα πρῶτο σχέδιο Προγράμματος, θὰ μποροῦσε ἔτσι νὰ δεῖ τὸ φῶς, χάρη σὲ εἰδικὲς συμβολές, ποὺ ν' ἀφοροῦν ἕνα τέτοιο ἢ τέτοιο μέρος του, ἐπιτρέποντας μετὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ κατάλληλη σύνθεση αὐτῶν τῶν μερῶν σὲ μιὰ τελικὴ ἑνιαία ἰσορροπημένη δομή.

15 Σεπτεμβρίου 1978 — Μ. ΠΑΜΠΛΟ

Κριτική βιβλιογραφία

Ἡ ΕΣΣΔ καὶ μεῖς(*)

Πάνω στὸ δρόμο ποὺ ἄνοιξε ὁ Ἐλλενστάιν, μιὰ ὁλόκληρη ὁμάδα μελῶν τοῦ Γ.Κ.Κ., ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς καλύτερους εἰδικούς του στὰ ζητήματα τῆς ΕΣΣΔ, ἔχει τὴ φιλοδοξία νὰ ἐμβαθύνει ἀκόμα πιὸ πολὺ τὸ «σταλινικὸ φαινόμενο» καὶ ν' ἀπαντήσει σὲ βασικὰ ἐρωτήματα, φλέγουσας ἐπικαιρότητας, ὅπως π.χ.: «Εἶναι ἡ ΕΣΣΔ σοσιαλιστικὴ χώρα;». «Ἔχει ἄραγε σχηματιστεῖ ἐκεῖ μιὰ καινούργια τάξη ἐκμεταλλευτῶν»; Μὲ τὴν ἔγκριση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καὶ τοὺς προσωπικοὺς ἐπαίνους τοῦ Γενικοῦ του Γραμματέα, τὸ βιβλίο «Ἡ ΕΣΣΔ καὶ μεῖς», παρουσιάζεται σὰν μιὰ συμβολὴ στὴν κριτικὴ μελέτη τῆς ΕΣΣΔ καὶ σὰν κατάλληλο γιὰ νὰ «ὑποκινήσει τὶς σκέψεις» τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος «πάνω σ' ἕνα ζήτημα κεφαλαιῶδες γιὰ τὸ μέλλον, ποὺ προτείνεται στὸ γαλλικὸ λαό».

Σὰν ἔργο σχεδὸν ἐπίσημο τοῦ Γ.Κ.Κ., τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ παρουσιάζει ξεπερνᾶ κατὰ πολὺ ἐκεῖνο τῶν ἐργασιῶν πάνω στὸ ἴδιο θέμα τοῦ Ἐλλενστάιν, τοῦ Ἀλτουσσέρ, ἢ ἄλλων μελῶν τοῦ Κόμματος, ποὺ ἀνέπτυξαν τὶς ἀτομικές τους ἀπόψεις.

Στὴν οὐσία, ἡ ὁμάδα ποὺ συνέταξε τὸ ἔργο, ἀπορρίπτει τὶς προσπάθειες ποὺ ἔχουν γίνει νὰ περιοριστεῖ τὸ ζήτημα τῆς ΕΣΣΔ σ' ἐκεῖνο τῆς «προσωπολατρείας» τοῦ Στάλιν ἢ ἀκόμα στὶς διαστάσεις ἑνὸς «σταλινικοῦ φαινομένου». Πρόκειται — λένε οἱ συγγραφεῖς — νὰ μελετηθεῖ ἡ ἐξέλιξη τῆς ΕΣΣΔ στὸ σύνολό της, θεωρούμενη σὰν «ἕνα ὀργανικὸ ὅλο», σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς της.

Τὸ βιβλίο ἔχει γραφτεῖ μὲ πολλὴ φροντίδα, μὲ πολλὴ προσοχή, μετρώντας κάθε λέξη, κάθε φράση, κάθε ὅρο καὶ ἔννοια. Οἱ συγγραφεῖς του προχωροῦν μὲ μεγάλη ἐπιφύλαξη στὴ «θεωρητικὴ» ἐξερεύνηση τῆς ΕΣΣΔ, ποὺ βάζει ἐρωτήματα πιὸ γενικά, συνδεδεμένα μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὴν ἔννοιά του, τὸ μέλλον του.

Εἶναι φανερὸ πὼς δὲν θέλουν νὰ «στραβοπατήσουν» σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, οὔτε νὰ ἐγείρουν πάρα πολλὰ ἀκανθώδη θέματα ποὺ θὰ μείνουν ἀναγκαστικὰ ἀναπάντητα.

Θέλουν ἐπίσης, στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ, νὰ μὴν παραθίξουν τὸ ἀρχισταλινικὸ παρελθὸν τῶν διευθύνσεων τοῦ Κόμματός τους, ἰδιαίτερα τῆς διεύθυνσης τοῦ Μωρὶς Τορέζ, ποὺ κυριάρχησε στὸ Κόμμα τους, ἀπὸ τὰ χρόνια '30.

Ἀλλά, παρ' ὅλα αὐτά, παρ' ὅλο ὅτι παλαίβουν συχνά, θέλουν δὲ θέλουν, ἐνάντια στὴν παράδοση καὶ τὶς συντριπτικές της πραγματικότητες, ἀφήνουν νὰ διαφαίνεται ἡ ἀμηχανία τους πάνω σὲ πολυάριθμα σημαντικὰ θέματα καὶ βρίσκονται ὑποχρεωμένοι νὰ ἐγείρουν πολλὰ ἄλλα, ποὺ θὰ τροφοδοτήσουν τὴν κριτικὴ σκέψη καὶ τὶς συζητήσεις τῶν μελῶν καὶ συμπαθούντων τοῦ Γ.Κ.Κ. γιὰ μιὰ μακριὰ περίοδο.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, τὸ βιβλίο ἀποτελεῖ τὴν πιὸ

(*) «Κοινωνικὲς ἐκδόσεις», Παρίσι 1978.

σοβαρὴ συλλογικὴ ἀπόπειρα, τὴ σχεδὸν κατὰ κάποιο τρόπο ἐπίσημη, ποῦχει κάνει τὸ Γ.Κ.Κ. σ' αὐτὸν τὸν τομέα, καὶ ποὺ θὰ σφραγίσει τὴ μελλοντική του ἐξέλιξη. Πρόκειται ἐπίσης γιὰ ἕνα ἔργο καλύτερα δουλεμένο καὶ πιὸ πλῆρες ἀπὸ ὅλα ὅσα γνωρίσαμε ὡς τὰ τώρα στὸ θέμα τοῦ «Εὐρωκομμουνισμοῦ».

Εἶναι ἔκδηλο πῶς οἱ Γάλλοι Κομμουνιστὲς θέλουν νὰ τοποθετηθοῦν τώρα στὴν πρωτοπορεία τῆς θεωρητικῆς «ἀνανέωσης» τῆς σχετικῆς μὲ τὸν «σταλινισμὸ» καὶ τὴν ΕΣΣΔ, ξεπερνώντας τὶς σκόρπιες καὶ μὴ συστηματικὲς ἐργασίες, ποὺ ἔγιναν ὡς τὰ τώρα ἀπ' τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Ἱσπανούς.

Τὸ ἔργο ἔχει γραφτεῖ κατὰ τρόπο «παιδαγωγικὸ», γιὰ νὰ διευκολυνθεῖ πιθανὸν τὸ διάβασμά του, καὶ ἡ σκέψη πάνω στὸ περιεχόμενό του, πρὶν ἀπ' ὅλα, ἀπ' τὴ μάζα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Κόμματος.

Ὑπάρχουν μέρη καθαρὰ «ἱστορικὰ» διεσπαρμένα στὴν ἐργασία αὐτὴ ποὺ ἀναφέρονται στοὺς μεγάλους σταθμοὺς τῆς ἐξέλιξης τῆς ΕΣΣΔ καὶ ὅπου καταβάλλεται προσπάθεια ἐπίσης νὰ γίνει ὁ ἀπολογισμὸς τῆς «σταλινικῆς καταστροφῆς».

Αὐτὰ τὰ μέρη εἶναι ἐνδιαφέροντα ἀπὸ πολλὲς πλευρές.

Γιὰ τὸ πῶς π.χ. ἡ ὁμάδα τῶν συγγραφέων τοῦ βιβλίου βλέπει τὴ «λενινιστική», τὴ «σταλινική», τὴν «Κρουτσεφική», τὴ «Μπρεζνιεφική» περίοδο τῆς ΕΣΣΔ, κι αὐτὰ ποὺ λέει σχετικὰ μὲ τὰ γεγονότα, μὲ τὰ πρόσωπα κάθε ἐποχῆς.

Θὰ ἐπιμείνω πάνω σὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα:

Πουθενὰ στὸ βιβλίο δὲ βρίσκεται καμμιὰ ἀνάλυση κάπως λεπτομερειακὴ καὶ ἀντικειμενικὴ τῆς ἐσωτερικῆς πάλης μέσα στὸ Μπολσεβικικὸ Κόμμα, ἐνάντια στὸ «σταλινικὸ» δρόμο ποὺ ἀκολούθησε τὸ Κόμμα αὐτό, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Λένιν.

Γιατί τέλος πάντων, σ' αὐτὸν τὸν τομέα διαδραματίστηκε μιὰ τεράστια ἰδεολογικὴ πάλη, καθὼς ἐπίσης καὶ μιὰ πεισματώδικη ἀντίσταση τῶν καλύτερων δυνάμεων τοῦ Κόμματος (πρὶν αὐτὸ κατακλυστεῖ ἀπὸ τὶς νέες μετα-ἐπαναστατικὲς γενιές, ἀγροτικῆς καὶ γραφειοκρατικῆς προέλευσης).

Ποιές ἦταν ἄραγε οἱ ἀκριβεῖς συγκεκριμένες ἰδέες ποὺ ἐκφράστηκαν ἀπὸ τὶς διάφορες τάσεις μέσα στὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα, ποιές ἦταν οἱ πλατφόρμες τους, οἱ θέσεις τους πάνω σ' ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ ἔβαζε ἡ οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν ΕΣΣΔ, καὶ ἐνάντια στὴ σταλινικὴ πορεία; Τὸ νὰ ἀγνοοῦνται ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ ἀφήνεται ἡ ἐντύπωση ὅτι δὲν ὑπῆρξε συνειδητὴ ἐναλλακτικὴ λύση σ' αὐτὴ τὴν πορεία, εἶναι φυσικὰ μιὰ πολὺ σοβαρὴ διαστροφὴ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας τῆς ΕΣΣΔ, ποὺ διαστρεβλώνει καὶ ἀποπλανᾶ τὴν ἀνάλυση.

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα: ὁ Λέων Τρότσκυ ἀναφέρεται πολλὲς φορὲς στὸ σύγγραμμα, χαρακτηριζόμενος καὶ σὰν «μεγάλη προσωπικότητα», ποὺ ὑποτίθεται ὅτι χρειάζεται τώρα νὰ «ἀποκατασταθεῖ». Ἀλλὰ οἱ ἰδέες τῆς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης ποὺ ἐμψύχωσε μέσα στὸ Μπολσεβικικὸ Κόμμα, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Λένιν, δὲν διατυπώνονται, κι οὔτε ἄλλωστε οἱ ἰδέες τοῦ Μπουχάριν, σὰν ἐναλλακτικὲς πλατφόρμες στὸ σταλινικὸ δρόμο.

Στὴν πραγματικότητα, ὅλες οἱ ἀναφορὲς στὸ Λέοντα Τρότσκυ ἔχουν πάντα μιὰ κάποια «σταλινικὴ» χροιά: «ἀριστερὸς Μενσεβῖκος»(!), «βίαια ἀντιτιθέμενος στὸ Λένιν», ποὺ εἶχε προτείνει «τὴ στρατικοποίηση τῶν συνδικάτων» (χωρὶς νὰ ἐξηγεῖται κάτω ἀπὸ ποιὲς συνθῆκες καὶ μὲ ποιά ἔννοια) καὶ τοῦ ὁποίου ὑπογραμμίζεται ἡ «εὐθύνη» γιὰ τὸν τρόπο, τὸν «ἰδιαίτερα βίαιο», ποὺ χαρακτήρισε «τὴν ἐκκαθάριση τῶν στοιχείων ποὺ κρίθηκαν ἀναρχίζοντα μέσα στὸν Κόκκινο Στρατό».

«Μιὰ κάποια αὐταρχικότητα» τοῦ Λ. Τρότσκι ὑπογραμμίζεται ἐπίσης καὶ ποὺ «ὁ Λένιν δὲν κατέκρινε π ά ν τ ο τ ε» (ὑπογράμμιση δική μας).

Ἀλλὰ οἱ ἀκριβεῖς ἰδέες τοῦ Λ. Τρότσκυ καὶ τῆς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης πουθενὰ δὲν ἐκτίθενται.

Κάποτε, πάνω σὲ πολιτικὰ ζητήματα ἐξαιρετικὰ σημαντικὰ ποὺ ἔδωσαν τὸν τόνο στὴν ἰδεολογικὴ πάλη μέσα στὸ Μπολσεβικικὸ Κόμμα, οἱ συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου ἀρκοῦνται σὲ συνοπτικὲς διατυπώσεις ποὺ διαστρεβλώνουν τὶς πραγματικὲς θέσεις.

Παράδειγμα: ὁ τρόπος ποὺ ἀναφέρεται ἡ θέση τοῦ Λ. Τρότσκυ πάνω στὸ ζήτημα τῆς βιομηχανοποίησης καὶ τῆς κολλεκτιβοποίησης στὴν ΕΣΣΔ στὰ χρόνια 1926—1930: «Ἀπὸ τὸ 1926-1927, τὸ πρόβλημα τῆς πολιτικῆς ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοστεῖ στὴν ὕπαιθρο, εἶχε προκαλέσει μιὰ βίαιη σύγκρουση μέσα στὸ Κόμμα, ποὺ κόντεψε νὰ καταλήξει σὲ διάσπαση ἀνάμεσα στοὺς ὀπαδοὺς μιᾶς πολιτικῆς μετριοπαθοῦς κολλεκτιβοποίησης — ἡ πλειοψηφία διευθυνόμενη ἀπὸ τὸ Στάλιν, ποὺ σίγουρα ἀπὸ κεῖνον τὸν καιρὸ δὲν συμφωνοῦμε πλέρια μὲ τὰ δημόσια ἐπιχειρήματα ποὺ ἐπρόβαλε — καὶ τοὺς ὀπαδοὺς μιᾶς πολιτικῆς βιομηχανοποίησης πιὸ ἔντονης ἑ π ο μ έ ν ω ς π ι ὸ β ί α ι η ς, τῆς ὁποίας ὁ Τρότσκυ ἦταν ὁ κύριος ἐκφραστής»(ὑπογραμμισμένο ἀπὸ μᾶς). Αὐτὸ ἀφήνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ Τρότσκυ καὶ ἡ Ἀριστερὴ Ἀντιπολίτευση (ποὺ ἀντιπροσώπευε μιὰ τάση ὁλόκληρη μέσα στὸ Μπολσεβικικὸ Κόμμα) προωθοῦσαν μιὰ ἐσφαλμένη πολιτική; ταυτόχρονα στὸ κεφαλαιώδους σημασίας πρόβλημα τῆς κολλεκτιβοποίησης καὶ τῆς βιομηχανοποίησης.

Ὅμως ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια εἶναι ἐντελῶς διαφορετική, γιατὶ ὁ Λ. Τρότσκυ εἶχε συστήσει νὰ ἰσορροπηθεῖ ἡ ΝΕΠ μὲ τὴ βιομηχανοποίηση καὶ νὰ προωθηθεῖ ἡ κολλεκτιβοποίηση πάνω στὴ βάση, ἀπ' τὴ μεριὰ τῶν προόδων τῆς βιομηχανοποίησης, κι ἀπ' τὴν ἄλλη τῆς θεληματικῆς προσχώρησης τῶν ἀγροτῶν σ' αὐτήν.

Αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀντίληψη ποὺ πλέρια ἀναπτύχθηκε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη σὲ ἀναρίθμητα γραπτὰ κείμενα καὶ τοῦ Λ. Τρότσκυ καὶ μιᾶς ὁλόκληρης πλειάδας ἄλλων Μπολσεβίκων ἡγετῶν, ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ

τὴν ἀντίληψη τοῦ Στάλιν, καὶ τῆς ὁποίας ἡ σημασία εἶναι σημαντικότατη, ἀκόμα καὶ σήμερα.

Καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα ἱστορικοῦ χαρακτῆρα, ἡ ἄποψη τῶν συγγραφέων τοῦ κειμένου μένει μεροληπτικὴ ἢ διφορούμενη π.χ. σχετικὰ μὲ τὴν «Κρουτσεφικὴ» περίοδο, ἡ παρούσα πορεία τοῦ «ἀνεπτυγμένου» «σοσιαλισμοῦ» τοῦ Μπρέζνιεφ, ἀποτελεῖ μιὰ πρόοδο ἢ μιὰ ὀπισθοδρόμηση (σχετικὴ βέβαια) στὸ πλάνο τῆς πραγματικῆς ἀπογραφειοκρατικοποίησης τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας, ποὺ κυρίως περνᾶ — κατὰ τοὺς ἴδιους τοὺς συγγραφεῖς — ἀπὸ τὴ δημοκρατικοποίηση τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας;

Ἔχει κανεὶς πολλὲς φορὲς τὴν ἐντύπωση πὼς ἡ «συμπάθεια» τῶν συγγραφέων πάει μᾶλλον στοὺς ἐπιγόνους τοῦ Κρούτσεφ, παρὰ σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο.

Μήπως ἄραγε αὐτός, ποὺ κατέλυσε τὸ μύθο τοῦ Στάλιν, ἄφησε ἕνα ἐπίμονο τραυματισμὸ σὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἔπλεαν στὴ μακαριότητα τῶν Σταλινικῶν «βεβαιοτήτων», πράμα ποὺ δὲν τοῦ συγχωροῦν;

Πιὸ εἰλικρινὲς καὶ ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ μέρος ποὺ ἀφορᾶ τοὺς ἰσολογισμοὺς τῆς «σταλινικῆς καταστροφῆς», κυρίως στὸν τομέα τῶν καταδιώξεων καὶ τῆς καταπίεσης. Γεγονότα καὶ ἀριθμοὶ «φοβεροὶ» προβάλλονται, γιὰ πρώτη φορὰ συστηματοποιημένοι καὶ ἀναγνωρισμένοι σχεδὸν πιὰ ἐπίσημα ἀπὸ τὸ Γ.Κ.Κ.

Παράδειγμα: «Δέκα ἑκατομμύρια Σοβιετικῶν (τὸ ὀλιγότερο) πέθαναν ἀπὸ τὶς συνέπειες τῶν δύο μεγάλων καταδιώξεων τῶν ἐτῶν '30».

Ἰδοὺ μιὰ ὄψη τῆς «ἀνυπόφορης πραγματικότητας αὐτῶν τῶν φοβερῶν γεγονότων».

Σὲ ποιὲς βαθύτερες σκέψεις ὁδηγεῖ τοὺς συγγραφεῖς αὐτὴ ἡ φοβερὴ πραγματικότητα τῶν γεγονότων; Αὐτὸ εἶναι τὸ μέρος τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἔργου.

Πιστοὶ στὴν ἰδέα ὅτι ἡ ΕΣΣΔ πρέπει νὰ ἐξεταστεῖ σὰν ἕνα «ὀργανικὸ σύνολο», οἱ συγγραφεῖς ἐπιχειροῦν νὰ ἐμβαθύνουν τὴν ἔννοια καὶ τὴν ἑρμηνεία τῶν «φοβερῶν γεγονότων» μὲ μιὰ ἀνάλυση πιὸ ἐμπεριστατωμένη τῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν, πολιτικῶν, ἰδεολογικῶν δομῶν τῆς ΕΣΣΔ.

Οἱ διάφορες «ἀνακαλύψεις» τους σ' αὐτοὺς τοὺς τομεῖς, εἶναι χαρακτηριστικὲς τῆς σχετικὰ καινούργιάς τους πορείας, καὶ τῶν προβλημάτων ποὺ ἀπορρέουν ἀπ' αὐτή.

Στὸ κοινωνιολογικὸ πλάνο θεωροῦν πὼς ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔχει γίνει ἡ πλειοψηφία στὴν ΕΣΣΔ, ὅτι προέρχεται «ὅλο καὶ λιγότερο ἀπὸ τὴν ἀγροτιά, καὶ ὅλο καὶ περισσότερο ἀπ' τὴν αὐτο-ἀναπαραγωγή της».

Αὐτὸ εἶναι, κατὰ τοὺς συγγραφεῖς μας, «μιὰ κοινωνικὴ ἀλλαγὴ πολὺ βαθειά», στὴν ὁποία ἀποδίνουν μεγάλη σημασία, γιατὶ συντελεῖ στὴ δυναμικὴ τῆς κίνησης τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας, «ὁδηγώντας την πρὸς τὸ σοσιαλισμό».

Ὅσο γιὰ τὴν ἰντελλιγκέντσια καὶ τὴν ἀγροτιά, πρέπει νὰ γίνει διάκριση ἀνάμεσα σ' ἕνα μέρος τους, ποὺ ἐπιχειρεῖ νὰ κάνει μιὰ συμμαχία γιὰ νὰ ἀντισταθεῖ στὴν ἐργατικὴ τάξη, καὶ ἕνα μέρος τους ποὺ μπορεῖ νὰ παρασυρθεῖ ἀπὸ τὴ γενικὴ δυναμικὴ τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας πρὸς τὸ σοσιαλισμό. Οἱ συγγραφεῖς δὲν ἀρνοῦνται πὼς ὑπάρχουν προνομιοῦχα γραφειοκρατικὰ «στρώματα» στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, οὔτε τὸν εἰδικὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε τὸ Κόμμα σ' αὐτὴ τὴ χώρα.

Ὅπως ἐπίσης δὲν ἀρνοῦνται ὅτι στὸν καιρὸ τοῦ Στάλιν, «οἱ μυστικὲς ὑπηρεσίες καὶ οἱ καταδιωκτικοὶ ὀργανισμοὶ εἶχαν τὸ προβάδισμα σὲ σχέση μὲ τοὺς ἄλλους κρατικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ μὲ τὸ ἴδιο τὸ Κόμμα».

Ἀλλὰ τὰ γραφειοκρατικὰ στρώματα μένουν διαφοροποιημένα, τὰ προνόμιά τους, ἀκόμα κι αὐτὰ τοῦ «διευθυντικοῦ στρώματος», δὲν τοὺς φαίνονται ἀπολύτως ὑπερβολικὰ καὶ ἡ «ἐξουσία ἀσκεῖται πρακτικὰ ἀπὸ ἕνα κύκλο ποὺ στρατολογεῖ πλατειὰ τὰ μέλη του στὸ ἐξωτερικό του, μὰ ποὺ παραμένει ταυτόχρονα κλειστός».

Κι ὅμως, οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι στὴν ΕΣΣΔ ἔχουμε νὰ κάνουμε μ' ἕνα «Κόμμα - Κράτος», ποὺ «διαιωνίζοντας αὐτή του τὴ λειτουργία, τὴν παντοδύναμη καὶ πανταχοῦ παροῦσα, ἐμπόδισε ὥστε σὲ μιὰ κατάσταση ποὺ ἔγινε πιὸ κανονική, τὸ ἀπαράτ τῆς διαχείρισης, ἡ κοινωνία τῶν πολιτῶν, νὰ ἀναλάβει πραγματικὰ τὸν εἰδικὸ καὶ αὐτόνομο ρόλο της: στὴν οἰκονομία, τὸ Κράτος, τὰ συνδικάτα καὶ τὶς μαζικὲς ὀργανώσεις τῶν ὁποίων ἡ πολιτικὴ ὕπαρξη παραμένει σὲ μεγάλο βαθμὸ μόνο ὀνομαστική».

«Ἔχοντας συγχύσει τὸ Κόμμα μὲ τὸ Κράτος καὶ καταστήσει τὸ τελευταῖο αὐτὸ «πανταχοῦ παρόν» καὶ «παντοδύναμο», φτάσαμε στὸ ἀποτέλεσμα οἱ πολίτες νὰ καταντήσουν ἁπλοὶ «διοικούμενοι».

«Στὴν ΕΣΣΔ τὸ Κράτος ἀπορρόφησε τὸ Κόμμα σὲ μεγάλο βαθμό. Τὸ Κόμμα ἀσκεῖ λειτουργίες κρατικοῦ χαρακτῆρα: στὴν κορυφὴ τὰ ὄργανα τοῦ Κόμματος εἶναι ἁρμόδια νὰ παίρνουν ἀποφάσεις ποὺ καταλήγουν σὲ ὑποχρεώσεις: ἔχουν τὸ μονοπώλιο τῆς ἐπέμβασης σ' ὅλη τὴ χώρα».

Αὐτὸς ὁ ρόλος τοῦ Κόμματος - Κράτους δὲν εἶναι λιγότερο ὀλέθριος στὴν οἰκονομία ἀπ' ὅτι εἶναι στὴν κουλτούρα. «Ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ δὲν γνώρισε τὶς ἀναμενόμενες βελτιώσεις», διαπιστώνουν οἱ συγγραφεῖς.

Καὶ θέτουν τὸ ἐρώτημα: «Τί εἶν' ἐκεῖνο ποὺ σὲ μιὰ προηγμένη βιομηχανικὴ κοινωνία, ποὔχει ἀπαλλαχθεῖ ἀπὸ τοὺς καπιταλιστές, βάζει τέτοια ἐμπόδια σὲ κάποια ἀνάπτυξη, κοινωνικὰ πιὸ εὐνοϊκή, τοῦ σοσιαλισμοῦ;».

Τὸ νὰ προσάπτει κανεὶς αὐτὸ μόνο στὸ ρόλο τοῦ Κράτους δὲν ἀρκεῖ.

«Οἱ ρίζες τοῦ κακοῦ δὲν βρίσκονται μέσα στὸ ἴδιο τὸ Κράτος. Τὸ Κράτος ἔχει τὶς ρίζες του στὶς κοινωνικὲς σχέσεις».

Χρειάζεται λοιπὸν νὰ γίνει πάλη ὄχι μόνο «κατὰ τῆς γραφειοκρατίας», ἀλλὰ νὰ «ξερριζωθοῦν ἐγκαίρως οἱ πραγματικὲς ρίζες τῆς γραφειοκρατίας, καὶ τῆς τεχνοκρατίας, ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ τους παρουσίαση».

Ἔτσι, βρισκόμαστε στὴν καρδιὰ τοῦ ζητήματος,

ποὺ ἀφορᾶ ὄχι πιὰ ἐτούτη ἢ ἐκείνη τὴν ἐπὶ μέρους ὄψη τῆς ΕΣΣΔ, ἀλλὰ τὴ δομὴ τῶν κοινωνικῶν της σχέσεων, μέσα στὶς ὁποῖες εἶναι ἀδιάρρηκτα ἐνσφηνωμένο τὸ οἰκονομικό, τὸ πολιτικό, τὸ κοινωνικὸ στοιχεῖο.

Εἶναι σ' αὐτὸν τὸν τομέα ποὺ οἱ συγγραφεῖς ἐγείρουν, ἴσως θέλουν δὲ θέλουν, τὸ κύριο ζήτημα, ποὺ ἀφορᾶ τὸν πραγματικὸ ρόλο ποὺ παίζουν οἱ ἐργαζόμενοι στὴν ΕΣΣΔ, τὴν πραγματική τους θέση στὴν παραγωγή, στὸ Κράτος, σ' ὁλόκληρη τὴν κοινωνικὴ ζωὴ τῆς χώρας.

Στὴν ΕΣΣΔ, ὑποστηρίζουν οἱ συγγραφεῖς, δὲν ὑπάρχει «μιὰ καινούργια τάξη κατεχόντων», γιατὶ «ἡ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ ἀνταλλαγῆς εἶναι ἀκόμα μιὰ ἰδιοκτησία ὁλόκληρης τῆς κοινότητας», ποὺ δὲν ἀνήκει «σὲ κανέναν» (ὅπως αὐτὸ ἔγινε καὶ σὲ πολλὲς παληὲς κοινωνίες).

«Ἡ διαχείριση αὐτῆς τῆς ἰδιοκτησίας ἀσκεῖται ἀπὸ τοὺς κρατικοὺς θεσμοὺς (Παρ' ὅλα ὅσα λένε μερικοὶ σοβιετικοὶ οἰκονομολόγοι, τὸ Σοβιετικὸ Κράτος δὲν εἶναι ἀληθινὰ ἰδιοκτήτης τῶν μέσων παραγωγῆς).

Ἀρκεῖται στὸ νὰ διαχειρίζεται τὴ δημόσια ἰδιοκτησία.

Αὐτὴ ἡ δημόσια κρατικοποιημένη ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς, δὲν εἶναι λοιπὸν ἀκόμα ἰδιοκτησία τῆς ἕνωσης τῶν ἐργαζομένων, ἰδιοκτησία κοινωνικὴ μᾶλλον, παρὰ «κολλεκτιβιστικὴ» τῶν μέσων παραγωγῆς, βασισμένη στὴν αὐτονομία καὶ ἐνεργὸ συνεργασία τῶν ἐργαζομένων στὴ διαχείρησή της».

«Ἡ ἰδιοκτησία στὶς τωρινὲς σοσιαλιστικὲς χῶρες», προσθέτουν οἱ συγγραφεῖς, «δὲν εἶναι ἀκόμα ἰδιοκτησία τῶν ἑνώσεων τῶν ἐργαζομένων». Γιὰ νὰ φτάσουμε σ' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ «νὰ προσθέσουμε δημοκρατία» στὶς ἐπιχειρήσεις, τὶς κοινότητες κλπ. Τὸ ζήτημα εἶναι ἡ μεταβολὴ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων».

«Ἰσχυρὲς παραγωγικὲς δυνάμεις στὴν ΕΣΣΔ, παραδέχονται οἱ συγγραφεῖς, ἐνεργοῦν γιὰ νὰ πιέσουν, ἀκόμα καὶ πρωτοποριακοὺς ἐργαζόμενους, ἔτσι ὥστε νὰ διατηρήσουν τὸ σύστημα διαχείρησης τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ Κράτους στὴν τωρινή του κατάσταση».

«Τὸ πρόβλημα ποὺ μπαίνει τώρα, εἶναι ἡ ἐγκαινίαση ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους, ὀργανωμένους καὶ ἑνωμένους, σὰν ἰδιοκτῆτες καὶ διαχειριστὲς τῆς παραγωγῆς, μιᾶς προχωρημένης μορφῆς διαχείρησης, ποὺ νὰ ἀποβλέπει στὴν οἰκονομία τῶν ὑλικῶν μέσων παραγωγῆς, τῶν μηχανῶν, πρώτων ὑλῶν κλπ.

Τὸ παράδειγμα τῆς ΕΣΣΔ δείχνει, πὼς ἡ καθυστέρηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στὸ νὰ κατευθυνθεῖ πρὸς αὐτὸ ποὺ μποροῦμε νὰ ὀνομάσουμε αὐτοδιαχείρηση, (δηλαδὴ τὴν αὐτόνομη, ὄχι κρατικὴ ὀργάνωση) τῶν ἐργαζομένων, σὰν ἰδιοκτητῶν καὶ διαχειριστῶν τῶν μεγάλων μέσων παραγωγῆς καὶ ἀνταλλαγῆς, ἀποτελεῖ τὸ οὐσιαστικὸ ἐμπόδιο, γιὰ τὴν πλέρια ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας».

«Ἡ Αὐτοδιαχείρηση», παραμένει, «ὁ σκοπὸς τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας», καὶ ἡ διεύρυνση τῆς δημοκρατίας τὸ μέσο γιὰ νὰ φθάσουμε σ' αὐτὸ τὸ σκοπό.

Ἡ ΕΣΣΔ λοιπόν, κατὰ τοὺς συγγραφεῖς μας, εἶναι μιὰ «σοσιαλιστικὴ» κοινωνία ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι κρατικοποίησε τὰ μέσα παραγωγῆς, καὶ ἀνέπτυξε μιὰ πλειοψηφικὴ ἐργατικὴ τάξη, μὲ μιὰ δυναμικὴ ποὺ κατευθύνεται πρὸς τὸ σοσιαλισμό.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκόμα ἀληθινὰ σοσιαλιστική, γιατὶ δὲν ἔχει ἀκόμα μεταβάλλει τὶς «κοινωνικὲς σχέσεις», σύμφωνα μὲ τὴν ἔννοια τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ συνίσταται στὴν πραγμάτωση τῆς «αὐτοδιαχείρησης», δηλαδὴ «τῆς ἀνάληψης ἀπὸ τὴν ἕνωση τῶν ἰδίων τῶν ἐργαζομένων τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ ἀνταλλαγῆς».

«Τὰ δυὸ αὐτὰ ἱστορικὰ καθήκοντα», ὑπογραμμίζουν οἱ συγγραφεῖς, «ἀποδείχθηκαν διαφορετικά. Τὰ γεγονότα στὴν ΕΣΣΔ καὶ ἀλλοῦ, δείχνουν πάρα πολὺ καλά, τί λάθος γίνεται ὅταν πιστεύει κανεὶς ὅτι τὸ δεύτερο ἐνυπάρχει στὸ πρῶτο· ἔτσι παραμελεῖται ἕνας μείζων πολιτικὸς στόχος: Ἡ Ἕνωση τῶν ἰδίων τῶν ἐργαζομένων, στὸ ὑπάρχον πλαίσιο μιᾶς κοινωνίας χωρὶς καπιταλιστές.

Αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ νὰ ποῦμε ὅτι ἡ Ἐπανάσταση δημιουργεῖ στὴν ἀρχὴ κοινωνίες «ἀντι-καπιταλιστικὲς» «κατευθυνόμενες πρὸς τὸ σοσιαλισμό», ἀλλὰ ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς δὲν ἀποκτᾶ τὴν πραγματικὴ ἔννοιά του, τὸ περιεχόμενό του, παρὰ μὲ τὴν «Αὐτοδιαχείρηση».

Μένει τὸ ζήτημα ἂν ἀληθινὰ μιὰ κοινωνία ἁπλῶς «ἀντικαπιταλιστική», μὲ τὴν τεράστια σημασία ποὺ ἔχει πάρει τὸ Κράτος καὶ ἡ γραφειοκρατία, δημιουργεῖ ἕνα δυναμικὸ ἱκανὸ ἐξελικτικά, ὅπως πιστεύουν οἱ συγγραφεῖς, νὰ ὁδηγήσει στὴν «Αὐτοδιαχείρηση», στὸ σοσιαλισμό.

Ἢ ἄν, ἀντίθετα, δὲν μπλοκάρει, γιὰ μιὰ ὁλόκληρη μακριὰ περίοδο, αὐτὸ τὸ δρόμο, ἀναγκάζοντάς μας νὰ προσφύγουμε σὲ μιὰ νέα ἐπανάσταση, ἀλλάζοντας αὐτὴ τὴ φορά, ὄχι ἁπλῶς τὶς «σχέσεις ἰδιοκτησίας», ἀλλὰ τὸν «τρόπο τῆς παραγωγῆς» καὶ τὶς «κοινωνικὲς σχέσεις».

Ὅλο τὸ θέμα εἶναι ἐκεῖ.

Ἂς περιμένουμε τὴ συνέχεια τῆς συζήτησης ποὺ ἀναπόφευκτα θὰ προκαλέσει τὸ «Ἡ ΕΣΣΔ καὶ μεῖς», ἔργο προορισμένο νὰ πάρει ἀπὸ δῶ κι ἐμπρὸς τὴ θέση του στὸν κατάλογο τῶν ντοκουμένων, τὸν σχετικὸ μ' αὐτὸ καίριο πιὸ θέμα.

Ἂς ἐλπίσουμε ἐπίσης πὼς ἡ συζήτηση αὐτὴ θὰ πάψει νἆναι μιὰ σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἀπολογητικὴ κι αὐτή, ἀπελπισμένη προσπάθεια τοῦ «σταλινικοῦ φαινομένου» καὶ τοῦ «σοβιετικοῦ σοσιαλισμοῦ», βγάζοντας καθαρὰ καὶ θαρραλέα τὰ συμπεράσματα ποὺ τώρα ἐπιβάλλονται.

Σεπτέμβρης 1978 — Μ. ΠΑΜΠΛΟ

’Αμφὶ

Ἡ ἀρχὴ τῆς δράσης τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Κινήματος Ὁμοφυλόφιλων Ἑλλάδας, καθὼς καὶ ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ του, τοῦ «Ἀμφί», εἶναι ἀναμφισβήτητα ἕνα σοβαρὸ γεγονὸς γιὰ τὴν πολιτική μας ζωή. Οἱ ὁμοφυλόφιλοι, ποὺ εἶναι ἴσως ἡ πιὸ καταπιεσμένη κοινωνικὴ μειονότητα, ἰδιαίτερα σὲ χῶρες τῆς «περιφέρειας» ὅπως ἡ δική μας, ἄρχισαν νὰ ὀργανώνονται καὶ νὰ δροῦν, ἀπαιτώντας, πρῶτα - πρῶτα, τὰ στερημένα τους ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ τὴν κοινωνικὴ παραδοχή.

Θεωροῦμε ὅτι εἶναι βασικὸ καθῆκον κάθε ἐπαναστάτη - Μαρξιστή, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀνθρώπου ποὺ τάσσεται στὴ μεριὰ τῆς κοινωνικῆς προόδου, νὰ ὑπερασπίζεται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα κάθε κοινωνικῆς μειοψηφίας ποὺ καταπιέζεται ἀπὸ τὸ σύστημα καὶ ἑπομένως νὰ συμπαραστέκεται στὸν ἀγώνα τῶν κινημάτων ποὺ δημιουργοῦνται ἀπ’ τὶς ἴδιες τὶς μειονότητες. Ἐπειδὴ ἐξάλλου ἐκεῖνοι ποὺ ὑφίστανται τὴν κοινωνικὴ καταπίεση εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ποὺ γνωρίζουν, ἀπὸ τὴ θέση τους, τὶς ἀλλαγὲς ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ἄρση της, τὰ κινήματα αὐτὰ τῶν μειονοτήτων ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι αὐτόνομα καὶ ἀμιγῆ. Ἡ συμπαράσταση λοιπὸν ποὺ θὰ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ εἶναι χωρὶς ὅρους, χωρὶς δηλαδὴ καμμιὰ ὑστεροβουλία «ἐκ τῶν ἔξω» ἐλέγχου καὶ ποδηγέτησης στ’ ὄνομα τῆς ὁποιας «Ἐπαναστατικῆς» πρωτοπορείας. Ἀκόμα ἐπειδὴ τὰ ἰδιόμορφα προβλήματα ποὺ ἀναγκάζουν σὲ συσπείρωση τὶς μειονότητες αὐτές, εἶναι κοινὰ γιὰ ὅλα τὰ μέλη τους καὶ ἀποτελοῦν ἄλλωστε τὸ ἴδιο τὸ στοιχεῖο τῆς ἰδιαιτερότητας τῆς ἴδιας τῆς μειονότητας, ἐπιβάλλεται ἡ προσπάθεια γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ πλατειοῦ καὶ δημοκρατικοῦ χαρακτήρα τοῦ κινήματος, ὥστε νὰ περιλαμβάνει ὅλα τὰ πολιτικὰ ρεύματα, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει κατάργηση τῆς ἰδεολογικῆς καὶ πολιτικῆς πάλης στὸ ἴδιο τὸ κίνημα.

Γιὰ μᾶς τοὺς Ἐπαναστάτες - Μαρξιστές, ἡ δράση τῶν διαφόρων αὐτόνομων κινημάτων τῶν κοινωνικῶν μειονοτήτων ἔχει μιὰ ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὴν πολιτική, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴν ἐξέλιξη τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Κι αὐτὸ γιατὶ τὰ κινήματα αὐτὰ ἐκφράζοντας πραγματικὰ τὶς πιὸ καταπιεσμένες ὁμάδες τῆς κοινωνίας μας πλουτίζουν τὴν πολιτικὴ πάλη μὲ συνθήματα καὶ διεκδικήσεις τέτοια ποὺ τὴ βαθαίνουν πραγματικὰ καὶ ξυπνοῦν τὶς συνειδήσεις τῶν ὑπολοίπων γιὰ πλατύτερη καὶ βαθύτερη ἀπελευθέρωση ἀπὸ κάθε εἶδους καταπίεση, πράγμα ποὺ ἡ παραδοσιακὴ «ἐπαναστατικὴ» ὀργάνωση ἀδυνατεῖ νὰ τὸ ἐπιτύχει (ἢ ἀκόμα σὲ πολλὲς περιπτώσεις καὶ νὰ τὸ καταλάβει ἀκόμα). Ταυτόχρονα τὸ Σοσιαλιστικὸ ὅραμα πλουτίζεται ἐπίσης στὶς ἀπαραίτητες λεπτομέρειές του ποὺ τὸ ὁλοκληρώνουν.

Μ’ αὐτὲς τὶς σκέψεις χαιρετίζουμε τὴν ἐμφάνιση τοῦ Α.Κ.Ο.Ε. καὶ τὴν ἔκδοση τῆς δικῆς του ἀνεξάρτητης φωνῆς, τοῦ «Ἀμφί», ποὺ πραγματικὰ ἀπ’ ὅ,τι διαπιστώνουμε, μέσα σὲ λίγους μῆνες, ἔβαλε ζωντανὰ καὶ συγκεκριμένα τὰ ζητήματα τῶν δικαιωμάτων τῶν σεξουαλικῶν μειονοτήτων καὶ τῆς ἀπελευθέρωσης στὸν τομέα αὐτὸ στὴν πολιτικὴ σκηνὴ τοῦ τόπου μας.

Θὰ ἦταν τέλος ἄδικο νὰ μὴν ὑπογραμμίσουμε ἀκόμα τὴν ποιότητα τῆς ὕλης τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὴν ἐπιμελημένη δουλειὰ ποὺ γίνεται γιὰ τὴν ἐμφάνιση τῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν αἰσθητική του παρουσίαση, πέρα ἀπὸ τὸν ὀρθὸ τακτικὰ τρόπο ποὺ χειρίζεται τὰ ἄμεσα ζητήματα τοῦ κινήματος, καὶ κύρια τὸν ἀγώνα γιὰ τὸ διαβόητο νομοσχέδιο «Περὶ διαδόσεως τῶν Ἀφροδισίων», καθὼς καὶ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ὁμοφυλόφιλων ἀπ’ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης.

Γύρω ἀπὸ τὶς δημοτικὲς ἐκλογές

Δημοσιεύουμε παρακάτω τὴν προκήρυξη ποὺ ἐξέδωσε καὶ μοίρασε πλατειὰ στὴν Ἀθήνα ἡ Ὀργάνωση Ἐπαναστατῶν Μαρξιστῶν Ἑλλάδας, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν δημοτκῶν ἐκλογῶν.

Οἱ βασικὲς θέσεις τῆς προκήρυξης αὐτῆς, ποὺ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι βρῆκε σημαντικὴ ἀπήχηση παντοῦ, διατηροῦν τὴν ἀξία τους, παρὰ τὸν ἐπίκαρο χαρακτήρα της.

Ἡ Σύνταξη

Ὅσο κι ἂν σαμποτάρεται οἰκονομικὰ κι ἀπογυμνώνεται ἀπ’ τὶς ἐξουσίες της, ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκηση μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παίξει ἕνα σημαντικὸ ρόλο γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν πραγμάτων στὴ χώρα μας. Βοηθούμενοι π.χ. ἀπ’ τὶς δυνάμεις τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου τῆς Ἀριστερᾶς καὶ στηριζόμενοι στὴν κινητοποίηση καὶ τὴν πρωτοβουλία τοῦ πληθυσμοῦ, μποροῦν οἱ δῆμοι καὶ οἱ κοινότητες νὰ προχωρήσουν στὴ δημιουργία αὐτοδιαχειριστικῆς μορφῆς ἀποκεντρωτικῶν λειτουργιῶν στὰ θέματα ποὺ τοὺς ἀφοροῦν, ἀλλάζοντας ἱκανοποιητικὰ τὴν ζωὴ στὶς πόλεις σὲ νευραλγικοὺς τομεῖς. Οἱ μάζες ἔτσι, μπροστὰ σ’ ἕνα συγκεκριμένο θετικὸ ἔργο, ἀποκτοῦν ἐμπιστοσύνη στὸν ἴδιο τους τὸν ἑαυτό, ἀλλὰ καὶ στὸ συνολικὸ πολιτικὸ πρόγραμμα τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη συνειδητοποιοῦν καλύτερα, μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τους τῆς ἀναπόφευκτης σύγκρουσης μὲ τὸ συγκεντρωτικὸ

ἀστικὸ κράτος, τὴν ἀναγκαιότητα τῆς συνολικῆς πολιτικῆς λύσης.

Σὲ μιὰ περίοδο ποὺ τὸ ἐπίπεδο ζωῆς τῶν ἐργαζομένων ἀλλὰ καὶ οἱ δημοκρατικὲς ἐλευθερίες δέχονται συνεχῶς ἐπιθέσεις ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, ποὺ προσπαθεῖ ἔτσι νὰ μεταθέσει τὶς συνέπειες τῆς οἰκονομικῆς κρίσης στοὺς ἐργαζόμενους ἐξυπηρετώντας στὸ ἀκέραιο τὰ ταξικά της συμφέροντα, οἱ δημοτικὲς ἐκλογὲς ἀποτελοῦσαν μιὰ ἀκόμα ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία ἀντιπαράθεσης τῆς Ἀριστερᾶς μὲ τὶς ἀστικὲς πολιτικὲς δυνάμεις σ' ἐθνικὸ ἐπίπεδο. Εὐκαιρία δηλαδὴ συγκρότησης τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου τῶν μαζικῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς καὶ διεκδίκησης ἀπὸ μεριᾶς του ὅλων τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων τῆς χώρας. Διεκδίκησης στηριγμένης πάνω σ' ἕνα κοινὸ πρόγραμμα σημαντικῶν ἀλλαγῶν, ἐμπνεόμενο ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τῆς αὐτοδιαχείρησης καὶ ἀποκέντρωσης.

Ἀντ' αὐτοῦ ὅμως οἱ ἡγεσίες τῶν μαζικῶν κομμάτων προχώρησαν σ' ἕνα ἀτέλειωτο παζάρεμα μεταξύ τους γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν ὑποψηφίων, χωρὶς ἀρχὲς καὶ μὲ τρόπο ποὺ δείχνει περιφρόνηση τῆς ἴδιας τους τῆς κομματικῆς βάσης, ποὺ δὲν ρωτήθηκε σὲ καμμιὰ περίπτωση ἔστω κι ἂν συμφωνεῖ μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν προσώπων ποὺ ἐπιλέχτηκαν σὰν ὑποψήφιοι γιὰ τὰ δημοτικὰ ἀξιώματα. Ἀλλὰ σὰ νὰ μὴν ἔφθανε αὐτὸ διακηρύχτηκε ἀπ' ὅλες τὶς πτέρυγες τῆς Ἀριστερᾶς μας, ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦν τὴν «πόλωση», ὅτι ἀγωνίζονται νὰ τὴν ἀποτρέψουν, ἐπειδὴ βρισκόμαστε σὲ ἐποχὴ «μεγάλων ἐθνικῶν κινδύνων», ποὺ ἀπαιτοῦν «ἐθνικὴ ἑνότητα καὶ ὁμοψυχία».

Ἀκριβῶς δηλαδὴ σὲ μιὰ περίοδο ὄξυνσης τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων δηλώνεται ἀπερίφραστα ἡ ἐγκατάλειψη τῶν ἀρχῶν τῆς ταξικῆς πάλης στ' ὄνομα τῆς «προάσπισης τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων», κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία, στὴν πραγματικότητα τῶν πολιτικῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς τάξης.

Καλοῦμε, λοιπόν, τοὺς ἐργαζόμενους τῆς χώρας νὰ δηλώσουν, μὲ τὴν ψῆφο τους καὶ τὴ γενικότερη στάση τους ἀπέναντι στὶς ἐκλογὲς τὴν ὑποστήριξή τους στὴν ἰδέα τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου τῆς Ἀριστερᾶς, ψηφίζοντας τὸν καλύτερα τοπικὰ τοποθετημένο ὑποψήφιο, ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ὑποστηρίζονται ἀπὸ τὰ κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς στὴν περιοχή, δηλαδὴ ἐκεῖνο ποὺ συγκεντρώνει τὶς μεγαλύτερες πιθανότητες νὰ ἐκλεγεῖ, ὥστε νὰ μὴν πέσει κανένας δῆμος ἢ κοινότητα στὰ χέρια τῆς Δεξιᾶς. Στὸ δεύτερο γύρο ἰδιαίτερα, ὅπου ὑπάρξει τέτοιος, νὰ ψηφισθεῖ μαζικὰ ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀριστερᾶς, ἀπ' ὅποιο κόμμα κι ἂν ὑποστηρίζεται.

Ἀθήνα, 9.10.1978

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ
ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑ ΤΟ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
ΔΙΜΗΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
«Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ»
Κεντρικὸ Ταχυδρομεῖο
Ταχ. Θυρὶς 674
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΡΝΑΣ
Κασομούλη 19, Τ.Τ. 411
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΩΡΖΟΣ
Μεσολογγίου 16
Τηλ. 3611.372

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:
Ἑξάμηνη 60 δρχ.
Ἐτήσια 120 δρχ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» εἶναι ὄργανο δυνάμεων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ποὺ τοποθετοῦνται γενικὰ στὸ χῶρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ.

Ποὔχουν δηλαδὴ ἕνα ξεκάθαρο ἀντιϊμπεριαλιστικό, ἀντικαπιταλιστικὸ καὶ ἀντιγραφειοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ πρόγραμμα καὶ θεωροῦν ὅτι ὁ ἀπαραίτητος σοσιαλιστικὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἑλλάδας, καὶ κάθε χώρας, θἆναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀναπόφευκτης, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, δυναμικῆς ἀναμέτρησης μὲ τὴν ἔνοπλη ἀντίσταση τῆς ἀντίδρασης, καὶ ἑπομένως ἀποτέλεσμα ἑνὸς ποιοτικοῦ πηδήματος, ἀπὸ μιὰ ἐξελιχτικὴ γιὰ ἕνα διάστημα πορεία στὴν νικηφόρα ὁλοκλήρωση τῆς Ἐπανάστασης.

Ἐπιπλέον. δυνάμεων ποὺ θὰ χαράζουν μιὰ ὀρθὴ μεταβατικὴ ταχτικὴ τόσο ἀπέναντι στὸ ταξικὸ κίνημα τῆς χώρας, ὅσο καὶ γιὰ τὴ νικηφόρα ἔκβαση τῆς πορείας πρὸς τὴν Ἐπανάσταση, ἔξω ἀπὸ κάθε σεχταριστική, «μεσσιανική» νοοτροπία καὶ πραχτική.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» ἀγωνίζεται γιὰ ἕνα Σοσιαλισμὸ βασιζόμενο στὴν αὐτοκυβέρνηση, τὴν αὐτοδιαχείρηση, τὴν αὐτοτέλεια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, σοσιαλισμὸ βασικὰ ἀντίθετο στὸ σχῆμα τοῦ γραφειοκρατικοῦ κρατικοῦ «Σοσιαλισμοῦ», ποὺ στηρίζεται στὴν οὐσιαστικὴ ἐξουσία τοῦ «Ἐργατικοῦ» Κράτους, τοῦ «Ἐπαναστατικοῦ» Κόμματος καὶ τῶν ἐντεταγμένων σ' αὐτὰ Συνδικάτων.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό» θὰ παραμείνει ὄργανο ἀνοικτὸ στὴν κριτικὴ ἔρευνα καὶ συζήτηση τῶν βασικῶν θεμάτων τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, δημοσιεύοντας κάθε σοβαρὴ συνεισφορὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἐπαναστατικὴ μαρξιστικὴ τάση, ὀργάνωση ἢ ἀγωνιστικὴ